

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
בראשית
כ"ג – כ"ט תשרי תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות
מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

בשוגג — שלא ידע שהן מעות מעשר שני — יחזרו דמים למקומם: כופין המוכר להחזיר הדמים, דמקח טעות הוא. שאילו ידע שהן מעות מעשר — לא היה לוקחה, דטריחא ליה מילתא להוליכה לירושלים, והמעות הוה ניחא ליה לאמטוינהו. **במקום** — בירושלים, דכתיב (דברים יב) "אל המקום אשר יבחר וגו'". **במה דברים אמורים** — אמוזיד קאי. **לשם שלמים** — שכן דרך כל בהמות שנקחות בבסף מעשר ליקרב שלמים, כדילפינן לה במנחות (פב,א) "שם" "שם"; "ובחת שלמים ואכלת שם" ובמעשר כתיב "ואכלת שם". לחולין – שלקחה לאוכלה חוץ למקום. **בין שוגג** — לאו אמתכוין להוציא לחולין קאי, דאם כן לאו שוגג הוא. והאי מתכוין דקתני — אמוזיד קאי, והכי קאמר: אבל לקחה לשם חולין, דמוזיד דידיה מתכוין להוציא מעשר לחולין הוא, בין שוגג בין מוזיד — יחזרו דמים למקומם. **שוגג** — משום דמקח טעות הוא, ומוזיד — דקנסינן ליה למוכר, כדאמר לקמן, דלאו אבבורא גגב אלא חורא גגב. **במוזיד קודש** — דכיון דליכא טעות, משום קנסא לא אמרי רבנן דליבטול. **אמר רבי אלעזר** — מתניתין ליכא למיקנסיה כלל, דאשה יודעת כר' ולא נתבוננה להוציאו לחולין. אבל מוכר זה יודע שהמעות מתחללות על הבהמה, וחולין הן בידו, ועבר על "לפני עור לא תתן מכשול" (ויקרא יט), דיודע שהלוקח מתכוין לאוכלה בעזרה. **והרי בהמה טמאה דאדם יודע בו'** — דאיכא למימר: כי שקיל להו למעות — אדעתא לאסוקינהו לירושלים שקיל להו, ותנן: יאכל בנגדן: הלוקח יקח מעות משלו, ואימור: כל מקום שהמעות בידי מוכר — יהו מחוללות על אלו, ויעלם ויאכלם בירושלים. **אלא מתניתין באשה חבירה עסקינן דידעה** — שאין מעשר שני מתחלל על ידי קידושיה. ועולה ואוכלתן. אבל סתם מוכר לא ידע שאין מעשר מתחלל על בהמה טמאה. **כי התם** — כדאמרן גבי לוקח בהמה טהורה מזיד.

כשברה

ואם לקח בשוגג יחזרו דמים למקומם — פירש בקונטרס: דכופין המוכר להחזיר הדמים, דמקח טעות הוא, דאם היה יודע שמעות מעשר הן — לא היה לוקחה, דטריחא ליה מילתא להוליכה לירושלים, והמעות הוה ניחא ליה לאמטוינהו. ואם תאמר: מה קנס הוא למוכר בהך? אדרבה ריוח הוא לו, שיפטר לעלות לירושלים. כי המעות של מעשר שני אינן בידו, כיון דאמרינן יחזרו למקומם! ויש לומר: דדראי קנס הוא לו מה שאנו אומרים יחזרו דמים למקומם, דבלאו חזרת המקח — יכולים לפטרו מלהעלות המעות לירושלים, שהיינו מצריכים הלוקח לחלל קדושת מעות המעשר שביד המוכר, מאחר שהמוכר לפנינו, והיה הלוקח מעלן לירושלים. והיינו דפריך: ליקנסיה ללוקח? שיאכל בנגדן בירושלים ויחלל עליהם קדושת מעות המעשר שביד המוכר.

במוזיד תעלה ותאכל במקום — ושקיל: כמאן אתיא הך ברייתא? אי כרבנן — הא אמרי אין מתחללין אפילו דיעבד, ואי כרבי מאיר — אפילו לכתחילה מחללין! דתני איתא בתוספתא דמסכת שביעית (פרק ו) דתנינ: אחד שביעית ואחד מעשר שני — מחללין על חיה ועוף ועל הבהמה בעלת מום. והא דנקט לעיל "מתחללין" במלתיה דרבי מאיר, דמשמע דיעבד — משום רבותא דרבנן נקטה, לאשמועינן דאפילו דיעבד אין מתחללין. ואומר רבינו יצחק: דאתיא כרבנן, ולכך מתחלל הכא על בהמה, דמירמי בתמימה דחזינא לשלמים, ויבא אותה לירושלים ויאבלה בתורת שלמים. והתם מיירי בבעלת מום, דלא חזינא לשלמים — ולכך אין מתחלל בדיעבד, גזירה שמא יגדל עדרים עדרים. והכי נמי איתא בתוספתא דמעשר שני בהך ברייתא, דקתני במלתיה דרבי יהודה: אם היתה בעלת מום, או שהיו פרותיו שמאין בין בשוגג בין במזיד — יחזרו דמים למקומם. ומהדהיא ד"הגחל קמא" (בבא קמא צז,ב) דקאמר: זבין בהמה וממטי לה התם — שמא אתיא ברבי מאיר, דאמר מותר לחלל לכתחילה. אי נמי כרבנן, ואפילו לכתחילה, ומשום תקנת מעות בעל שאינם יוצאים להדיא בירושלים. **אבל** במתברון להוציא מעות מעשר שני לחולין — פירש בקונטרס: שלקחה לאוכלה חוץ לירושלים. בין שוגג — לאו אמתכוין להוציא לחולין קאי, דאם כן לאו שוגג הוא, והאי מתכוין דקתני — אמוזיד קאי, והכי קאמר: אבל לקחה לשם חולין, דמוזיד דידיה מכוין להוציא מעשר לחולין הוא, בין שוגג בין מזיד — יחזרו דמם למקומם. שוגג — משום דמקח טעות הוא, ומזיד — דקנסינן ליה למוכר, כראמרינן לקמן: לאו אבבורא גגב אלא חורא גגב. ופריך: והאגן תנן רבי יהודה אומר במזיד קידש: פירוש: כיון דטעות ליכא. משום קנסא לא אמרו רבנן דליבטל, כי הכא דאמרינן יחזרו דמים למקומם. אמר רבי אלעזר: מתניתין ליכא למיקנסיה כלל, דאשה יודעת בו', ולא נתבוננה להוציאו לחולין. אבל מוכר זה יודע שהמעות מתחללות על הבהמה וחולין הן בידו, ועובר על "לפני עור לא תתן מכשול" כך פירש הקונטרס. וקשה טובא; חדא: דאמר ברשיעי עסקינן, שפירש שהלוקח מתכוין לאכלה חוץ לירושלים? ועוד קשה: מאי "לפני עור לא תתן מכשול" איכא הכא? הלא אם לא יקח ממנו — יקח מאדם אחר, ולא שייך "לפני עור" אלא דוקא בחרי עבירי דנהרא, כגון מושיט כוס יין לנזיר, ואבר מן החי לבני נח, כדאמרינן בפרק קמא דמסכת עבודה זרה (ו,ב)! ועוד קשה: דמשמע מתוך פירושו שהבהמה נתפסת בקדושה והמעות נתחללו. וכי משום קנס נאמר יחזרו דמים למקומם, והמוכר יאכל הבהמה חוץ לירושלים?! וליכא למימר שיחזור ויחלל לוקח קדושת הבהמה על מעותיו — דהא ארבי יהודה קיימא, דסבר: לקוח בכסף מעשר אינו נפדה, דלא אלים למתפס פדיונו. ועוד קשה: מאי פריך "והאגן תנן רבי יהודה אומר קידש"! הא לא דמיא כלל; דהכא לוקח אמר בפירוש שלא יוליכנה לירושלים, אבל הכא האשה אומרת שתוליכנו לירושלים! לכך פירש רבינו יצחק: אבל במתברון להוציא מעות מעשר שני לחולין, כלומר: שהתנה עם המוכר שלא יחלל קדושת המעות על הבהמה, אלא המעות יהו בקדושה ועל המוכר להעלותן לירושלים — והיינו מתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין, שהקדושה לא תחול על בהמה — יחזרו דמים למקומם. דהיישינן שמא יאכלם המוכר חוץ לירושלים, שהוא סבור המוכר דפקע מיניידו קדושת מעשר שני. ואף על גב שפירש לו הלוקח — קסבר שאין ללוקח להפקיע קדושת המעות, כיון שמכר לו דבר הראוי להתחלל. והשתא פריך שפיר: והא תנן: במזיד קידש, ומעות לא נתחללו, ושבקינן להו ביד האשה, וסמכינן עלה שתעלם לירושלים. הכא נמי, למה המכר בטל? יעלם המוכר לירושלים, ויאכלם בקדושת מעשר! ומשנני: אשה יודעת בו', אבל הכא המוכר אינו יודע, לפי שמוכר לו דבר הראוי להתחלל עליו, וקסבר שלא הועיל תנאי של לוקח, ויצאו לחולין. ואם נאמר לו שיולכים — לא יאמין לנו.

מתקיף לה רבי ירמיה והלא בהמה טמאה — שאינה ראויה להתחלל עליה מעות, ואפילו הכי קאמר יאכל בנגדן, ולא אמרינן: אדם יודע. ואם כן, גבי אשה נמי הוה ליה למימר דבעל יאכל בנגדן בירושלים. ופירש בקונטרס: דיאכל בנגדן — רוצה לומר והלוקח יקח מעות משלו, ואימור: כל מקום שהמעות ביד המוכר — יהו מחוללים על מעות אלו, ויעלם ויאכלם בירושלים. והקשה רבי יצחק בן אברהם: הא מוקמא לה בסומך כשברה המוכר, ואם כן היאך הוא יכול לחללה? הרי אין אדם מחלל דבר שאין ברשותו, בדאמר בפרק "מרובה" (בבא קמא סט,א) בשמעתא דצנועין, דפריך לרבי יוחנן, דאמר: גזל ולא נתייאשו הבעלים — שניהם אינם יכולין להקדיש, זה לפי שאינו שלו, וזה לפי שאינו ברשותו. ופריך מדאני דצנועין, שהיו אומרים כל הנלקט מזה יהו מחוללין על מעות הללו, אלמא דמשוה חלול להקדש? ומשני: כל המתלקט. ופירש רבינו יצחק בר אשר: דאין זה אלא קנסא, דקנסוהו ללוקח, אבל לעולם המעות קדושים ביד המוכר. והרב רבינו מאיר מפרש: שאני הכא שהלוקח יכול לחלל המעשר ביד המוכר, משום דזכות הוא לו למוכר, וזכין לו לאדם שלא בפניו. דהא זכייה מטעם שליחות, והוי כמו שליח. והכי נמי אמרינן בנדרים (ל,ב) דבעי התם: התורם משלו על חבירו צריך דעת בעלים או לא? מי אמרינן: זכות הוא לו, וזכין לאדם שלא בפניו, או דילמא: ניחא ליה לאינש למיעבד מצוה בממוניה. ועד כאן לא מיבעיא לי התם אלא משום דאמר ניחא ליה לאינש למיעבד מצוה בממוניה, אבל הכא דלא שייך כי אם זכות, כי הכא — עבדינן זכותיה. אבל בהדיא דצנועין ליכא למימר הכי, שהרי הגזלנים עצמם אינם יכולים לתקן כלום מה שגידלם, שהרי אינו שלהם והוי גזל ולא נתייאשו, וכיון דאיכולו לא מצי עבדי – שלוחייהו נמי לא מצי עבדי. והשתא ניחא, שכשהמעות ביד המוכר יצא לחולין אם יאכל הלוקח בנגדו, אף על פי שאין בידו, דכיון שהוא זכות למוכר — יעשה לוקח שלוחו ויחללנו.

כשברה

כשברה — פירוש: ההיא דאין לוקחין עבדים. **הא** לא ברח קנסינן למוכר — כמו ההוא דלעיל, דאמר יחזרו דמים למקומם, שהוא קנסא למוכר שרוצה למכור בהמתו חוץ לירושלים, דקנס הוא כשתחזור לו.

ונקנסיה ללוקח — פירוש: שיאבד בנגדו בירושלים, ולא יתבטל. ולפירוש רבינו מאיר כשברה — המוכר שהדמים בידו. ומתמהינן: הא לא ברח קנסינן למוכר? **אלא חורא נגב** — אלמלא חור שהעבבר מצניע גניבתו שם — לא היה גונב. **חורא מנא ליה** — מאין לו הגניבה. **משנה** המקדש בעדים בי — דכולהו איסורי הנאה נינהו, בדליף לה בגמרא. **מברן וקידש בדמיהם מקודשת** — דאין הדמים נתפסין באיסור, בדליף לקמן.

גמרא מנלן — שאסורה בהנאה? **מנין שלא יהנה ממנו** — כגון שלא יצטבע בו בפירוי דראוי ליצטבע בו. כגון קליפי אגוזין, ושומר לפירי אסור בפירי. **ולא** דליך **בו את הנר** — כגון מן השמן. **אף כלאי הכרם תופס את דמיו** — אלמה תנן במתניתין: מברן וקידש בדמיהם — מקודשת, אלמא אין אוסרין את דמיהם! **שהוא נבלה** — הואיל וסקלו. ונבלה כבר למדנו מ"לא תאכלו כל נבלה" (דברים יד) שאסורה באכילה. **מניד האם שחטו בו** — וחרתי אשמועינן קרא: סקול יסקל השור, ואם נשחט — לא יאכל. **להיכא** דסקליה מסקל — ולאסריה בהנאה אתא. "דלא יאכל" משמע איסורי הנאה כדרבי אבהו. דמנבילה (לא) נפקא לן בה איסור הנאה, שהנבלה פרט בה הכתוב היתר הנאה, ולהכי כתיב בדידיה "לא יאכל" ולא פרט אחריו היתר. "ובעל השור נקי" — לדרשא אחרינא אתא, לחצי כופר ודמי ולדות בדלקמן. **עד שיפרט לך הכתוב** — דמדאיצטריך לפרט בנבילה "לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה" למשריה בהנאה, ולא נבתב בו אלא "לא יאכל", שמע מינה: לא תאכלו" — איסור הנאה הוא. ובפסחים (כב,א) פרכינן עלה טובא. לגר בנתינה ולנברי במכירה לא נרסינן במילתיה דרבי אבהו. דאי הוה סבירא ליה דברים ככתבן דוקא — תו לא מצי ליף מיניה דהיכא דלא פרט היתר — ליתסר, דהאי דנבלה לאו אתא להיתר הנאה, אלא לאשמועינן דחילופא אסור. **הני מילי** — דשמיען איסור הנאה מלשון אבילה — היכא דנפקא לן איסור אבילה מיניה. דכיון דמבעי ליה נמי לאוהורי באבילה — כלל כל הנאות בלשון אבילה, דליפרון מנבילה התם ד"לא יאכל" איסור הנאה נמי משמע. אבל הכא, דאיסור אבילה מקרא אחרינא נפיק, ולא הוצרך זה אלא להצאה — למה לי לאפוקי הנאה בלשון אבילה? ליכתוב "לא יהנה"! אלא ודאי לאבילה גופיה איצטריך, ולהיכא דשחטיה. **אי נמי לכתוב לא יאכל** — ולשתוק, "את בשרו" למה לי? **כעין בשר** — ששחטו. **ואימא הני מילי** — דאשמעינן קרא דאפילו שחטו אסור — היכא דבדק צור ושחט בה, דסקילה היא. דמנבלה לא מצי נפיק, דלאו נבלה הוא. אבל שחיטת סכין לאו **מידי סכין כתיב באורייתא** — אצל שחיטה? וכיון דהכי הוא, כי שחטה נמי בצור — לאו סקילה היא, אלא שחיטה, ואסר לך הכתוב בשרו, והוא הדין סכין. **ולהכך תנאי דמפקי ליה להאי ובעל השור נקי** — בבבא קמא (מא,ב). **לחצי כופר** — שאם הרג את האדם נקי מחצי כופר. ואף על גב דמועד משלם כופר שלם — לא אמרינן הם ישלם חצי כופר, כי היכי דגבי נזקין משלם חצי נזק. **ולדמי ולדות** — אם נגף אשה הרה ויצאו ילדיה — אינו משלם דמי ולדות לבעל, כמו שהאדם הנוגח משלם, כדכתיב (שמות כא) "ענוש יענש" וגו'.

את

כְּשֶׁבֵּרָהּ – וְטַעֲמָא – דִּבְרָהּ, הָא לֹא בָּרַח קָנְסִינַן לְמוֹכֵר - לְמוֹכֵר. וְנִקְנְסֵיהּ לְלוֹקֵחַ? - לָאו עֲכָבְרָא גְּנַב, אֶלָּא חוֹרָא גְּנַב. - וְאִי לָא עֲכִבְרָא, חוֹרָא מַאי קָעָבֵיד? - מִסְתַּבְרָא, כָּל הֵיכָא דְּאִיפָּא אִיסּוּרָא - הָתָם קָנְסִינַן. **משנה** הַמְקַדֵּשׁ בְּעֵדָה, בִּכְלַאֵי הַכֶּרֶם, בְּשׂוֹר הַנִּסְקָל, וּבְעֶגְלָה עֲרוּפָה, בִּצְפּוֹרֵי מְצוֹרָע, וּבִשְׂעַר נָזִיר, וּפֶטֶר חֲמוֹר, וּבָשָׂר בְּחָלָב, וְחוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה - אֲיָנָה מְקוּדֶּשֶׁת. מִכְּרָן וְקִדֵּשׁ בְּדָמֵיהֶן - מְקוּדֶּשֶׁת. **גמרא** בָּעֲדָה מַנָּלַן? דְּתַנְיָא: "עֵדִים לֹא יֵאָכֵל", אֵין לִי אֶלָּא אִיסּוּר אֲכִילָה, הֲנָאָה מִנַּיִן? שֶׁלֹּא יֵהָנֶה מֵמֶּנּוּ, וְלֹא יִצְבַּע בּוֹ, וְלֹא יַדְלִיק בּוֹ אֶת הַנֵּר? תַּלְמוּד לוֹמַר "וְעֵדִלֵתָם אֶת עֶרְוָתוֹ" - לְרַבּוֹת אֶת כּוּלָּם. "בִּכְלַאֵי הַכֶּרֶם" מַנָּלַן? - אָמַר חִזְקִיָּה: אָמַר קְרָא "פֶּן תִּקְדַּשׁ" - פֶּן תּוּקַד אֵשׁ. רַב אַשֵׁי אָמַר: פֶּן יִהְיֶה קֹדֶשׁ. - אִי מַה קֹּדֶשׁ תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו וְיוֹצֵא לְחוּלִּין, אַף כִּלְאֵי הַכֶּרֶם תּוֹפְסִים אֶת דָּמָיו וְיוֹצְאִים לְחוּלִּין? - אֶלָּא מֵהֲוָורְתָא דְּרַבִּי חִזְקִיָּה. "שׁוֹר הַנִּסְקָל" מַנִּין? דְּתַנְיָא: מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר "קוֹל יִפֹּל הַשּׁוֹר" אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁנִּבְלָה הִיא, וּנְבֵילָה אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה? מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ" - מַגִּיד לָךְ, שֶׁאִם שְׁחָטוֹ לְאַחַר שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ - אָסוּר בַּאֲכִילָה. בַּהֲנָאָה מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר "וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי". מַאי מִשְׁמַע? שִׁמְעוֹן בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר: בְּאָדָם שֶׁאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ "יָצָא פְּלוֹנִי נָקִי מִנְּכָסַיִךְ וְאֵין לוֹ בָּהֶם הֲנָאָה שֶׁל כְּלוּם". מַמַּאי דְּהַאי "לֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ" לְהֵיכָא דְּשָׁחֵיט לְאַחַר שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ הוּא דַּאֲתָא? דִּילְמָא הֵיכָא דְּשָׁחֵיט לְאַחַר שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ שָׁרֵי, וְהָא "לֹא יֵאָכֵל" - הֵיכָא דְּסָקְלֵיהּ מִיסְקַל הוּא דַּאֲתָא, וְכִדְרַבִּי אַבָּהוּ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: דְּאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא יֵאָכֵל" "לֹא תֹאכְלוּ" - אֶחָד אִיסּוּר אֲכִילָה וְאֶחָד אִיסּוּר הֲנָאָה, עַד שֶׁיְּפָרֵט לְךָ הַכָּתוּב בְּדָרָךְ שֶׁפֵּרַט לְךָ בִּנְבֵילָה. - הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּנָפְקָא לָן אִיסּוּר אֲכִילָה מִ"לֹא יֵאָכֵל", הָכָא אִיסּוּר אֲכִילָה מִ"קוֹל יִפֹּל" נָפְקָא. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ לְאִיסּוּר הֲנָאָה הוּא דְּכָתִיב - נִכְתּוֹב קְרָא "לֹא יֵהָנֶה", אִי נָמֵי "לֹא יֵאָכֵל", "אֶת בְּשָׂרוֹ" לָמָּה לִי - אַף עַל גַּב דְּשָׁחֲטֵיהּ כְּעֵין בְּשָׂר - אָסוּר. - מַתְקִיף לַהּ מָר זוּטְרָא: וְאֵימָא הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דִּבְרַךְ צוּר וְשָׁחַט בָּהּ, דְּמֵיחֲזֵי כִּסְקִילָה. אֲבָל שְׁחֵטֵיהּ בְּסַכִּין - לָא. - מִידֵּי סַכִּין בְּאוֹרַיְיתָא כְּתִיב? עִוֹּר, תַּנְיָא: בְּכֹל שׁוֹחֵט, בֵּין בְּצוֹר בֵּין בְּזָכוּכִית בֵּין בְּקַרְסֹמִית שֶׁל קָנֶה. וְהָשְׁתָּא דְּנָפְקָא לָן אִיסּוּר אֲכִילָה וְאִיסּוּר הֲנָאָה תַּרְוַיְיהוּ מִ"לֹא יֵאָכֵל", הַאי "בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי" לְמַאי אֲתָא? - לְהַנָּאַת עוֹרוֹ. סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: "לֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ" כְּתִיב; בְּשָׂרוֹ - אָסוּר, וְעוֹרוֹ מוּתָּר. - וְלִתְנֵי תַּנָּאֵי דְּמַפְקֵי לֵיהּ הַאי "בַּעַל הַשּׁוֹר נָקִי" לַחֲצִי כּוֹפֶר וְלִדְמֵי וְלָדוֹת, הֲנָאַת עוֹרוֹ מְנָא לְהוּ? מֵ"אֶת בְּשָׂרוֹ" - אֶת הַמַּפֵּשׁ לְבְשָׂרוֹ. - וְאִידָּךְ: "אֶת"

את לא דייש – לריבויא. **כי האי תנא** – שפירש מלדורשן. היה דורש כל אתין שבתורה – לריבויא. **פירש** – שירא לרבות שום דבר, להשוותו למורא המקום. **בפרה כתיב בה** – "בפר לעמך ישראל" (דברים כא). **בקדשים** – וקדשים אסורין בהנאה, שהרי מוגלין בהן. (ולא פרנינן: אי מה קדש בר – דאין משיכין על החיקש). **צפורי מצורע** – מכשוירי בחוץ

בפרה כתיב בה בקדשים — דכתיב (דברים כא) "בפר לעמך ישראל", וקדשים אסורין בהנאה, שהרי מוגלין בהן. תימה: דבבריתות (ו,א) מפיק ליה מ"וערפו שם" — שם תהא קבורתה! ויש לומר: דתרוייהו צריכי; דאי משום בפרה הוה אמינא דוקא מחיים אסורה בהנאה כמו קדשים, אבל לאחר שריפה — מותרת, כיון שנעשית מצותה. להכי אצטריך "וערפו שם". ואי מ"וערפו שם" לחוד — הוה אמינא: דוקא לאחר שריפה אסורה בהנאה, אבל מחיים — לא, להכי אצטריך בפרה. אי נמי, יש לומר: דהא דקאמר הכא: בפרה כתיב בה — לא עיכר דרשא היא, דהא איצטריך לדרשה אחריתי; כדאמרינן בפרק קמא דחולין (יא,א); דילמא טריפה היא, וכי תימא נאו נפקא לן מינה — בפרה כתיב בה בקדשים, אלא עיכר דרשה דהכא הוי מ"וערפו שם".

משעת שחיטה — פירוש: ומשולחת נמי תיאסר משחיטת חבירתה עד השילוח. ואין לפרש משעת שחיטה בשחוטה, ובמשולחת ליכא איסור כלל — דהא תנא "צפורי מצורע", דמשמע תרוייהו. **מי** איית ליה גבול אחריינא — דאין לומר דבאת ציפורים כמו זוחדת עגלה ערופה. דהא זוחדת עגלה ערופה כתיב בפרשה (דברים כא) "והורידו זקני העיר את העגלה", אבל דבאת צפורים לא כתיב, אבל לקיחה כתיבה, דכתיב (ויקרא יד) "ולקח למטהר". **ווה** אשר לא תאבלו לרבות השחוטה — ואם תאמר: לתך תנא איסור הנאה מנא ליה אליבא דחזקיה דאמר "לא תאכלו" לא משמע איסור הנאה? ויש לומר: דגמרי איסור משולחת משחוטה, מה שחוטה אסורה — אף משולחת אסורה. ואיסור דמשולחת הנאה הוא, דמחיים לא שייך אבילה.

שחטה ונמצאת טריפה — פירש בקונטרס: דקא סלקא דעתך דשבדק בסמינט שנמצאת שנטרפה בשחיטה, כגון שנקב הורושו. דאי נטרפה מעיקרא, כגון ניקב קרום או נחתכו רגליה — לא שייך למיתני "נמצאת". והייט דקאמר גמרא: אמאי מותרת בהנאה? כלומר, איסור שבה היכן הלך? ומשני: שנמצאת טריפה בבני מעים, ולא חל בשעת שחיטה אלא מקודם שחיטה. ולהכי מוקי לה בטרפות דבני מעיים, דאי הוה מוקי לה בטרפות שבחוץ, קודם שחיטה — לא הוה קרי ליה "נמצאת", אלא: השוחט טריפה. אבל בטרפות דבני מעיים נקרא שפיר "נמצאת", שהרי אינו נראה. ושקה: כי נמי נמצאת טריפה שנקבו הדקין — שמא הטרפות בא אחר הלקיחה, ואם כן אמאי מותרת? תאסר מספק! לכן נראה לי: דמעיקרא סלקא דעתך שוחט ונמצאת טריפה — כגון שנקבו הדקין. ופריך: אמאי מותרת? שמא אחר לקיחה היה! ומשני: שנמצאת טריפה בבני מעים, כגון שניטל הכבד, או טרפות אחרות, שודאי היה משנולד.

תנאי היא נאמר מכשיר כו' אף מכשיר האמור בחוץ עשה בו מכשיר במכפר — פירש בקונטרס: מכשיר — היינו צפורי מצורע. ומכפר — עגלה ערופה. תימה: דהכא משמע דילפינן ציפורים דאסורים בהנאה מעגלה ערופה, ובבריתות (כה,א) משמע דילפינן עגלה ערופה מציפורים! ויש לומר: דמעיקרא צריך למילף ציפורים מעגלה ערופה, דמה עגלה ערופה אסורה לכל הפחות משעת עריפה — אף ציפור דמשולחת אסורה לכל הפחות איסור דשייך בה, והיינו על ברוך מחזיק קודם שנשתלחה. וכיון דאשכחן איסור מחזיק במשולחת — אם כן שפיר יליף התם עגלה ערופה דנאסרת מחיים מציפור המשולחת. ואחר כך ילפינן ציפור השחוטה דנאסרה אף מחיים, דהיינו משעת לקיחה, מעגלה ערופה.

"את" לא דריש, דכתניא: שמעון העמסוני, ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה, יכין שהגיע ליאת ה' אלהיך תירא" פירש. אמרו לו תלמידיו: רבי, כל אתין שדרשתָ מה תהא עליהם? אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישה - כך קבלתי על הפרישה. עד שבא רבי עקיבא ולימד: "את ה' אלהיך תירא" - לרבות תלמידי חכמים. "בעגלה ערופה". מנלן? - אמרי דבי רבי נאי: כפרה כתיב בה בקדשים. "ציפורי מצורע". מנלן? דתנא דבי רבי ישמעאל: נאמר מכשיר במכפר בחוץ, ונאמר מכשיר ומכפר מבפנים, ונאמר מכשיר ומכפר מבחוץ. מה מכשיר ומכפר האמור בפנים - עשה בו מכשיר במכפר, אף מכשיר ומכפר האמור בחוץ - עשה בו מכשיר במכפר. איתמר, ציפורי מצורע מאימתי אסורים? רבי יוחנן אמר: משעת שחיטה, וריש לקיש אמר: משעת לקיחה. רבי יוחנן אמר: משעת שחיטה, שחיטה הוא דאסרה לה. ריש לקיש אמר: משעת לקיחה, מעגלה ערופה נפקא; מה עגלה ערופה - מחיים, אף ציפורי מצורע - מחיים. ועגלה ערופה גופה מאימתי? אמר רבי נאי: גבול שמעתי בה, ושכחתי, ונסבין חברייא לאומרו: ירידתה לנחל איתן היא אוכרתה. - אי מה עגלה ערופה משעת לקיחה לא מיתסרא - אף ציפורי מצורע נמי משעת לקיחה לא מיתסרי! - הכי השתא?! התם - אית ליה גבול אחרינא, הכא - מי אית ליה גבול אחרינא? איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש: "כל צפור טהרה תאכלו" - לרבות את המשוחלת. "וזה אשר לא תאכלו מהם" - לרבות את השחוטה. ואי סלקא דעתך משעת לקיחה - מהו דתימא: מידי דהוה אמפקדשים, דמחיים אסירי, ואתיא שחיטה ומכשרה לחולו, קא משמע לן. איתיביה: שחטה ונמצאת טריפה - יקח וזו לשניה, וחראשונה מותרת בהנאה. ואי סלקא דעתך משעת לקיחה אסורה - הראשונה אמאי מותרת בהנאה? - הכי השתא, מחיים אסורה - אי הכי אפילו שבה היכן הלך? ומשני: שנמצאת טריפה בבני מעים, ולא חל בשעת שחיטה אלא מקודם שחיטה. ולהכי מוקי לה בטרפות דבני מעיים, דאי הוה מוקי לה בטרפות שבחוץ, קודם שחיטה — לא הוה קרי ליה "נמצאת", אלא: השוחט טריפה. אבל בטרפות דבני מעיים נקרא שפיר "נמצאת", שהרי אינו נראה. ושקה: כי נמי נמצאת טריפה שנקבו הדקין — שמא הטרפות בא אחר הלקיחה, ואם כן אמאי מותרת? תאסר מספק! לכן נראה לי: דמעיקרא סלקא דעתך שוחט ונמצאת טריפה — כגון שנקבו הדקין. ופריך: אמאי מותרת? שמא אחר לקיחה היה! ומשני: שנמצאת טריפה בבני מעים, כגון שניטל הכבד, או טרפות אחרות, שודאי היה משנולד.

בְּעֵץ אֶרֶז וְשֶׁלֹּא בְּשֶׁנִּי תּוֹלַעַת, רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: הוֹאִיל וְהוּקְצָה לְמִצְוָתָהּ - אֲסוּרָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הוֹאִיל וְנִשְׁחְטָה שֶׁלֹּא בִּכְוָונָתָהּ - מוּתֶּרֶת. עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי, אֶלָּא מָר סָבַר: שְׁחִיטָה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה שְׁמָהּ שְׁחִיטָה, וּמַר סָבַר: שְׁחִיטָה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה - לָא שְׁמָהּ שְׁחִיטָה. דְּכוּלֵי עָלְמָא מִיקָּא מִחַיִּים לָא מִיתַּסְרָא! - תְּנַאי הִיא; דְּתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: נֶאֱמַר מְכַשֵּׁר וּמְכַפֵּר מִבִּפְנִים, וְנֶאֱמַר מְכַשֵּׁר וּמְכַפֵּר בַּחוּץ, מָה מְכַשֵּׁר וּמְכַפֵּר הָאָמוּר בִּפְנִים - עֲשֵׂה בּוֹ מְכַשֵּׁר בְּמִכַּפֵּר, אַף מְכַשֵּׁר וּמְכַפֵּר הָאָמוּר בַּחוּץ - עֲשֵׂה בּוֹ מְכַשֵּׁר בְּמִכַּפֵּר. גּוּפָא, "כָּל צִפּוֹר טְהֹרָה תֹּאכֵלוּ" - לְרַבּוֹת אֶת הַמְּשׁוּלַּחַת, "וְזֶה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ מֵהֶם" - לְרַבּוֹת אֶת הַשְּׁחוּטָה. וְאִיסּוּרָהּ מֵאֵימָתַי? - אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מְשׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: לֹא מָצִינוּ לְבַעֲלֵי חַיִּים שֶׁאָסוּרִים. מַתְקִיף לָהּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: וְלָא?! הֲרֵי

מוקצה

מוקצה

המשולחת. ואחר כך ילפינן ציפור השחוטה דנאסרה אף מחיים, דהיינו משעת לקיחה, מעגלה ערופה.

הרי רובע וגרבע בעדים דבעלי חיים ניגנהו ואסירי — להכי נקט עדים, דאי על פי עד אחד או על פי בעלים — אינם אסורין להדיוט. ואם תאמר: לפירוש רבינו חם, דמפרש דשור הנסקל שרי בהנאה כל זמן שהוא חי, אלא עד אחר הסקילה, וכן נמי קאמר ברובע וגרבע, אם כן קשה מהכא; דמאי קאמר דבעלי חיים אסירי — דמשמע אסורין בהנאה אף מחיים. ולפי שיטתו לא נזכר כאן הנאה כלל! אלא הכי פירושו: לא מצינו בעלי חיים דאסירי, כלומר שהזהיר הכתוב שלא לשוחטו כדי לאבול הבשר. ופריך: הרי רובע וגרבע, דבעלי חיים ניגנהו ולא הזהיר הכתוב אלא לשוחטן כדי לאבול הבשר! אבל להיגנות מהם כל זמן שהם חיים — ודאי מותר.

כל שעומד תוך העיר וזורקה חוץ לחומה — פירש הקונטרס: דבשדה לא מהני שילוח, דבעינן "ושלח על פני השדה". ולקמן, שהרי מצורע היה ונטהר חוץ לעיר, שהרי אסור ליכנס לפנים מן החומה! ויש לומר: דשמא אחר כפרה היה הכהן נושאה, או הוא אל שלוחו, לעיר ומשלחה חוץ לעיר. מה שלי בשלך אסור — פירש בקונטרס: אסור בהנאה, לפי שאין לדם מי יתירם. דכיון דהוקדשו — אינן יכולין להיות מותרים אלא על ידי זריקה מתרת בקדשים, ואלו שנשחטו בחוץ — אין נזרקין. והקשה הרב רבינו משה: דכמו כן מצינו שזורקה מוציאה מידי מעילה, ואפילו הכי אמרינן (מעילה יב,א): קדשים שמתו יצאו מידי מעילה, ואף על גב שלא נזרק הדם, וכמו כן נאמר שהשחיטה תוציא מידי איסור אבר מן החי, ויהיו מותרים באכילה! לפיכך פירש הרב רבינו משה: מה שלי בשלך אסור, ואין לדם תורת קדשים לעלות למזבח לפטור הבעלים — אף שלך בשלי לא היה להם תורת חולין, ולא חזו להתרה דשייך בהו, דהיינו אכילה.

תלמוד לומר ושחטו ושחט אותו ואותו — פירש בקונטרס: דתלתי קראי צריכי, חד לחיה וחד לעופות דחד לאיסור אכילה בדיעבד, בדמפרש גמרא: אם אינו ענין לשחיטה תניהו לאכילה. דלבעלי מומין לא איצטריך קרא אף לשחיטה, בדמפרש טעמא — שהרי הוא מין הכשר. והספר רוצה להביאו מסברא, ולא צריך קרא. אף על גב דבחיה נמי קאמר: מרבה אני את החיה שישנה בשחיטה בבהמה, משמע דבלאו קרא מייתי להו! ויש לומר דהכי קאמר: מרבה אני את החיה ברוחק, אי לאו קרא. אבל כיון דאיכא קרא — נוקי בה קרא. אבל בעלי מומין יותר שוין, שהן מין הכשר, וישנו בשחיטה. עוד יש לומר: תלמוד לומר "ושחטו" "ושחטו אותו" "ושחטו אותו" דמשמע דמצריך תלתא קראי, חד לבעלי מומין וחד לחיה וחד לעופות. ואיסור אבילה בדיעבד נפקי לה מקרא דחמניתם: דכי היכי דנפקא לן דאסירי לאבול תמימים מ"וחבחת ואבלת" כמו כן נמי אסור הני, מאותר דנפקא לן דאסור לשוחטן בעזרה, דנאמר דקרא ד"מה שאתה זובח" — קאי אכולהו.

אלמא

מוקצה — בהמה שהוקצה לתקרובת עבודה זרה — אסורה לגבוה, כדאמר בתמורה (כח,א): "מן הבהמה" — להוציא את הרובע וגרבע, "מן הבקר" — להוציא את הנעבד, "מן הצאן" — להוציא את המוקצה. נעבד — שהשתחוה לה. **ויובע וגרבע בעדים** — דבני סקילה ניגנהו, דכתיב (ויקרא כ) "והרגת את האשה ואת הבהמה", וגרבע דכתיב (שם) "ואת הבהמה תהרגו". וילפינן לעיל (נ,ב) משנגמר דינו נאסר, ואפילו שחטו. ולהכי נקט בעדים, דאינו נסקל בעד אחד, דאמר מר (בבא קמא מד,ב): כמיתת הבעלים כך מיתת השור. **יפו** — חומתה על הים. **בנבת** — חומתה על המדבר, ורחמנא אמר "שדה". **שעומד בתוך העיר ויוזרקנה חוץ לחומה** — מדכתיב "ושלח את הצפור השחוטה אל מחוץ לעיר" — מכלל דעומד בעיר ומשלחה אל החוץ. דאי בעומד חוץ לעיר — מאי ושלח אל מחוץ לעיר איכא? הא מיעקרא, קודם שילוח, נמי התם קיימא. **רבא אמר** — סברא הוא שהמשולחת מותרת. דלא אמרה התורה "שלח" לתקלה, שתהא למכשול עון, וילכרנה אדם ויאכלנה. וקרא דאמרן לעיל לרבות את המשולחת. — אסמכתא בעלמא היא. **אמר קרא קדש יהיה** — חסר י"ו כתיב, למידרש ביה — קודש הוא. וזה אחד מן השלשה עשר במסורת חסרים. **קדוש קרינן** — להכי קרינן קדוש — למעוטי דמיה, שאין דין קדושה עליו. קדוש — משמע שם קדושה, קדוש — משמע הוא קדוש. פלוגתא דרבי יהודה ורבי שמעון בבכורות. **לאחר עריפה ורבי הכל** — דאמר התם: ומודה רבי שמעון לאחר עריפה שהוא אסור. וגמר עריפה עריפה מעגלה ערופה.

ומיתר בהנאה — דכתיב (שמות כב) "לכלב תשליכון אותו". **שחוט שלי בשלי** — שחוט זבחי בחצרי, כדכתיב (ויקרא א) "ושחט את בן הבקר" וגו', **ושלך בשלך** — כדכתיב (דברים יב) "וזבחת מבקרך ומצאנך" וסיפיה דקרא "בשעריך". **מה שלי בשלך אסור** — בהנאה, דמי יתיר הנאה שנאסר בה מחיים, אחרי שאין דמו נזרק. **ושחטו ושחט אותו ושחט מה תלמוד לומר** — שלש פרשיות סמוכות זו לזו בשלמים; בראשונה כתיב "ושחטו פתח אהל מועד" ובשתים כתיב "ושחט אותו". מה תלמוד לומר אלו שלשה מיעוטין, דמשמע מכולהו: זה נשחט בעזרה ולא אחר? **לפי שנאמר כי ירחק ממך וזבחת** — ובא הכתוב להתיר להם בשר תאוה משיבאו לארץ, והם יתרחקו מן המשכן. לפי שבמדבר לא יהתרו לאבול שום בהמה הראויה להקרבה אלא על ידי הקרבה. **בריחוק מקום** — חוץ למקדש. **אתה זובח** — חולין שלך, ואי אתה זובח בעזרה, שהוא מקום הקרוב לו. הכי גרסינן: **פרט לחולין שלא ישחטו בעזרה אלא תמימים** — ובראויה להקרבה הכתוב מדבר. דאילו בשאין ראויה להקרבה — לא איתסר בשר תאוה דידהו במדבר. **שכן מין הכשר** — להקריב, כיון דמני להו בהכי אתי למיגמר ליה "במה מצינו", להחמיר ולאסור. **שהיא בשחיטה כבהמה** — ואיתקש לפסולי המוקדשין בפרשה זאת "אך בשור יאבל את הצבי" וגו', ודרשינן ליה בשחיטת חולין (כח,א): מה פסולי המוקדשין בשחיטה — אף צבי ואיל בשחיטה, וכיון דבשחיטה איתקש להו — איכא למיגמר נמי מינה שלא תהא שחיטה בעזרה, דכל דבר

מוקְצֶה וְנֶעֱבָד, דִּבְעֲלֵי חַיִּים נִינְהוּ וַאֲסִירִי! - כִּי אֲסִירִי - לַגַּבּוֹהַּ, לְהֶדְיוֹט מִישְׁרָא שָׁרֵי. - מַתְקִיף לָהּ רַבִּי יִרְמְיָה: הֲרֵי רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע בָּעֲדִים, דִּבְעֲלֵי חַיִּים נִינְהוּ וַאֲסִירִי! אֶלָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: לֹא מָצִינוּ רוֹב בַּעֲלֵי חַיִּים שֶׁאֲסוּרִים. דְּבִי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל תָּנָא: דְּאָמַר קְרָא "וְשִׁלַּח... עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה" - כְּשָׂדֶה, מַה שָּׂדֶה מוּתֶּרֶת - אַף הָאי נַמִי מוּתֶּרֶת. - הָאי "שָׂדֶה" לְהֶכִי הִיא דַּאֲתָא? הַהוּא מִיבְּעֵי לֵיהּ לְכִדְרַבִּי אֶלְעָזָר: "שָׂדֶה" - שֶׁלֹּא יַעֲמוֹד בֵּיתוֹ וְיִזְרְקֶנָּה לַיָּם, בְּגִבְעַת וְיִזְרְקֶנָּה לַמִּדְבָּר, וְשֶׁלֹּא יַעֲמוֹד חוּץ לָעִיר וְיִזְרְקֶנָּה בְּתוֹךְ הָעִיר. אֶלָּא, כָּל שֶׁעוֹמֵד בָּעִיר וְיִזְרְקֶנָּה חוּץ לְחוֹמָה. וְאֵידָךְ: אִם כֵּן נִיכְתּוֹב קְרָא "שָׂדֶה", מַאי "הַשָּׂדֶה" - שְׁמַע מִינָּה תַּרְתֵּי. רָבָא אָמַר: לֹא אָמְרָה תּוֹרָה "שִׁלַּח" לְתַקָּלָה. "בִּשְׂעַר נָזִיר": מִנָּלָן? דְּאָמַר קְרָא: "קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ" - גִּידּוּלוֹ יִהְיֶה קָדוֹשׁ. אִי מַה קֹּדֶשׁ תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו וְיוֹצֵא לְחוּלִּין - אַף שְׂעַר נָזִיר תּוֹפֵס אֶת דָּמָיו וְיוֹצֵא לְחוּלִּין! מִי קָרֵינַן "קוֹדֶשׁ"? "קָדוֹשׁ" קָרֵינַן. "בְּפֶטֶר חֲמוֹר". נִימָא מֻתָּנִיתִין דְּלָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּתַנְיָא: פֶּטֶר חֲמוֹר אָסוּר בַּהֲנָאָה, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. - אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: לְאַחַר עֲרֵיפָה, וְדִבְרֵי הַכֹּל. "בְּשֵׂה בְּחֶלְבּוֹ". מִנָּלָן? דְּתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "לֹא תֹאכְלוּ גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ" שָׁלֹשׁ פְּעָמִים; אֶחָד - אִיסּוּר אֲכִילָה, וְאֶחָד - אִיסּוּר הֲנָאָה, וְאֶחָד - אִיסּוּר בִּישּׁוּל. מַתָּנִיתִין דְּלָא כְּרַאי תַּנָּא, דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר: בָּשָׂר בְּחָלָב אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה, שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ" וְלֹחֶלֶן הוּא אוֹמֵר "וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי", מַה לְּחֶלֶן - אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה, אַף כָּאן - אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה. "וְחוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה". מְנָא הָנֵי מִילֵּי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: אֲמָרָה תּוֹרָה: שְׁחוֹט לִי בְּשֶׁלִּי, וְשֶׁלְּךָ בְּשֶׁלְּךָ. מַה שֶּׁלִּי בְּשֶׁלְּךָ - אָסוּר, אַף שֶׁלְּךָ בְּשֶׁלִּי - אָסוּר. אִי מַה שֶּׁלִּי בְּשֶׁלְּךָ עָנוּשׁ כָּרֵת, אַף שֶׁלְּךָ בְּשֶׁלִּי עָנוּשׁ כָּרֵת? אָמַר קְרָא "וְאַל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַה'... וְנִכְרַת" - עַל קָרְבָּן עָנוּשׁ כָּרֵת, עַל חוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה אֵין עָנוּשׁ כָּרֵת. - אֵיפָא לְמִיפְרְךָ: מַה לְּשֶׁלְּךָ בְּשֶׁלִּי - שֶׁכֵּן עָנוּשׁ כָּרֵת! אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי: מֻהְקָא "וּשְׁחַטְתָּ" "וְשָׁחַט אֹתוֹ" "וְשָׁחַט אֹתוֹ" תְּלָתָא קְרָאֵי לְחוּלִּין שֶׁלֹּא יִשָּׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה. וְדִקְדּוּקָא מִרְבֶּה אֲנִי אֶת הַחַיָּה - הָכִי קָאָמַר: אִי לָא כְּתַב קְרָא אֵיכָא לְמִימַר אִתָּא לְרִבּוּיָא בְּדוּחְקָא.

יְתֵירָא, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר? לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם... וְזָבַחְתָּ..." - בְּרִחוּק מָקוֹם אַתָּה זוֹבֵחַ, וְאִי אַתָּה זוֹבֵחַ בְּמָקוֹם קָרוֹב, פָּרַט לְחוּלִּין שֶׁלֹּא יִשָּׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה. וְאֵין לִי אֶלָּא תְּמִימִים

הראים

זביחה אסר רחמנא. **מנין לרבות את העופות** — שאין שחיטתן מפורשת בתורה. הכי גרסינן בתורת כהנים: תלמוד לומר "ושחטו" "ושחט אותו" "ושחט אותו", יכול נמי גרסינן בסיפרי, ופירושא: חד לחיה, וחד לעופות, וחד לאיסור אבילה בדיעבד. ודקאמר מרבה אני את החיה — הכי קאמר: אי לא כתב קרא איכא למימר אתא לרבויא בדוחקא.

תלמוד לומר כו' – ביון דאיתרבו הנך מיניידו לענין איסור שחיטה – איתרבו נמי לענין אבילה בתמימים, **ואי אתה משליך לבלב וכו'** — והכי משתמעי חולין מיניה: דאילו האי קרא מיירי בבשר היוצא חוץ ממחיצתו, כגון עובר שהרציא את ידו בשחיטת אמו ילפינן לה (חולין סח,א) מהאי קרא לאיסורא: "ובשר בשדה" — בגון שיצא בשר חוץ למחיצתו בגלוי, בשדה שאין לו מחיצה — הרי הוא בטרפה, ולא תאכלו. ומיעט בסיפיה "לבלב תשליכון אותו" — למעוטי חולין שנשחטו בעזרה. ודרש הכי: אותו הוא דאסר ביציאת מחיצה, ו"לבלב תשליכון אותו" — דמותר בהנאה, ולא חולין שנשחטו בעזרה, דנאסרין על ידי כניסת מחיצה — דאסורין אף בהנאה. **תניא המקדש בפטר חמור כו'** — ברייתא היא. **רבי שמעון אומר מקודשת** — בפטר חמור מחיים. רבי שמעון לטעמיה דאמר לעיל (נז,ב): מותר בהנאה. **ובבשר בחלב** — רבי שמעון לטעמיה, דאמר לעיל (שם): המותר בהנאה. **ובחולין בעזרה** — קסבר: איסורו לאו דאורייתא, **ובחולין בעזרה** שחיטתו ולא איסור הנאתו, ולא דריש בריחוק מקום הבי, אלא מדרבנן; דילמא אתי למימר קדשים שנפסלו לאחר שחיטה הן, שלא נזרק דמן, וקא משתני מיניהו, ואתי לאיתויי מקדשים שלא נזרק דמן. **ישרפו** — ולא סגי להו בקבורה. אלמא איסורו מן התורה, דאי מדרבנן — מי מחמרינן כולי האי? נהי דבבהמה גזור אטו פסולי המוקדשין, דלא נימרו קדשים פסולין נקברים. אלא חיה, אי עיקר איסור דידה לאו דאורייתא — מהיכא תיתי? הא ליכא למיגזר אטו קדשים, ולמה היא בשריפה, ואפילו בקבורה? אלא ודאי איסורן מן התורה, ושריפתן מדברי סופרים. בבהמה גזור — דילמא אתי למימר קדשים פסולין לקבורה, והתורה אמרה ישרפו. ובחיה נמי גזרו — שלא תחלוק בדין חולין שנשחטו בעזרה. שהשוו חכמים דבריהן בכל מקום, שלא ישפקפק בהם. **פלוגא** — קנטרן — רגיל לחלוק על חבריו. **הבא במאי עסקינן** — דאמר רבי שמעון מקודשת — שנמצאת טריפה. ורבי שמעון לטעמיה, דאמר לעניין כיסוי הדם (חולין פה,א), ואותו ואת בנו (שם פ,א), ותשלומי ארבעה וחמשה (בבא קמא עא,א); שחיטה שאינה ראויה לאכילה — לא שמיה שחיטה, וכל חיוב ואיסור הבא על ידי שחיטה אינו חל עליה. הילכך, איסור חולין הללו — על ידי שחיטה בא עליה, והא לאו שחיטה היא. **את הטריפה** — טריפה הניכרת. מגלן — דלא תפסי מקדושת שביעית. דבפירות גופייהו כתיב בו "תהיה" — בהווייתו תהא, אבל חילופיהם הן יוצאין לחולין. **ופירי עצמו** — הפירי הראשון אסור לאחר הביעור, שלא יצא מקדושתו. **משנה** וכמתניתא — הזורע והלחיים והקיבה. **ואפילו הוא ישראל** — וקא סלקא דעתך אף על פי שאין לו בכל אלו אלא טובת הנאה, שבידו לתתם לכל מי שירצה. וגם היא לא זכתה אלא בטובת הנאה זו שהיא צריכה ליתנם לכהן והמעשר ללוי, ומקדשה בטובת הנאה זו, דקסבר: טובת הנאה ממון. **גמרא** אינו ממון — לקדש בו האשה. **כמי שהורמו דמיין** — דהאיל ועומדת לתרום וגמרה מלאכתו לכך, חוכה הכהן בחיוי בתרומה שבו, שלא הוטל עליו אלא להפרישה ולקיימה לעצמו — אף יורש זה יפרישנה ויומכרנה לכהנים, וכן היא תמכרנה. והוא הדין נמי דמצי לאוקמה בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן, אלא הא קשיא ליה: אם כן מאי קא משמע לן מתניתין? פשיטא דמקודשת!

אלמא חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא — ואם תאמר: הא משמע דאיכא איסורא דרבנן, דהכי משמע לישנא, ואם כן היאך מקדש בזה? והאמר רב בפרק קמא דפסחים (ז,א) דהמקדש משש שעות ולמעלה, ואפילו בחיטי קרדיניתא, דאינם אסורים אלא מדרבנן — אין חוששין לקדושין? ויש לומר: דהתם איכא מיהא שעות דאורייתא, לפי מה שפירש רבינו תם התם. אבל הכא — ליכא אלא איסורא דרבנן. ולפירוש הקונטרס נמי לא קשה מידי למסקנא, דהא אפילו לרבי שמעון אינה מקודשת. **ובן** חיה שנשחטה בעזרה — ועל כרחך דאורייתא נשרפים, כדמוכח פרק "ביטוי הדם" (חולין פה,ב), דקאמר התם: אי אמרת בשלמא דחולין שנשחטו בעזרה דאורייתא — היינו דגזרינן חיה אטו בהמה, וניתא מה דקאמר "ובן חיה". אלא אי אמרת לאו דאורייתא — מאי "ובן חיה"? היא גופה אינה אלא דרבנן, ואנן נגזור!? **ושני** כתובים הבאים כאחד אין מלמדין — תימה: היכי הוו שני כתובים הבאים כאחד? הא לא אתי שביעית מעבודה זרה, דאיכא למיפרך: מה לעבודה זרה שכן אסורה בהנאה! ויש לומר: מכל מקום נכתוב שביעית, וניתי עבודה זרה מינה. וכהאי גוונא מיקרי שפיר שני כתובים הבאין כאחד בכמה דוכתי, ולא בעינן שיהא כל אחד יכול ללמוד. ואם תאמר: אבתי, אי לאו כתיב עבודה זרה לא הוה ידעינן דינא דעבודה זרה משביעית, שהרי אינם שוים. דשביעית אחרון אחרון נתפס, והראשונים יוצאים לחולין, ובעבודה זרה (עבודה זרה נב,ב) איכא למאן דאמר בכמה חליפי חליפין אסורין. ואפילו למאן דאמר חליפי חליפין מותרים — אכתי לא הוי בשביעית, שהאחרון נתפס! ויש לומר: מדכתיב (דברים ז) "כי חרם הוא", דמשמע מינה דלדרשא אתא, — לומר דעבודה זרה ושביעית הוו שני כתובים הבאים כאחד. דליכא למימר דאיצטריך לגופיה לאשמועינן דחליפי חליפין מותרים — דהא ידעינן מדכתיב (שם) "במחרו", דמשמע שאינו עושה כיוצא בו אלא פעם אחת.

מימיו

הֲרֵאוּיִם לִיקָּרֵב, מְנַיִן לְרַבּוֹת בַּעֲלֵי מוּמִין? מֻרְבֶּה אֲנִי אֶת בַּעֲלֵי מוּמִים - שֶׁכֵּן מִן הַמַּכְשִׁיר. מְנַיִן לְרַבּוֹת אֶת הַחֵיָה - מֻרְבֶּה אֲנִי אֶת הַחֵיָה שֶׁהִיא בִּשְׁחִיטָה כְּבְהֵמָה. מְנַיִן לְרַבּוֹת אֶת הָעוֹפוֹת - תַּלְמוּד לוֹמַר "וְשָׁחַטְתָּ" "וְשָׁחַט אוֹתוֹ" "וְשָׁחַט אוֹתוֹ". יָכוֹל לֹא יִשְׁחֹט, וְאִם שָׁחַט יְהֵא מוּתָּר - תַּלְמוּד לוֹמַר "כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם... וְזָבַחְתָּ... וְאָכַלְתָּ", מַה שָּׁאַתָּה זוֹבֵחַ בָּרְחוֹק מָקוֹם... אַתָּה אוֹכֵל, וְאִי אַתָּה אוֹכֵל מַה שָּׁאַתָּה זוֹבֵחַ בְּמָקוֹם קָרוֹב, פָּרֵט לְחוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה. וְאֵין לִי אֶלָּא תְּמִימִים הָרְאוּיִם לִיקָּרֵב. מְנַיִן לְרַבּוֹת בַּעֲלֵי מוּמִין? מֻרְבֶּה אֲנִי בַּעֲלֵי מוּמִין - שֶׁכֵּן מִן הַמַּכְשִׁיר. וּמְנַיִן לְרַבּוֹת אֶת הַחֵיָה - מֻרְבֶּה אֲנִי אֶת הַחֵיָה שֶׁהִיא בִּשְׁחִיטָה כְּבְהֵמָה. מְנַיִן לְרַבּוֹת אֶת הָעוֹפוֹת - תַּלְמוּד לוֹמַר "וְשָׁחַט אוֹתוֹ" "וְשָׁחַט אוֹתוֹ" "וְשָׁחַט אוֹתוֹ". יָכוֹל לֹא יִשְׁחֹט, וְאִם שָׁחַט יַשְׁלִיכֶנּוּ לִפְנֵי כְלָבִים - תַּלְמוּד לוֹמַר "לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ" - אוֹתוֹ אַתָּה מְשַׁלִּיךְ לַכֶּלֶב, וְאִי אַתָּה מְשַׁלִּיךְ חוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה. אִשְׁתְּקִי מִינַּיְיהוּ דְּרַבָּה. אָמַר לְהוּ: פַּלְגָּא דְּפַלְגָּא, רַבִּי שִׁמְעוֹן לָאו דְּאוֹרַיְיתָא, וְרַבָּנַן דְּאוֹרַיְיתָא. אֲשַׁפַּחִינְהוּ מָר יְהוּדָה לְרַב יוֹסֵף וּלְרַב שְׁמוּאֵל בְּרֵיהּ דְּרַבָּה בַּר בַּר חָנָה, דַּהֲווּ קָיְימֵי אַפַּיְיתְחָא דְּבֵי רַבָּה, אָמַר לְהוּ: תַּנְיָא, הַמְקַדֵּשׁ בְּפֶטֶר חֲמוֹר, בְּבָשָׂר בְּחָלָב, וּבְחוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מְקוּדֶּשֶׁת, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. אֶלָּמָא: חוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן לָאו דְּאוֹרַיְיתָא. וּרְמִינְהוּ, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: חוּלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה יִשָּׂרְפוּ, וְכֵן חַיָּה שֶׁנִּשְׁחֲטָה בָּעֲזָרָה. אֵישְׁתִּיקוּ, אָתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַבָּה. אָמַר לְהוּ: פַּלְגָּא אוֹקְמֵיכוּ: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁחֲטָה וְנִמְצֵאת טְרֵיפָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן לְטַעֲמֵיהּ, דְּתָנְיָא, הַשּׁוֹחֵט אֶת הַטְּרֵיפָה, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצֵאת טְרֵיפָה - זֶה וָזֶה חוּלִּין בָּעֲזָרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן מְתִיר בַּהֲנָאָה, וַחֲכָמִים אוֹסְרִים. "מִכָּרְן וְקִידֵּשׁ בִּדְמֵיהֶן מְקוּדֶּשֶׁת". מְנָלַן? מִדְּגָלֵי רַחֲמָנָא בַּעֲבוֹדָה זָרָה "וְהָיְתָה חֵרֶם כָּמֹהוּ" - כָּל שֶׁאַתָּה מַהֲנֶיהָ הֵימֶנָּה חֵרֶם הוּא כָּמוֹהוּ, מִכְּלָל דְּכָל אִיסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה כְּיָצֵד? אַהֲרוֹן אַהֲרוֹן נִקְפַּ בְּשִׁבְעִיּוֹת, וּפֵירֵי עַצְמוֹ אָסוּר. הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר אֵין מְלַמְּדִין, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר מְלַמְּדִין מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? - מִיעוּטֵי כְּתִיבִי; כְּתִיב הָכָא "כִּי חֵרֶם הוּא" וּכְתִיב הָתָם "וּבֵל הֵיא - אֵין, מִידֵּי אַחֲרִינָא - לָא. **משנה הַמְקַדֵּשׁ בִּתְרוּמוֹת, וּבְמַעֲשְׂרוֹת, וּבְמֵי חַטָּאת, וּבְאֵפֶר חַטָּאת - חֵרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וַאֲפִילּוּ יִשְׂרָאֵל. **גמרא** אָמַר עוּלָּא: טוֹבַת הֲנָאָה אֵינָהּ מָמוֹן. אִיתְיְבֵיהּ רַבִּי אַבָּא לְעוּלָּא: הַמְקַדֵּשׁ בִּתְרוּמוֹת, וּבְמַעֲשְׂרוֹת, וּבְמֵי חַטָּאת, וּבְאֵפֶר פָּרָה - חֵרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וַאֲפִילּוּ יִשְׂרָאֵל! - אָמַר לֵיהּ: הָכָא בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְלוּ לוֹ טְבָלִים מִבֵּית אָבִיו אִמּוֹ כֹּהֵן. וְקָא סָבַר: מַתָּנוֹת שֶׁלֹּא הוּרְמוּ כְּמוֹ שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין. אָמַר מֵימָר: רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבִּין מַרְבֵּד הוּגְיָא: טוֹבַת הֲנָאָה מָמוֹן, אוֹ אֵינָהּ מָמוֹן? - אָמַר לֵיהּ: תְּנִיתוּהָ, הַמְקַדֵּשׁ בִּתְרוּמוֹת וּבְמַעֲשְׂרוֹת וּבְמֵי חַטָּאת וּבְאֵפֶר פָּרָה - חֵרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וַאֲפִילּוּ יִשְׂרָאֵל. - אֲמַר לֵיהּ: וְלָאו אוֹקִימְנָא בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְלוּ לוֹ טְבָלִים מִבֵּית אָבִיו אִמּוֹ כֹּהֵן?

אמר

מימיו מי מערה — פירש בקונטרס: מים סרוחים. ובחנם דחק לפרש כן, דמצי לפרש מי מערה ממש, כלומר מכונסים ואינן מים חיים, ואגן מים חיים בעינן. ואפרו אפר מקלה — פירוש: שעבר על דברי תורה, דכתיב (דברים ד) "ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים" מה אני בחנם — אף אתם בחנם. וזה שעשה בשכר — עבר על דברי תורה. ומקרא ממש לא נפק ליה, דהא לא שמעינן מיניה היכא דעבד בשכר דלא מהני, אלא אסמכתא בעלמא הוא. דלא מהני דיעבד.

הדרן עלך האיש מקדש

האומר והלך וקידשה לעצמו מקודשת — ואם תאמר: מה חידוש יש כאן? פשיטא! ויש לומר: דמיירי כגון דאמר השליח לאשה בשעת קדושין: פלוני שלחני לקדשך לו. ובתוך כך אמר לה: דרי את מקודשת לי. והיא ידעה דקידשה לנפשיה, דאם לא כן לא היתה מקודשת לו. ואשמועינן חידוש, דמהו דתימא: הא דקאמר "לי" — לצורך משלחו קאמר, קא משמע לן דלא. לקדושי

אָמַר לֵיהּ: הוֹצָאָה אַתְּ. אֵיכְסִיף, הוּא סָבַר: מְשַׁמְּעָתָא קָאֲמַר לֵיהּ. - אָמַר לֵיהּ: הָכִי קָאָמְינָא: רַב אַסֵּי דְּהוֹצִיל - קָאֵי כְּוָותֵיךְ. נֵימָא כְּתַנָּאֵי: הַגּוֹנֵב טָבְלוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ - מְשַׁלֵּם לוֹ דְּמֵי טִבְלוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא דְּמֵי חוּלִּין שֶׁבּוֹ. מַאי לָאו בְּהָא קָמִיפַּלְגִי, דְּמָר סָבַר: טוֹבַת הֲנָאָה - מָמוֹן, וּמַר סָבַר: טוֹבַת הֲנָאָה אֵינָהּ מָמוֹן? - לָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא טוֹבַת הֲנָאָה אֵינָהּ מָמוֹן, וְהָכָא בְּטִבְלִים שֶׁנִּפְלוּ לוֹ מִבֵּית אֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן, וּבְמַתָּנוֹת שֶׁלֹּא הוּרְמוּ כְּמִי שֶׁהוּרְמוּ דְּמָיַין, קָמִיפַּלְגִי. מָר סָבַר: כְּמִי שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין, וּמַר סָבַר: לָאו כְּמִי שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין, וְאִיבָּעֵית אֵימָא: דְּכוּלֵּי עָלְמָא כְּמִי שֶׁהוּרְמוּ דָּמְיָין, וְטוֹבַת הֲנָאָה אֵינָהּ מָמוֹן, וְהָכָא בְּדִשְׁמוּאֵל קָמִיפַּלְגִי. דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: חִטָּה אַחַת פְּסוּלָה אֶת הַכָּרִי. דְּמָר אִית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל, וּמַר לֵית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: דְּכוּלֵּי עָלְמָא אִית לְהוּ דִּשְׁמוּאֵל, וְהָכָא הֵיינוּ טַעֲמָא דְּרַבִּי - דִּקְנַסוּהוּ רַבָּנָן לְגַנָּב. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: דְּכוּלֵּי עָלְמָא אִית לְהוּ דִּשְׁמוּאֵל, וְהָכָא הֵיינוּ טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה - דִּקְנַסוּהוּ רַבָּנָן לְבַעַל הַבַּיִת, דְּלָא אִיבָּעֵי לֵיהּ לְשַׁהוֹיֵהּ לְטִיבְלֵיהּ.

תָּנֵן: הַמְקַדֵּשׁ בִּתְרוּמוֹת, וּבְמַעֲשְׂרוֹת, וּבְמֵי חַטָּאת, וּבְאֵפֶר פָּרָה - הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וְאַף עַל פִּי יִשְׂרָאֵל. וּרְמִינְהוּ: הַנּוֹטֵל שָׂכָר לָדוּן - דִּינָיו בְּטֵלִים, לְהָעִיד - עֲדוּתוֹ בְּטֵלָה, לְחַוּוֹת וּלְקַדֵּשׁ - מֵימָיו מֵי מְעָרָה וְאֶפְרוֹ אֵפֶר מַקְלֶה! - אָמַר אַבָּיֵי: לָא קַשְׁיָא, כָּאן - בִּשְׂכַר הֲבָאָה וּמִילּוּי, כָּאן - בִּשְׂכַר הַזָּאָה וְקִידּוּשׁ. דְּיָקָא נַמִי, דְּקָתָנֵי הָכָא "בְּמֵי חַטָּאת וּבְאֵפֶר פָּרָה" וְקָתָנֵי הָתָם "לְהַזּוֹת וּלְקַדֵּשׁ", שְׁמַע מִינָּה.

הדרן עלך האיש מקדש

הָאוֹמֵר לְחֲבֵירוֹ "צֵא וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית", וְהָלַךְ וְקִדְּשָׁהּ לְעַצְמוֹ - מְקוּדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי. וְכֵן הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה "הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם" וּבָא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם - מְקוּדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי, בַּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן - תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. "מֵעַכְשָׁיו וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם", וּבָא אַחֵר וְקִדְּשָׁהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם - מְקוּדֶּשֶׁת, וְאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, בַּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן אוֹ בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל - לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה. **גמרא** "הָאוֹמֵר לְחֲבֵירוֹ: צֵא וְקַדֵּשׁ". תָּנָא: מַה שָּׁעָשָׂה עָשׂוּי, אֶלָּא שֶׁנֶּהְנֶה בּוֹ מִנְהַג רַמָּאוּת. וְתָנָא דִּידָן, "הָלַךְ" נַמִי דְּקָתָנֵי - הָלַךְ בְּרַמָּאוּת. - מַאי שְׁנָא הָכָא דְּקָתָנֵי "הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ" ומאי

לא רמא עליה, ושרי למשקל אגרא, ומקודשת. ומתניתין דבכורות — בשכר הזאה וקידוש, דליכא טירחא, ושכר לימוד מצוה הוא נוטל, והתורה אמרה (דברים ד) "ראה למדתי אתכם וגו' כאשר צוני וגו'" מה אני בחנם — אף אתם בחנם (נדרים לז,א). **דיקא נמי** — דמתניתין לאו אהזאה וקידוש קאי, דקתני "מי חטאת ואפר חטאת" — שעדיין אינן מעורבין.

הדרן עלך האיש מקדש

משנה **האומר** מקודשת ואינה מקודשת — לשניהם. דאסורה לשניהם, אלא אם כן נתן האחד גט. ולאדם אחר אסורה עד שיתנו שניהם גט. ובגמרא פליגי בה, ומפרש טעמא. **בת** ישראל **לכהן לא תאכל בתרומה** — שמא אינן קדושין. ובת כהן לישראל נמי לא תאכל בתרומת בית אביה, שמא הוו קידושין, ונר פוסל בקדושין את בת כהן מן התרומה.
גמרא ומאי

גמרא **ומאי שנא התם** — בפרק "האיש מקדש". דיקתי **האומר לשלוחו** — "צא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני, והלך וקדשה במקום אחר — אינה מקודשת". מאי שנא התם דנקט לשון שליחות, שישלחו לשם כך, והכא נקט "חברו" שלא שלחו לשם כך, אלא שם יזדמן לו במקום פלוני דרך אצלה? **דכבר** — האי מינה: לא טרח האי שליח לבקשה לי במקום אחר, ולא סמכה דעתיה לשוויה שליח אלא באותו מקום. **מראה מקום הוא לו** — אם תמצאנה שם — קדשנה לי שם, ואיני מטריחך למקום אחר. ומיהו, אם עבד — עבד. **לא יהבוה ניהליה** — לא רצו ליתנה לצורך בנו. ומקשינן: **אי־נמי ליה לאודועיה** — להודיעה עצמו מן מנהג רמאות. **באנא דאליטי** — בקעה של בעלי זרוע היתה, ולא יניחו לכל אדם לקנות קרקע אצלם. **מהפך בהתיא ארגא** — מחזר עליה לקנותה. **קבליה** — קבל עליה, סיפר דברי עצקתו לרבי זירא. **לימל** — שתדרשין בהלכות הרגל היו מקבלין פני הרב. **עני המהפך בחבירו** — מחזר אחריה לזכות בה מן ההפקר, או שיתננה לו בעל הבית. **נקרא רשע** — שיורד לחיי חבירו. **לא הוה ידענא** — שרב גידל מתעסק בה. **דארגא קמייתא** — זו היא של ראשונה שלקחתי מעולם. **ולא ממכנא מילתא** — אינה סימן טוב שימכור אדם מקרו הראשון.

ארגא דרבנן — הפקר לתלמידים. **ואף על פי שנתאכלו המעות** — בתוך שלשים יום, דבי בעו קידושין למיחל — ליתניהו למעות, אפילו הכי קידושין לאו למעות דמו — דנימא: המקדש במלוה אינה מקודשת. **ולאו לפקרון דמו** — דנימא: אם לא נשתייר בה שוה פרוטה אינה מקודשת, כדאמר ב"האיש מקדש" (קדושין מז,א): "התקדשי לי בפקדון" והלכה ומצאתו שנגנב או שנאבד, אם נשתייר בו שוה פרוטה — מקודשת כו'. **להוצאה ניתנה** — מקמי דניתחלי קידושין. וכי אמר לה "התקדשי לי בה" — לאו דידה היא, ולאו מידי יהיב לה. אבל אלו — לא ניתנו לה להוציאן, אלא על מנת שתתקדש בהן. ולהכי, כי אבלה — דידה אבלה, ולכי מטא זמנא — מקדש. **וחזרה בה** — בתוך שלשים אמרה: אי אפשי בהן. **ביטל אם עד שלא תרם ביטל** — האומר לשלוחו: צא ותרום, וחזר ובטלו מלהיות שלוחו, או בפניו או שלא בפניו. **דכי מעשה דמו** — ואף על פי שלא חלו מיד — הוי מעשה מידא לחול אחר שלשים. והא דקרי ליה דיבור — משום דלאו מעשה ממש הוא. **והגיע בשליח** — רובותא אשמועינן; אף על פי שלא יצא אחריו לשם כך אלא שפגע בו, ואמר לו — הרי בטל, ולא אמרינן לצעורי בעלמא קא מבזין. **והכי** מפורשת בפרק "השולח". **כל כמה דלא מטא גיטא** — ליד האשה, לאו מידי הוא. יורדין לידי **טומאה בטהשבה** — כגון גולמי כלים, דאמר ב"הכל שוחטין" (חולין כה,א): כל שעתיד לשוף לשבץ ולגרר, ואמר התם דאבתי חסרון מלאכה הוא וטהורים, ואם חישב עליה שלא לשוף ושלא לשבץ — הביאתו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא, **ואין עולין מטומאתן** — משקבלה. **אלא בשינוי מעשה** — שיעשה בה מעשה לקלקלם, שישברם או ינקבם. וכן עד שלא יקבלו טומאה — אין עולין מתורת קבלת טומאה שירדו במחשבה זו, אלא בשינוי מעשה.

עד שיתחיל לשוף לשבץ ולגרר.

מעשה

ומאי שנא התם דקתני "האומר לשלוחו"? - הכא רבותא קא משמע לן, והתם רבותא קא משמע לן. הכא רבותא קא משמע לן: דאי תנא "שלוחו" הוה אמינא: שלוחו הוא דידי רמאי, דסמכה דעתיה, סבר: עבד לי שליחותי, אבל חבירו, דלא סמכה דעתיה - אימא לא ליהוי רמאי. התם רבותא קא משמע לן: דאי תנא "האומר לחבירו" - הוה אמינא: חבירו הוא דכי קדשה במקום אחר אינה מקודשת, דסבר: לא טרח, אבל שלוחו דטרח - אימא מקודשת. **ולאו לפקרון דמו** - דנימא: אם לא נשתייר בה שוה פרוטה אינה מקודשת, כדאמר ב"האיש מקדש" (קדושין מז,א): "התקדשי לי בפקדון" והלכה ומצאתו שנגנב או שנאבד, אם נשתייר בו שוה פרוטה - מקודשת כו'. **להוצאה ניתנה** - מקמי דניתחלי קידושין. וכי אמר לה "התקדשי לי בה" - לאו דידה היא, ולאו מידי יהיב לה. אבל אלו - לא ניתנו לה להוציאן, אלא על מנת שתתקדש בהן. ולהכי, כי אבלה - דידה אבלה, ולכי מטא זמנא - מקדש. **וחזרה בה** - בתוך שלשים אמרה: אי אפשי בהן. **ביטל אם עד שלא תרם ביטל** - האומר לשלוחו: צא ותרום, וחזר ובטלו מלהיות שלוחו, או בפניו או שלא בפניו. **דכי מעשה דמו** - ואף על פי שלא חלו מיד - הוי מעשה מידא לחול אחר שלשים. והא דקרי ליה דיבור - משום דלאו מעשה ממש הוא. **והגיע בשליח** - רבותא אשמועינן; אף על פי שלא יצא אחריו לשם כך אלא שפגע בו, ואמר לו - הרי בטל, ולא אמרינן לצעורי בעלמא קא מבזין. **והכי** מפורשת בפרק "השולח". **כל כמה דלא מטא גיטא** - ליד האשה, לאו מידי הוא. יורדין לידי **טומאה בטהשבה** - כגון גולמי כלים, דאמר ב"הכל שוחטין" (חולין כה,א): כל שעתיד לשוף לשבץ ולגרר, ואמר התם דאבתי חסרון מלאכה הוא וטהורים, ואם חישב עליה שלא לשוף ושלא לשבץ - הביאתו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא, **ואין עולין מטומאתן** - משקבלה. **אלא בשינוי מעשה** - שיעשה בה מעשה לקלקלם, שישברם או ינקבם. וכן עד שלא יקבלו טומאה - אין עולין מתורת קבלת טומאה שירדו במחשבה זו, אלא בשינוי מעשה.

עד שיתחיל לשוף לשבץ ולגרר.

מעשה

ומאי שנא הכא דקתני "האומר לשלוחו"? - הכא רבותא קא משמע לן, והכא רבותא קא משמע לן. הכא רבותא קא משמע לן: דאי תנא "שלוחו" הוה אמינא: שלוחו הוא דידי רמאי, דסמכה דעתיה, סבר: עבד לי שליחותי, אבל חבירו, דלא סמכה דעתיה - אימא לא ליהוי רמאי. התם רבותא קא משמע לן: דאי תנא "האומר לחבירו" - הוה אמינא: חבירו הוא דכי קדשה במקום אחר אינה מקודשת, דסבר: לא טרח, אבל שלוחו דטרח - אימא מקודשת. **ולאו לפקרון דמו** - דנימא: אם לא נשתייר בה שוה פרוטה אינה מקודשת, כדאמר ב"האיש מקדש" (קדושין מז,א): "התקדשי לי בפקדון" והלכה ומצאתו שנגנב או שנאבד, אם נשתייר בו שוה פרוטה - מקודשת כו'. **להוצאה ניתנה** - מקמי דניתחלי קידושין. וכי אמר לה "התקדשי לי בה" - לאו דידה היא, ולאו מידי יהיב לה. אבל אלו - לא ניתנו לה להוציאן, אלא על מנת שתתקדש בהן. ולהכי, כי אבלה - דידה אבלה, ולכי מטא זמנא - מקדש. **וחזרה בה** - בתוך שלשים אמרה: אי אפשי בהן. **ביטל אם עד שלא תרם ביטל** - האומר לשלוחו: צא ותרום, וחזר ובטלו מלהיות שלוחו, או בפניו או שלא בפניו. **דכי מעשה דמו** - ואף על פי שלא חלו מיד - הוי מעשה מידא לחול אחר שלשים. והא דקרי ליה דיבור - משום דלאו מעשה ממש הוא. **והגיע בשליח** - רבותא אשמועינן; אף על פי שלא יצא אחריו לשם כך אלא שפגע בו, ואמר לו - הרי בטל, ולא אמרינן לצעורי בעלמא קא מבזין. **והכי** מפורשת בפרק "השולח". **כל כמה דלא מטא גיטא** - ליד האשה, לאו מידי הוא. יורדין לידי **טומאה בטהשבה** - כגון גולמי כלים, דאמר ב"הכל שוחטין" (חולין כה,א): כל שעתיד לשוף לשבץ ולגרר, ואמר התם דאבתי חסרון מלאכה הוא וטהורים, ואם חישב עליה שלא לשוף ושלא לשבץ - הביאתו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא, **ואין עולין מטומאתן** - משקבלה. **אלא בשינוי מעשה** - שיעשה בה מעשה לקלקלם, שישברם או ינקבם. וכן עד שלא יקבלו טומאה - אין עולין מתורת קבלת טומאה שירדו במחשבה זו, אלא בשינוי מעשה.

עד שיתחיל לשוף לשבץ ולגרר.

מעשה

לקדושי איתתא לבריה — ומיירי דארצויי ארצי קמיה ושתיק. דלשוויה שליח אמר לעיל (מה,ב) דלא חציף אינש דמשוי אבוי שליח. אבל הכא דארצויי ארצי ושתיק — **עני** המהפך בחברתה ובא אחר ונטלה בו' — פירש בקונטרס: איכא למימר דסמיך עליה. **דמחו** בתרתי (בבא מציעא י,א): ראה את דמיירי בחברתה של הפקר. ושקוד, מהא דתנן ב"שנים אוחזין" (בבא מציעא י,א): ראה את המציאה ונפל לו עליה, או שפירש טליתו עליה, ובא אחר ונטלה — הרי היא שלו. וכן הא דקאמר התם (שם): מי שליקט מקצת הפאה ופירש טליתו עליה — מעבירים אותו המינמה. ואמאי? עני המהפך בחברתה הוא! ואומר רבינו תם: דאיסור דמהפך דנקט הכא לא שייך אלא דוקא כשרוצה העני להחזירה בשבירות, או בשרוצה לקנות דבר אחד חבירו מקדים וקונה, והוי דומיא דרב גידל. ומשום הכי קאמר דנקרא רשע, כי למה מחזר על זאת שטרח בה חבירו — ילך וישתכר במקום אחר. אבל אם היתה החזרה דהפקר — ליכא איסור, שאם לא זכה בזאת — לא ימצא אחרת. ומיהו, קשה מהדהיא דפרק "לא יחפור" (בבא בתרא כא,ב), דקאמר התם: מרחיקין מן הדג כמלא ריצת הדג, אף על פי שהוא של הפקר! ונראה דהתם היינו טעמא מפני שהוא יורד לאומנתו, כי ההיא דקאמר התם (שם): האי בר מבואה דאוקי רחיתיא, ואתא בר מבואה ואוקי בהדיה — מצי לעבועי עליה, דקאמר ליה: דקא פסקת לחיותאי. ועוד אומר רבינו מאיר אביו של רבינו תם: דמיירי בדג מת, שכן דרך הדייגים להשים במצודות דג מת, והדגים מתאספים שם סביב אותו הדג, וכיון שזה פירש מצודתו תחילה, ועל ידי מעשה שעשה זה מתאספים שם סביב, ודאי אם היה חבירו פורש — הוה באילו גזל לו, ויכול לומר לו: תוכל לעשות כן במקום אחר. ומכאן נראה למורנו הרב רבינו יצחק שאסור למלמד להשכיר עצמו לבעל הבית שיש לו מלמד אחר בביתו כל זמן שהמלמד בביתו, שמאחר שהוא שכיר שם — ילך המלמד למקום אחר להשתכר שם, אם לא שיאמר בעל הבית דאין רצונו לעכב המלמד שלו. אבל אם שכר בעל הבית מלמד אחד — יכול בעל הבית אחר לשכור אותו מלמד עצמו, ואינו יכול לומר לו הבעל הבית: לך ושכור מלמד אחר. דנימא ליה: אין רצוני אלא לזה, שדרי כמדומה לי שזה למדוד בני יפה ממלמד אחר.

מיד

רבי אבא לא נחית להּ - משום דהפיף בה רב גידל. לא מר נחית להּ, ולא מר נחית להּ, ומיתקריא ארעא דרבנן. וכן האומר לאשה התקדשי לי כו'". לא בא אחר וקידשה בתוך שלשים, מהו? רב ושמואל דאמרי תרוייהו: מקודשת, ואף על פי שנתאכלו המעות. מאי מעמא? הני זוזי לא למלוה דמו, ולא לפקדון דמו. לפקדון לא דמו - פקדון ברשותא דמרא קא מתאכלי, והני ברשותא דידה קא מתאכלי. למלוה נמי לא דמו - מלוה להוצאה ניתנה, הני ברתרי קידושין יכבינהו ניהליה. לא בא אחר וקידשה וחזרה בה, מהו? רבי יוחנן אמר: חוזרת, אתי דיבור ומבטל דיבור. ריש לקיש אמר: אינה חוזרת, לא אתי דיבור ומבטל דיבור. איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש: ביטל, אם עד שלא תרם ביטל - אין תרומתו תרומה. והא הכא, דדיבור ודיבור הוא, וקאתי דיבור ומבטל דיבור! - שאני נתינת מעות לידי אשה, דכי דמעשה דמו, ולא אתי דיבור ומבטל מעשה. איתיביה: השולח גט לאשתו והגיע בשלוחו, או ששלח אחריו שלוחו, ואמר לו "גט שנתת לך בטל הוא" - הרי זה בטל. והא נתינת גט לידה גיטא לידה - דיבור ודיבור הוא, אתי דיבור ומבטל דיבור. איתיביה ריש לקיש לרבי יוחנן: כל המלים יורדין לידי טומאתן במחשבה, ואין עולים מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה.

מעשה

מיד מחשבה מיהא תפיק – תימה: ליפרוך נמי גבי תרומה לעיל, לרבי יוחנן דקאמר אם עד שלא תרם ביטל – אין תרומתו תרומה, אבל אם משתרם ביטל – תרומתו תרומה. ואפילו תרם השליח במחשבה, דהא תרומה ניטלת באומד ומחשבה, אלמא לא אתי דיבור ומבטל דיבורו! ויש לומר: דמחשבה דתרומה היה יודע דכמעשה דמי, דכתיב (במדבר יח) "ונחשב לכם", והוי כאילו תרם בידים ואפילו מעשה אינו מוציא, ואפילו תרם אחר כך ברוי אחר מחשבת השליח, אבל גבי טומאה — אין המחשבה מטמאתו, אבל מביאתו לידי תורת קבלת טומאה. ואותה הבאה — יכולה להתבטל, דהכל מודים דעל ידי המעשה מתבטלת. אם כן תתבטל על ידי מחשבתו? **לא** קידשה עצמה והזרה בה מהו — נראה לפרש: והזרה בה בלא אמירתה לשליח, דאי אמרה לשליח "אין רצוני שתקדשני" — פשיטא דאינה מקודשת, דאטו משום דאמרה לו "תיהוי לי שליח לקדשני" לא מציא חזרתה?

אם ביטל עד שלא תרם כו' — הבא לא משני בדלעיל: שאני נתינת מעות ליד האשה דכמעשה דמי — היינו משום דהכא ליכא נתינת מעות אלא דיבור לבד. **מתורת** גט לא בטליה — פירוש: דמסתמא אינו מתכוין לבטל אלא השליח. ולפי זה, אם אמר בפירוש "אני מבטל הגט עצמו" — שהוא בטול, ופסול לגרש בו. ובפרק "השולח" (גיטין לב.ב) גריס: גיטא גופיה מי קא בטיל. משמע שאין הגט מתבטל. וצריך לפרש: אתה סבור שהגט יכול ליפסל בביטול? ולא היא, דהרי הוא כמו מעות שאינן מתבטלות, דמאחר דהגט כתוב כהלכתו — אינו יכול לבטלו, ואם ירצה — יחזור ויגרש בו.

אפילו

מַעֲשֶׂה מוֹצִיא מִיד מַעֲשֶׂה וּמִיַּד מַחֲשָׁבָה, מַחֲשָׁבָה אֵין מוֹצִיאָה לֹא מִיַּד מַעֲשֶׂה וְלֹא מִיַּד מַחֲשָׁבָה. בְּשִׁלְּמָא מִיַּד מַעֲשֶׂה לָא מַפֵּקָה - דְּלָא אָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל מַעֲשֶׂה, אֶלָּא מִיַּד מַחֲשָׁבָה מִיהָא תַּפֵּיק? - שַׁאנֵי מַחֲשָׁבָה דְּטוּמְאָה, דְּכִי מַעֲשֶׂה דָּמֵי, וְכַדְּרַב פָּפָּא. דְּרַב פָּפָּא רָמֵי: כְּתִיב "כִּי יִתֵּן" וְקָרֵינַן "כִּי יָתֵן" הָא כֵּיצַד? "כִּי יָתֵן" דִּימְיָא דְּ"כִי יִתֵּן", מַה יִּתֵּן - דִּינְיָחָא לֵיהּ, אַף יָתֵן - דִּינְיָחָא לֵיהּ. רַב זְבִיד מַתְנֵי לְהָא שְׁמַעְתָּתָא אַהָא: וְכֵן הִיא שְׁנָתְנָה רְשׁוּת לְשִׁלּוּחָהּ לְקַדְּשָׁהּ, וְהָלְכָה הִיא וְקִדְּשָׁה אֶת עַצְמָהּ, אִם שֶׁלָּהּ קָרְמוּ - קִידּוּשֶׁיהָ קִידּוּשִׁין, וְאִם שֶׁל שְׁלוּחָהּ קָדְמוּ - אֵין קִידּוּשֶׁיהָ קִידּוּשִׁין. לֹא קִדְּשָׁה אֶת עַצְמָהּ וְחָזְרָה בָּהּ, מַהוּ? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חוֹזֶרֶת, וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: אֵינָהּ חוֹזֶרֶת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חוֹזֶרֶת, אָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּיבּוּר. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: אֵינָהּ חוֹזֶרֶת, לָא אָתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּיבּוּר. אִיתֵיבֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ: בֵּיטֵל, אִם עַד שֶׁלֹּא תָּרַם בֵּיטֵל - אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה! אָמַר רָבָא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁקִּדֵּם בַּעַל הַבַּיִת וְתָרַם אֶת פְּרִיו, דַּהֲוָה לֵיהּ מַעֲשֶׂה. אִיתֵיבֵיהּ רֵישׁ לָקִישׁ: כָּל הַמֵּלִים יוֹרְדִים לְיֵדֵי טוּמְאָתָן בְּמַחֲשָׁבָה, וְאֵין עוֹלִין מִטּוּמְאָתָן אֶלָּא בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, מַעֲשֶׂה מוֹצִיא מִיַּד מַעֲשֶׂה וּמִיַּד מַחֲשָׁבָה, מַחֲשָׁבָה אֵינָהּ מוֹצִיאָה לֹא מִיַּד מַעֲשֶׂה וְלֹא מִיַּד מַחֲשָׁבָה. בְּשִׁלְּמָא דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל מַעֲשֶׂה, אֶלָּא מִיַּד מַחֲשָׁבָה מִיהָא תַּפֵּיק? - שַׁאנֵי מַחֲשָׁבָה דְּטוּמְאָה, דְּכִי מַעֲשֶׂה דָּמֵי, וְכַדְּרַב פָּפָּא. דְּרַב פָּפָּא רָמֵי: כְּתִיב "כִּי יִתֵּן" וְקָרֵינַן "כִּי יָתֵן", הָא כֵּיצַד? "כִּי יָתֵן" דִּימְיָא דְּ"יִתֵּן", מַה "יִּתֵּן" - דִּינְיָחָא לֵיהּ, אַף "יָתֵן" - נָמֵי דִּינְיָחָא לֵיהּ. אִיתֵיבֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ: הַשּׁוֹלֵחַ גֵּט לְאִשְׁתּוֹ וְהָגִיעַ בַּשְּׁלִיחַ, אוֹ שֶׁשָּׁלַח אַחֲרָיו שְׁלִיחַ, וְאָמַר לוֹ "גֵּט שָׁנָתַתִּי לָךְ בָּטֵל הוּא" - הֲרֵי זֶה בָּטֵל. תֵּיבְעֵי דְּרֵישׁ לָקִישׁ! תֵּיבְעֵי. וְהֵילְכָתָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, וַאֲפִילּוּ בְּקַמְּיֵיתָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִיתְּמַר לְמֵימַר: שַׁאנֵי נְתִינַת מָעוֹת לְיַד אִשָּׁה דִּכְמַעֲשֶׂה דָּמֵי, אֲפִילּוּ הָכֵי אֲתֵי דִּיבּוּר וּמְבַטֵּל דִּיבּוּר. קַשְׁיָא הֵילְכְתָא אַהֵילְכְתָא; אָמְרַתְּ: הֵילְכְתָא כְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְקַיְימָא לָן: הֵילְכְתָא כְּרַב נַחְמָן. דְּאִיבַּעְיָא לְהוּ: מַהוּ שֶׁיְּהֵא בּוֹ? רַב נַחְמָן אָמַר: חוֹזֵר וּמְגָרֵשׁ בּוֹ, רַב שֵׁשֶׁת אָמַר: אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְגָרֵשׁ בּוֹ. וְקַיְימָא לָן הֵילְכְתָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב נַחְמָן! נְהִי דְּבָטְלֵיהּ מַתּוֹרַת שְׁלִיחַ, מַתּוֹרַת גֵּט לָא בְּטְלֵיהּ. "מְקוּדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי". אָמַר רַב: מְקוּדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי וְלָעוֹלָם. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מְקוּדֶּשֶׁת לַשֵּׁנִי עַד שֶׁלֹּשִׁים יוֹם, לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם פָּקְעוּ קִידּוּשֵׁי שֵׁנִי, וְנִמְצְרֵי קִידּוּשֵׁי רִאשׁוֹן. יָתֵיב רַב חִסְדָּא וְקָא קַשְׁיָא לֵיהּ: קִידּוּשֵׁי שֵׁנִי בְּמַאי פָּקְעֵי? - אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף: מָר אַרֵישָׁא מָתַנֵי לָהּ, וְקַשְׁיָא לֵיהּ. רַב יְהוּדָה אַסֵּיפָא מָתַנֵי לָהּ, וְלָא קַשְׁיָא לֵיהּ; "מַעֲכְשָׁיו וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם וכו'" אָמַר רַב: מְקוּדֶּשֶׁת, וְאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת לְעוֹלָם. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מְקוּדֶּשֶׁת וְאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת אֶלָּא עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם, לְאַחַר שְׁלֹשִׁים פָּקְעֵי קִידּוּשֵׁי שֵׁנִי וְנִמְצְרֵי קִידּוּשֵׁי רִאשׁוֹן. לְרַב מִסְפָּקָא לֵיהּ אִי תְּנָאַהּ הֲוֵאי אִי חֲזָרָה הֲוֵאי, לִשְׁמוּאֵל פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּתְנָאַהּ הֲוֵאי. וּבְפְלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי, דְּתַנְיָא: "מַהֵימָן וּלְאַחַר מִיתָה" - גֵּט וְאֵינוֹ גֵּט, דִּבְרֵי חֲכָמִים. רַבִּי אוֹמֵר: בָּזֶה גֵּט. - וְנֵימָא רַב: הֲלָכָה כְּרַבָּנָן, וְנֵימָא שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי? - צָרִיכָא, דְּאִיתְּמַר: אָמַר רַב: הֲלָכָה כְּרַבָּנָן - הָנֵי מִילֵּי דְּלָא קָאָתֵי מְקוּדֶּשֶׁת לְעוֹלָם, אֲבָל הָכָא דְּקָאָתֵי - אֵימָא מוֹדֵי לֵיהּ רַבִּי לְעוֹלָם. אָמַר אַבָּיֵי: וְלִטַעְמֵיהּ דְּרַב, בָּא אֶחָד וְאָמַר לָהּ "הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי מֵעַכְשָׁיו וּלְאַחַר עֶשְׂרִים יוֹם" וּבָא אַחֵר וְאָמַר לָהּ "הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי מֵעַכְשָׁיו וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם" וּבָא אַחֵר וְאָמַר לָהּ "הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי מֵעַכְשָׁיו עֶשְׂרִים יוֹם"

ובא

מעשה מוציא מיד מעשה — התחיל לשוף — ביטל מדם תורת גמר מלאכה לשם כלי, בין שירד להדו על ידי מעשה — שהחליקן וגילה דעתו שאין מתוסרין עוד תיקון, בין שירד להו על ידי מחשבה. **מחשבה אינה מוציאה** — חישב עליהן לשוף לשבץ אחר שחישב עליהן שלא לשוף שלא לשבץ — אין יוצאין מידי מחשבתן הראשונה. **דבי מעשה דמיא** — דדחמנא קריה מעשה, דכתיב "כי יתן" והיינו בידים, ואף על גב דמחשבה בעלמא הוא, דאפילו נפלו ממילא וניתקו ליה — הוי הכשר, ומיקרי "כי יותן". **להא שמעתתא** — דרבי יוחנן וריש לקיש. **וכן היא שנתנה כו'** — משנה היא, לקמן בפרק בתרא. **והזרה בה** — בין בפני שליח בין שלא בפניו. **אינה חוזרת** — ולקמן מותבינן ליה מהא דהשולח גט. **ואפילו בקמייתא** — גבי מתניתין לא בא אחר וקידשה וחזרה בה — קיימא לן הילכתא כרבי יוחנן, דאתי דיבור ומבטל דיבור. **מהו שיחזור ויגרש בו** — בגט, לאחר שאמר לשליח: גט שנתתי לך בטל הוא. **לעולם** — אין בטלן לאחר שלשים, שהרי ניתן לה זמן לחול בתוך שלשים, שיהו כולן פנויין מקידושי ראשון. **ושמואל אמר כו'** — לקמן פריך עלה רב חסדא. **מר ארישא** — דמתניתין, דלא אמר "מעכשיו" מתני לה להך פלוגתא, ומשום הכי קשיא ליה למר מאי דקשיא ליה. **מקודשת ואינה מקודשת לעולם** — ואפילו לאחר שלשים עומדת בספק קידושי שניהם, ואסורה לשניהם בלא גט האחד, כדמפרש טעמא לקמן. **ושמואל אמר** — אינה בספיקא אלא עד שלשים יום. שמא ימות הראשון ולא יגמרו הקדושין, ונמצאו קדושי שני חיילי למפרע. **מספקא ליה** — האי לאחר שלשים אי תנאה הוי: אם לא אחזור בי בתוך שלשים — יהיו קדושין מעכשיו. **אי חזרה הוי** — ממאי דקאמר "מעכשיו", ואקאמר: איני אומר "מעכשיו" אלא התקדשי לי לאחר שלשים. הילכך, לעולם היא בספיקא, דאי הוי תנאה — קידושי ראשון חיילי, קידושי שני לא חיילי. ואם חזרה הוי — קידושי שני חיילי, קידושי ראשון לא חיילי. **לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי** — הילכך: כל שלשים יום הוו קידושין תלוין, שמא יחזור בו. משלשים ואילך — גמרו. **גט ואינו גט** — מספקא ליה האי "לאחר מיתה" אי הוי תנאה: מהימן יהיה גט אם אמות, ולכשימות נמצא גט למפרע מאותו יום, אי חזרה הוי, וחזר בו ממהימן ואמר: זה גיטך לאחר מיתה — ולא אמר כלום, דאין גט לאחר מיתה — דכיון דמית היכי מגרש? **כזה גט** — דתנאה הוי. **התם** — הוא דאיכא לספוקי ולמימר חזרה הוי, משום דלרחוקה אתי, ולקשה בעיניו לרחקה ולגרשה, ולהכי הדר ביה מ"מעכשיו". אבל הכא, דלקרובה קאמר — כל מה דמצי לקרובה מקרב לה. וכי אמר "לאחר שלשים" — לא הדר ביה מ"מעכשיו". **התם** — הוא דאמר תנאה הוא ולא חזרה, דאדם יודע דאין גט לאחר מיתה, ומידי דכדי לא עביד אינישי דאמר. **אבל הכא** — דיש קדושין לאחר שלשים יום, אם לא קדשה אחר בנתיים — אימא דלימא הוי חזרה, דלא רצה לקדשה מעכשיו שמא דעתו על אחרת, ימלך בתוך שלשים יום, קמשמע לן. **ולטעמיה דרב** — דמספקא ליה בחזרה ותנאה, בא אחד ואמר "מעכשיו ולאחר שלשים" ובא אחר ואמר "מעכשיו ולאחר עשרים", שקלו של שני בתוך של ראשון. ואם דראשון חזרה — הוו להו דשני קידושין, דהא ראשון הדר ביה מ"מעכשיו".

ובא

ובא אחר ואמר מעכשיו ולאחר עשרה — והוא הדין בהאי אחר אם קדשה סתם, הואיל ולא בא אחר אחריו — מה לי ולתנאו. אלא סידרא נקט ותנא. **אי חזרה הוי דבתרא הוו** קידושין — שלא בא אחר אחריו, וגמרו קידושין לאחר עשרה. **האי לישנא משמע תנאה ומשמע חזרה** — שתי לשונות במשמעו; יש אומרה בלשון תנאי, ויש אומרה בלשון חזרה, ואיכא למימר להאי תנאה ולהאי חזרה, ותבעי גיטא מכל חד וחד. דלמא קמא לחזרה מכוין, וחלו של שני. ושני לתנאה איכוין, ושלו קיימין, ואין של ראשון ושל אחרון קידושין, ובעיא גיטא מאמצעי. ואיכא למימר דקמא תנאה ושלו קיימין, ואיכא למימר דכולהו חזרה, ושל אחרון לבד קיימין. קא משמע לן דלאו תרוייהו משתמעי מינה, אלא ספק תנאה ספק חזרה, ואי תנאה הוא — לכולהו הוי תנאה, ואין לשון חזרה כלל. ואי חזרה הוי — לא הוה ביה לישנא דתנאה כלל, וממה נפשך אמצעי לא הוו קידושין. **אסבירה לך בו'** — דהא ליכא למימר טעמא דרבי יוחנן משום דקסבר שתי לשונות במשמע, ומספקא ליה לגבי האי גברא בתנאה ולגבי האי בחזרה, דאם כן לא שייך למיתני "תופסין", דאין הפיסה אלא באחד מהן, ואנן הוא דלא ידעינן הי ניהו. ומדקתני "תופסין" — משמע דסבירא ליה שיש בה צד קידושין לכולהו. **דשוו נפשייהו כי שרינא דליכני** — המסדר לבינים ורחב כולן שוה, אינו מסדר ממש זו על זו, דאם כן דרי שורה החיצונה נופלת וחבירתה אחריה. אלא מסדר תחילה זו אצל זו, וחוזר ומסדר עליה שורה אחרת, ונותן החיצונה משוכה לחוץ בדי שישאר ריוח בתחתונה להיות שניה יושבת מקצת עליה ומקצת על שאצלה, ונשאר ריוח גם בשניה להיות שלישית מקצת עליה, וכן כולם. הבא נמי, כל אחד מצא מקום זמן פנוי לקדושין, ותפסו כולן לאוסרה. **חולצת** — שמא אינו גט וזקוקה ליבם. **ולא מתייבמת** — שמא גט הוא והויא לה גרושת אחיו, והרי היא לו בברת — שאין עליה זיקת יבום. **הא מני רבנן היא** — דמספקא להו אי תנאה אי חזרה. **ניתא דשייר ביה לא כלום הוא** — דדחכנא אמר (דברים כד) "בריתות". **אם מתי** — פשיטא לן דתנאה הוא, והוי גיטא למפרע לכשימות. **הרי זה גט** — ואינה צריכה חליצה משימות. **אבל מהיום ולאחר מיתה** — דפשיטא לרבי יוחנן דשיורא הוא, ולא הוי גט כלל. ומשני: **אם אתה מצריכה חליצה אתו נמי ליבומה** — דאמר: מהצרכוה חליצה — קים להו לרבנן דלאו גיטא הוא, ואתו ליבומי גרושה, והויא בברת. ופרכינן: הכא נמי ב"מהיום ולאחר מיתה" ניחוש דלמא אתי ליבומה, שאם אתה אומר חולצת — מתייבמת. ומשני: תתייבם ואין בכך כלום, דגיטא דשייר ביה — לאו גיטא הוא כלל. והא דקתני לא מתייבמת — חששא דרבנן היא, דגזרו אטו "מהיום אם מתי". "אחוקה דיבם מוקמינן לה" לא שייך למיתני הכא, אלא ביבמות גבי מילתא אחריתי דמשום ספיקא, בפרק "ארבעה אחין" (יבמות לא,א). אבל הכא, דאפילו ספיקא ליכא — לא בעי חזקה, דהא ודאי יבמה היא. **משנה הרי את מקודשת לי** — בפרוטה זו, על מנת שאתן ליך מאתים זוז. הכי גרסינן: **ואם הראה על השלחן אינה מקודשת** — והכי פירושה: **ואם היה שולחני, והראה לה מעות שאינן שלו והם על שלחן שלפניו** — אינה מקודשת, דלא נתכוונה זו אלא לראות משלו. **גמרא אמר רב הונא והוא יתן** — לכשיראה, וקידושין חלין למפרע משעת קידושין. ומיהו, מודה רב הונא דאם מת קודם שניתנו — אינה צריכה חליצה, שהרי לא קיים תנאו. **וקיבלה קידושין מאחר** — קודם שיקיים תנאו, ואחר כך עמד זה וקיים תנאו. **לרב הונא לא הוו קידושי** — שני קידושין, דהא גמרו קידושי ראשון למפרע. **לרב יהודה הוו קידושי** — שני קידושין, שהרי הראשון לא נתבטל לקדושה בפרוטה אלא במאתים זוז. דלית ליה לרב יהודה באומר "על מנת" כאומר "מעכשיו" דמי, והרי קדמו קידושי שני.

מאי

אפילו מאה תופסין בה — פירוש: דהא קונין ומשיירים. שהרי המקדש רוצה לומר מעכשיו יתחילו הקידושין ולאחר שלשים יום יגמרו. ופירש בקונטרס: דליכא למימר דעשה דרבי יוחנן משום דקסבר דמספקא ליה אי הלשון משמע תנאה או חזרה — דאם כן לא שייך למימר ולמיתני לשון "תופסין", דהא אין קידושין תופסין אלא באחד מהן, ואנן לא ידעינן הי ניהו, ומספיקא צריך גט מבולהו. ולישנא ד"תופסין" משמע דסבירא ליה שיש בבולם צד קידושין. ואם תאמר: אמאי אמרינן הכא דמקודשת, והא אמר לעיל בפרק קמא (ז,א): האומר לאשה "חצייך מקודשת לי" — אינה מקודשת! ויש לומר: דהתם היינו טעמא לפי שאין אשה מתקדשת לחצאין, והוא שייר בגוף האשה. אבל הכא — לא שייר בגוף האשה כלום, אלא גומרין כולם. **כל** גיטא דמשייר ביה לא כלום הוא — פירש בקונטרס: דלא הוי גט בריתות, כיון דשייר בה. ולא נהירא, דאם כן תקשי ליה מקידושין גופייהו, דהיכי אמר רבי יוחנן אפילו מאה תופסין בה — כיון דמשייר לאו כלום הוא, דהא איתקש הויה ליציאה! לכך נראה לומר: דוודאי בכי האי גוונא הוי כריתות, אלא הכי פירושו: כל גיטא דמשייר בה — לאו כלום הוא, כיון שאינו יכול להיות נגמר אלא אחר מיתה — אינו גט, דאין גט לאחר מיתה. הוא הדין בקידושין אם אמר "מהיום ולאחר מיתה" דאינה מקודשת, והיכא דאמר "מהיום ולאחר שלשים יום", מקודשת — דהא קידושין תופסין בה אחר שלשים כמו לפני שלשים.

איבא

וְבָא אַחֵר וְאָמַר לָהּ "הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי מֵעַכְשָׁיו וּלְאַחַר עֲשָׂרָה יָמִים", מֵרִאשׁוֹן וּמֵאַחֲרוֹן - צְרִיכָה גֵּט, מֵאֶמְצָעִי - אֵינָהּ צְרִיכָה גֵּט. מַה נַּפְשָׁךְ? אִי תְּנָאָה הֲוֵי - דְּקָמָּא קִידּוּשֵׁי, דְּהָנָךְ - לָאו קִידּוּשֵׁי. אִי חֲזָרָה הֲוֵי - דְּבָתְרָא קִידּוּשֵׁי, דְּהָנָךְ לָאו קִידּוּשֵׁי. - פְּשִׁיטָא! - מַהוּ דִּתֵימָא: הַאי לִישָׁנָא מַשְׁמַע תְּנָאָה וּמַשְׁמַע חֲזָרָה, וְתֵיבְעֵי גִּיטָּא מִכָּל חַד וְחַד, קָא מַשְׁמַע לָן. עוּלָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילּוּ מֵאָה תּוֹפְסִין בָּהּ, וְכֵן אָמַר רַבִּי אֲסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילּוּ מֵאָה תּוֹפְסִין בָּהּ. אָמַר לֵיהּ רַב מַשְׁרְשִׁיָא בְּרֵיהּ דְּרַב אַמִּי לְרַבִּי אֲסִי: אַסְבְּרֵהּ לָךְ מַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן; שָׁוּו נַפְשַׁיְיהוּ כִּי שַׁרְנָא דְּלִיבְנֵי, דְּכָל חַד וְחַד רָוְחָא לְחַבְרֵיהּ שָׁבֵק, מְתִיב רַב חֲנִינָא: "מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָה" - גֵּט וְאֵינוֹ גֵּט, וְאִם מֵת - חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְייַבֶּמֶת". בְּשִׁלְמָא לְרַב - מַסְיְיעָא לֵיהּ, לִשְׁמוּאֵל נַמִּי הָא מַנִּי רַבָּנַן הִיא, וַאֲנַן דַּאֲמָרִי כְּרַבִּי. אֶלָּא לְרַבִּי יוֹחָנָן, דַּאֲמַר: שִׁיּוּרָא הֲוֵי, כָּל גִּיטָּא דִּמְשַׁיֵּיר בָּהּ - וְלָא כְּלוּם הוּא, יְבוּמֵי מְיַיבֵּם! - אָמַר רָבָא: גֵּט לְהוֹצִיא וּמִיתָּה לְהוֹצִיא, מַה שֶּׁמְּשַׁיֵּיר גֵּט - גְּמִירִי מִינַּהּ מִיתָה. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: מִי דָּמֵי? גֵּט - מוֹצִיאָה מֵרְשׁוּת בַּעַל, מִיתָה -

מַכְנְסָה לִרְשׁוּת בַּעַל! אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי: הָתָם טַעֲמָא מַאי - גְּזִירָה מִשּׁוּם "מֵהַיּוֹם אִם מֵתִי" הָרֵי זֶה גֵּט. - וְנֶאֱזוֹר "מֵהַיּוֹם אִם מֵתִי" דְּתַחֲלוֹץ, אֲמַאי "מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָה"! - אִם אַתָּה אוֹמֵר חוֹלֶצֶת - מִתְייַבֶּמֶת. - הָכָא נַמִּי אִם אַתָּה אוֹמֵר חוֹלֶצֶת - תִּתְייַבֵּם, וְאֵין בְּכָךְ כְּלוּם, חֲשָׁשָׁא דְּרַבָּנַן הוּא. **משנה הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה "הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי עַל מְנָת שֶׁאֲתַן לָךְ מָאתַיִם זוּז" הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וְהוּא יִתֵּן. "עַל מְנָת שֶׁאֲתַן לָךְ מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם", נָתַן לָהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים - מְקוּדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. עַל מְנָת שֶׁיֵּשׁ לִי מָאתַיִם זוּז - הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וְיֵשׁ לוֹ. "עַל מְנָת שֶׁאַרְאֵךְ מָאתַיִם זוּז" - הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וְרָאֲתָה לָהּ. וְאִם הֶרְאָה עַל הַשֻּׁלְחָן - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. **גמרא** אֵיתְמַר, רַב הוּנָא אָמַר: וְהוּא יִתֵּן, רַב יְהוּדָה אָמַר: לְכְשֶׁיִּתֵּן. רַב הוּנָא אָמַר: וְהוּא יִתֵּן; תְּנָאָה הֲוֵי, מְקַיֵּים תְּנָאָה וְאָזֵיל. רַב יְהוּדָה אָמַר: לְכְשֶׁיִּתֵּן; לְכִי יָהֵיב הָווּ קִידּוּשֵׁי, הָשְׁתָּא מֵיהָא לָא הָווּ קִידּוּשֵׁי. מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיפָּא בֵּינַיְיהוּ: שֶׁפָּשְׁטָה יָדָהּ וְקִבְּלָה קִידּוּשֵׁי מֵאַחַר. לְרַב הוּנָא לָא הָווּ קִידּוּשֵׁי, לְרַב יְהוּדָה הָווּ קִידּוּשֵׁי. וּתְנַן נַמִּי גַּבֵּי גִּיטִּין כִּי הַאי גַּוְונָא: "הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה "הֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז" - הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת וְהִיא תִּתֵּן. אִיתְמַר, רַב הוּנָא אָמַר: וְהִיא תִּתֵּן, רַב יְהוּדָה אָמַר: לְכְשֶׁתִּתֵּן. רַב הוּנָא אָמַר: וְהִיא תִּתֵּן; תְּנָאָה הֲוֵי, מְקַיְּימָא תְּנָאָה וְאָזְלָה. רַב יְהוּדָה אָמַר: לְכְשֶׁתִּתֵּן; לְכִי יָהֲבָה לֵיהּ הוּא דְּהָווּ גִּטֵּי, הָשְׁתָּא מֵיהָא לָא הָווּ גִּטֵּי.**

מאי

איבא ביניהו שנתקדש הגוז או שנאבד — ולא רצה לשנויי: איבא ביניהו דפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר, כדלעיל. דאם כן היה צריך לומר דלרב הונא צריכה גט משני, ולרב יהודה אינה צריכה גט משני. והא ליתא, דהא אפילו לרב יהודה נמי צריכה גט מספק [כדפירש רבינו יצחק] פרק "מי שאחזו" (גיטין עח,א): לכשתתן — דמגורשת ואינה מגורשת עד שתתן. ולעיל נמי גבי קידושין לא מצי לשנויי: איבא ביניהו שנאבדו הקידושין שנתן לה בשעת קידושין, כדמשני הכא גבי גיטין שנאבד הגט, והכי נפרש לעיל: לרב הונא הוו קידושין ולרב יהודה לא הוו קידושין — דהא לכולי עלמא אפילו נתאכלו המעות — הוו קידושין, כיון דבתורת קידושין יהבינהו, כדאמרינן בפרקין (נט,א): האומר לאשה "הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום" — מקודשת, אפילו נתאכלו המעות. **אבל** דכולי עלמא תנאה הוי — פירוש: ואפילו תנא קמא מודה, שאם פירש "על מנת שתתני לי או ליורשיי", שאפילו מת — נותנת ליורשים, ופסורה מן החליצה, דהוה ליה גיטא למפרע משקבלתו, ותזיבתא דרב יהודה, דאמר לעיל "לכשתתן", דלדידיה לא הוי גט, דהא לכי יהבה ליה הוי גיטא, והשתא מיהא לא הוי גיטא, דאין גט לאחר מיתה. ואם תאמר: מאי מקשה לרב יהודה? דלמא דכולי עלמא סברי "לי" — ואפילו ליורשיי, ובהא פליגי בין תנא קמא לרבן שמעון בן גמליאל, דתנא קמא סבר כרב יהודה, דאמר "לכשתתן", ולא הוי גט. ורבן שמעון בן גמליאל סבר כרב הונא, ומשום הכי קאמר דנותנת ליורשים — שהגט חל עליה למפרעו! ויש לומר: דמשמע ליה לגמרא דהלשון דקאמר: לא נתנה זקוקה ליבם — רוצה לומר דמתיבמת אם תרצה. ולרב יהודה מגורשת מיהא מספק למפרע, כדפירשתי לעיל, "לכשתתן" מגורשת ואינה מגורשת עד שתתן. ואם כן, הוי ספיקא של אשת אחיו שלא במקום מצוה. שהרי אם תתנה לאחד מן הקרובים — מגורשת מספק למפרע, ואם כן ביון דספיקא הוא — חולצת ולא מתייבמת. ומדהכא הוי ראיה למאי דפרישית לעיל לרב יהודה דאמר "לכשתתן" — הוי גט, ואינו גט עד שתתן. דאם לא כן - לישני הכא נמי דקאי כתנא קמא.

הכי

רבי אומר: וזה גט. - ולרב יהודה, דאמר ב"על מנת" נמי פליגי, אדמימפלגי ב"מהיום ולאחר מיתה" ניפלגי ב"על מנת"? - לרבותך כהא דרבי, ד"מהיום ולאחר מיתה" נמי הרי זה גט. - וניפלגי ב"על מנת" לרבותך כהא דרבנן? - כהא דהיתיבינא עלייה. "על מנת שאתן לך מכאן וכו'". פשיטא! מהו דתימא: לאו תנאה הוא, ולזוזיה קאמר, קא משמע לן. "על מנת שיש לי מאתים זוז וכו'". וניחוש שמא יש לו!? ועוד, תניא: חייבין שמא יש לו!? - לא קשיא; הא - בקידושי ודאי, הא - בקידושי ספק. "על מנת שאראך בית כור וכו'". וניחוש שמא יש לו!? - לא קשיא, הא - בקידושי ודאי, הא - בקידושי ספק. "על מנת שאראך מאתים זוז וכו'". תנא: לא נתקיימה אלא לראות משלו. "ואם הראה לה על השלחן אינה מקודשת". פשיטא! לא צריכא, דאף על גב דנקט דמי בעיסקא. **משנה** "על מנת שיש לי בית כור עפר" - הרי זו מקודשת, ויש לו. "על מנת שיש לי במקום פלוני", אם יש לו באותו מקום - מקודשת, ואם לאו - אינה מקודשת. "על מנת שאראך בית כור עפר" - הרי זו מקודשת, ויראנה. ואם הראה בבקעה - אינה מקודשת. **גמרא** וניחוש שמא יש לו!? תייסרינן שמא יש לו!? - לא קשיא; הא - בקידושי ודאי, הא - בקידושי ספק. לימה לי למיתנא גבי זוזי? - צריכא, דאי אשמעינן גבי זוזי - משום דעבדי איניש דמצנעי. אבל ארעא, אימא: אי דאית ליה ארעא - קלא אית ליה, קא משמע לן. "על מנת שיש לי במקום פלוני אם יש לו!? וכו'". פשיטא! - מהו דתימא: אמר לה "מאי נפקא לך מינה, אנא טרחנא ומיתירנא", קמשמע לן. "על מנת שאראך בית כור עפר". תאנא: לא נתקיימה זו אלא לראות משלו. "ואם הראה בבקעה אינה מקודשת". פשיטא! לא צריכא דנקטי בדיסתורא הנמוך. גבי הקדש תנן:

מאי ביניהו — על כרחיך לרב הונא נמי אסורה לינשא עד שתתן, שמא לא יתקיים התנאי, וגט בטל, ובניה ממזרים. דלקרובה **אתי** ומיזכר לקרבה אליו, וגמר קידושין בפרוטה שנתן לה. **אימא** מודה ליה **לרב יהודה** — דלא גמר למיהוי גיטא עד שתתן, אולי יתפייסו ביניהם, שאין אדם ממהר לרחק את אשתו. **בהך דאמר רב הונא** — דמגורשת מיד, לא חשש הבעל לעכב גירושה עד שיקבל המעות, משום דלא בסיק למתבע לה. **אימא** מודה ליה **לרב יהודה** — שהרי לא נתרצית בקידושיה עד שיתן. **שנתקדש** — קודם שנתנה. **נתנה** — קודם שמת. **אבל לכולי עלמא תנאה הוי** — ואפילו תנא קמא מודה שאם פירש "על מנת שתתן לי או ליורשיי", שאפילו מת — נותנה ליורשיו ופטורה מן החליצה, דהוה ליה גט למפרע משקבלתו. **באומר מעכשיו** — על מנת כך וכך דמי. **כי פליגי להתם** — בשעליהי לארץ ישראל. **לא נחלקו** — כלומר, לא מספקא להו לרבנן אי תנאה אי חזרה, אלא ב"מהיום ולאחר מיתה". **והתניא** — בניזונות. **פשיטא** — דאם לא נתן לה בתוך שלשים יום אינה מקודשת. **לאו תנאה הוא** — ולא קפדה אשלשים יום, אלא לזרזיה בעלמא קאמרה. **ויש לו** — משמע שיש עדים שיש לו. הא לאו הכי אינה מקודשת, ומותרת לאחר. ואמאי? ניחוש שמא יש לו קידושי ודאי הוו — אם אנו יודעים שיש לו. ונפקא מינה, שאם בא אחר וקידשה — אינה מקודשת. וכי לא ידעינן? חיישינן שמא יש לו, ואינה מותרת לאחר. ומיהו, צריכה גט מן השני, דשמא לא היו הראשונים קידושין. **לא נתבוונה זו אלא לראות משלו** — לפיכך אם הראה על השלחן שלפניו, והוא שולחני והמעות אינם שלו — אינה מקודשת. **בעיסקא** — למחציות שכר, היו לפניו על שולחנו להחליף ולהשתכר.

משנה **בית כור** — מקום הראוי לזרוע שלשים סאין. וחשבינן לכל סאתים מאה על חמשים, כחצר המשכן, חמשים על חמשים לבית סאה. ובית כור אלף וחמש מאות אורך על חמשים רוחב. ואם אתה מרבעו ומצאצאו מאתים ושבעים ושלשה וחמשה טפחים על מאתים ושבעים ושלשה וחמשה טפחים ועוד דבר מועט. **ואם הראה בבקעה** — "דהרי ליך בקעה גדולה", ובה כמה בתי כורין, ואין אחד מהן שלו.

גמרא **זוזי הוא דעבדי אינשי דמצנעי** — והתם הוא דחזינא אי יש לו — הוו קידושי ודאי, לא חזינא — הוו קידושי ספק. **אבל ארעא** — אי לא ידעינן דיש לו — אפילו קידושי ספק ליכא, דמאן דאית ליה ארעא — קלא אית ליה, קא משמע לן מדתנינהו גבי הדדי — למימרא דארעא כי זוזי, מה התם יש לו — ודאי, אין לו — ספק. **מאי נפקא ליך מינה** — אם רחוק הוא? אנא טרחנא ומייתינא התבואה לביתי. **בדיסתורא** = אריסות.

בשעת

בשעת היובל — בזמן שהיובל נוהג, שכל שדה אחוזה פדיונו שוה מגזירת הכתוב, אחת יפה ואחת רעה. אבל בזמן שאין היובל נוהג — נפדין בשוויין. **נקעים** — כמין גומות. **נחי דהדרי ארעא לא קדשי** — להיות נמדדים בקרקע שוה, להיות קטפרס שלהן נמדד לעלות בחשבון. **נקדשי באפי נפשייהו** — להיות נמדדין לפי מה שיש בהן, ולא יעלה מדרון שלהן בחשבון. **שדה מה תלמוד לומר** — והוה ליה למכתב "ואם מאחוזתו יקדיש איש" וגו', וכתב "ואם משדה אחוזתו". **בעקים** — כדי זרע חומר שעורים. **לתך** — חצי כור. **תרקב** — חצי סאה. **דלאו בני זריעה נינהו** — וכתב הכתוב "זרע", ומידי דלאו בני זריעה נינהו — אינן נפדים בדמים הללו, אלא בשוויה. **דומיא דסלעים** — שסתם סלע אין ראוי לזריעה, דקשה הוא. **נאנני דארעא** מקרי — הנקעים קרויין אגנות הקרקע, שהמים מתמצין לתוכן, כמו "וישם באגנות" (שמות כד). **שידרא דארעא** — מקום הסלעים אין להם שם סלעים לעצמן, אלא על שם הקרקע הם נקראים "שידראות הקרקע". **הבא מאי** — גבי קידושי אשה, אם היו בו סלעים ונקעים של עשרה טפחים ואינן מלאים מים. **להקדש מדמינן לה** — ונמדדין עמה. **או למכר מדמינן לה** — ואין נמדדין. **משנה כל תנאי** — שאין בפול. **בתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי** — ואף על פי שלא נתקיים התנאי נתקיימו הדברים, כגון: "הרי זה גיטך על מנת שתחגי לי מאתים זוז" ולא פירש לבפול "ואם לא תחגי לי לא יהא גט" — אין כאן תנאי שלא נתנה — הוי גט. וכמו שמצינו שהוצרך משה רבינו עליו השלום לבפול "ואם לא יעברו חלוצים אתכם ונאחזו בתוככם" — שמע מינה דאי לא בפל — היתה מתנתן קיימת, ונוחלין ארץ וגעלד אפילו לא יעברו את הירדן. אף על פי שאמר "אם יעברו ונתתם" לית לן "מכלל הן אתה שומע לאו". והוא הדין נמי דבעינן תנאי קודם למעשה. מדלא אמר "תנו להם אם יעברו", משמע דאם אמר הכי — לא אתי תנאה ומבטל מעשה דמתנה דקדמיה. ושמעינן נמי דבעינן הן קודם ללאו, דלא אמר תחילה "אם לא יעברו אל תתנו ואם יעברו ונתתם" **רבי חנינא אמר** — אתנאי בפול לחודיה פליג, למימר דאין צריך לבפול, דמכלל הן נשמע לאו. וזה שבפלו — משום צורך היה הדבר לאומרו, מפני דבר אחר. שלמלא כן שבפלו — יש במשמע שאם לא יעברו אף בארץ בנען שמעבר הירדן והלאה, שהיו קצין בה מפני מקנה רב שלהן — אף בה לא יטלו. דהכי הוה שמעינן לה: אם יעברו — ונתתם להם את ארץ הגלעד בשביל כל חלקם, הא אם לא יעברו — יהיו נקנסים, ולא יטלו חלק לא כאן ולא כאן כלל. לכך פירש שאם לא יעברו — לא יפסידו חלקם בכך. (דאי אתה שומע מכלל לאו, אם אינו מפרש לכתוב), ויטלו כאן וכאן על פי הגורל. **גמרא שפיר קאמר לה** — קושיא היא: היכי ילוף רבי מאיר מינה דבעינן בפולה? הא שפיר קאמר ליה רבי חנינא דבפולה לאו למבפל אתא, שלא יטלו ארץ וגעלד כולה — דהא מכללא שמעינן לה, אלא למימר: ונאחזו בארץ בנען, אפילו אין עוברין למלחמה! **אמר לך רבי מאיר אי פלקא דעתך** — קרא לפרושי אתא, דאפילו לא יעברו לא יפסידו חלקם בבל ארץ ישראל, ולאו לתנאי בפול אתא, להחזיק את התנאי שאם לא יעברו לא תהא מתנת ארץ גלעד מתנה, ואשמעינן דמכלל הן אי אתה שומע לאו אם אינו מפרשו. **לכתוב ואם לא יעברו ונאחזו בתוככם** — ועל כרחך הייתי מפרשו: שאם לא יעברו — לא יפסידו, בא ללמדינו.

למה **הכי גרסינן המקדיש** שדהו בשעת היובל — פירוש: בזמן שהיובל נוהג. ולא גרסינן בשנת היובל — דאם כן משמע דמיירי בשנה עצמה של יובל, ובהא פליגי רב ושמואל במסכת ערכין (כד,א): חד אמר: אינה קדושה כל עיקר, וחד אמר: המקדיש שדהו — הקדיש כולו, ואפילו בור וגת ושובך. וכל שכן סלעים ונקעים. **נקדשו** באפי נפשייהו — פירש בקונטרס: להיות נמדדים לפי מה שיש בהן, ולא יעלה מדרון שבהן לחשבון, כי אם קרקעית הנקעים. וברש"י פרק "בית כור" (בבא בתרא קג,א) פירש רבינו שמואל בן מאיר דהכי פריך: נהי דבהדי ארעא לא קדשי, כלומר אם אינו רוצה למודדו עמה, לפי שהיא שדה בפני עצמה ויכול לפדות כל אחד ואחד בפני עצמו כאילו הקדיש שתי שדות, שיכול לפדות זה בלא זה — נקדשו באפי נפשייהו, מכל מקום כשיורצה יפדה אותן נקעים בפני עצמן, לפי חשבון בית זרע חומר שיערין בחמשים שקל כסף. ולא נהירא, דמשמע מתוך פירושו דהמקדיש שדה אחד שאין בו נקעים שאין יכול לפדותו לחצאין. וליתא, דהא אמרינן לעיל בפרק קמא (ב,ב): המקדיש שדה אחוזה לה וגואל לחצאין. לכך נראה בפירוש הקונטרס. **אי** הכי אפילו פחות מכאן נמי — קשה קצת מאי "אי אמרת בשלמא" איכא הכא? דהא אפילו מיירי בלא מלאים מים תקשי נמי מסלעים! ונראה לרבינו יצחק לפרש: אי אמרת בשלמא דלא קפדינן אראי לזריעה — ניחא, דפחות נמדדין עמה. אבל השתא דבעינן ראוי לזריעה — פחות מכאן נמי, אמאי נמדדין עמה? **כל** תנאי שאינו בתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי — פירש בקונטרס: ואפילו לא נתקיים התנאי נתקיימו הדברים, הואיל ואין התנאי בפול. כגון "הרי זה גיטך אם תתני לי מאתים זוז" ולא פירש לבפול "ואם לא תתני לי לא יהא גט" — אין כאן תנאי של מאתים זוז כלל, ואפילו לא נתנה לו המאתים זוז — הוי גט. כמו שמצינו שמשה הוצרך לבפול "ואם לא יעברו חלוצים ונאחזו בתוככם בארץ כנען" — שמע מינה דאי לא בפליה — היתה מתנתו קיימת, והיו נוחלין ארץ הגלעד, ואפילו לא יעברו הירדן, ואף על פי שאמר "אם יעברו ונתתם להם את ארץ הגלעד" דמשמע: הא אם לא יעברו — לא, ליתי ליה "מכלל הן אתה שומע לאו". והוא הדין נמי דבעינן תנאי קודם למעשה, מדלא אמר "תנו להם אם יעברו", משמע דאם אמר הכי — לא אתא תנאה ומבטל מעשה דמתנה דקדמיה. ושמעינן נמי דבעינן הן קודם ללאו, מדלא אמר תחלה "אם לא יעברו אל תתנו ואם יעברו ונתתם" — מהכא נלמוד דרבי מאיר בעי בפול, והן קודם ללאו, ותנאי קודם למעשה. רבי חנינא בן גמליאל אומר: צריך הדבר לאומרו, שאלמלא כן יש במשמע שאפילו בארץ כנען לא יטלו. פירש בקונטרס: דאתנאי בפול לחודיה פליג, אבל לעולם בעי תני קודם למעשה. וקשה: דהא אמר בסוף פרק "השוכר את הפועלים" (בבא מציעא צה,א): מאן שמעת ליה דאמר בעינן תנאי קודם למעשה — רבי מאיר הוא, משמע דרבי חנינא בן גמליאל פליג אבולהו! לכן נראה לי דפליג אבולהו.

[תוספות ישנים. שאלמלא כן יש במשמע אף בארץ כנ' — פירש ר"י: שהיו קצין בה. ואין נראה לרבינו תם, אלא] דהכי פירושו: שאפילו בארץ כנען לא יטלו, לא מבעיא בארץ גלעד לא יטלו, דכיון שהיה להם ליפוי כח בארץ גלעד אם יעברו, דבשביל זה נתנה להם — אם כן דין הוא שהורע כחם אם לא יעברו אלמלא היתה הכפילות ד"ואם לא יעברו ונאחזו בתוככם בארץ כנען".

הַמַּקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ בִּשְׁעַת הַיּוֹבֵל נוֹתֵן בְּזֶרַע חֹמֶר שְׂעוֹרִים חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל בֶּסֶף. הָיוּ נְקָעִים עֲמוּקִים עֲשָׂרָה טְפָחִים, אוֹ סְלָעִים גְּבוֹהִים עֲשָׂרָה טְפָחִים - אֵין נִמְדָּדִין עִמָּהּ, פָּחוֹת מִכָּאן - נִמְדָּדִין עִמָּהּ. וְהָיְנוּ הָךְ: נְהִי דְּבַהְדֵי אַרְעָא לָא קָדְשׁוּ, נִקְדְּשׁוּ בְּאַפֵּי נַפְשַׁיְיהוּ! וְכִי תֵּימָא: כְּמָה דְּלָא הָוֵי בֵּית כּוֹר (בבא בתרא קג,א) פירש רבינו שמואל בן מאיר דהכי פריך: נהי דבהדי ארעא לא קדשי, כלומר אם אינו רוצה למודדו עמה, לפי שהיא שדה בפני עצמה ויכול לפדות כל אחד ואחד בפני עצמו כאילו הקדיש שתי שדות, שיכול לפדות זה בלא זה — נקדשו באפי נפשייהו, מכל מקום כשיורצה יפדה אותן נקעים בפני עצמן, לפי חשבון בית זרע חומר שיערין בחמשים שקל כסף. ולא נהירא, דמשמע מתוך פירושו דהמקדיש שדה אחד שאין בו נקעים שאין יכול לפדותו לחצאין. וליתא, דהא אמרינן לעיל בפרק קמא (ב,ב): המקדיש שדה אחוזה לה וגואל לחצאין. לכך נראה בפירוש הקונטרס. **אִי הכי אפילו פחות מכאן נמי — קשה קצת מאי "אי אמרת בשלמא" איכא הכא? דהא אפילו מיירי בלא מלאים מים תקשי נמי מסלעים! ונראה לרבינו יצחק לפרש: אי אמרת בשלמא דלא קפדינן אראי לזריעה — ניחא, דפחות נמדדין עמה. אבל השתא דבעינן ראוי לזריעה — פחות מכאן נמי, אמאי נמדדין עמה? **כָּל** תְּנַאי שֶׁאֵינוֹ כִּתְנַאי בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן אֵינוֹ תְּנַאי, שֶׁנֶּאֱמַר "וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אִם יַעַבְרוּ בְנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן" וּכְתִיב "וְאִם לֹא יַעַבְרוּ חֲלוּצִים". רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: צָרִיךְ הַדָּבָר לֵאוֹמְרוֹ, שֶׁאִלְמָלֵא כֵן יֵשׁ בְּמַשְׁמָע שֶׁאֲפִילּוּ בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לֹא יִנָּחֲלוּ. **גְּמָרָא** שָׁפִיר קָאָמַר לֵיהּ רַבִּי חֲנִינָא לְרַבִּי מֵאִיר: אִי פְּלָקָא דַּעְתָּךְ לָאו לְתְנַאי בְּפוּל הוּא דְּאָתָא - לְכְתוֹב "וְאִם לֹא יַעַבְרוּ וְנֶאֱחֲזוּ בְּתוֹכֶכֶם", "בְּאֶרֶץ כְּנַעַן"**

למה

אי לא כתב ארץ כנען הזה אמינא בתוכחם בארץ גלעד — פירש בקונטרס: דאם לא יעברו — יטלו חלקם כפי המגיעם בארץ גלעד שנאחזו בה כבר, והם סייעו [אתכם] לכבשה, אבל בארץ כנען — כלל וכלל לא, שהרי לא סייעו לכבשה, קא משמע לן דאף על פי כן יטלו. וקשה: וכי איזו סברא היא שישבו בבתיהם וירשו עם אחיהם שיצאו למלחמה? ועוד: דאינו דומה למשל דמיירי? תוספות ישנים. לכך נראה לרבינו יצחק לפרש דפשטיה דקרא הכי: אם יעברו ראשונים לבראש המלחמה ולא יסייעו בביבוש הארץ, אלא כשאר שבטים — כלל וכלל לא יטלו מארץ כנען, קמשמע לן דאף על פי כן יטלו. וקשה: דהיכי תיסק אדעתיה שלא יטלו כלל בארץ כנען כיון שסייעו בביבוש כמו אחרים? ויש לומר: דסלקא דעתך אמינא: כיון שהוקצה ארץ כנען לשאר שבטים, שהרי מאותה שעה ששאלו בני גד ובני ראובן ארץ גלעד נעשו כמו שסלקו עצמן מלחלוק בארץ כנען, ונימא שאם לא יקיימו תנאם — לא יהיה להם חלק בה. קא משמע לן "בארץ כנען", לומר שיטלו חלקם כשאר שבטים בארץ כנען. ואם תאמר: לכתוב קרא "בארץ כנען" בלבד, ולא נכתוב "ונאחזו בתוככם" וממילא ידעינן, כיון שנטלים חלקם בארץ כנען שהוקצה לשאר שבטים כל שכן שיטלו חלקם בארץ גלעד שלא הוקצה לשאר שבטים! ויש לומר: דאדרבה, הוא אמינא: בארץ כנען שלא נתייפה כחם — דין הוא שיטלו, אבל בארץ גלעד שנתייפה כחם בה — יקנטו ממנה, ולא יקחו בה כלל, לכך נכתבו שניהם.

בשלמא לרבי מאיר היינו דכתיב אז תנקח מאלתי אלא לרבי חנינא למה לי —

תימה: מה ענין זה אצל מחלוקת? והלא לא היה תנאי, אלא בפירוש אמר שישבע לו שיקח אשה לבנו ממשפחתו, ואם לא פירש הקרא: תנקח מאלתי אם לא יתנו לך — הייתי אומר שהיה עובר שבועה בין יתנו ובין לא יתנו, אם לא היה מביא אשה. ומה שפירש הקונטרס קשה לתבין, שהרי משמע מתוך פירושו שאם הלך אליעזר למשפחת אברהם, והם לא ידעו ליתן לו — שיהא מותר בבנות כנען. וזה אינו. ולפי זה סלקא דעתך אמינא דרבי חנינא בן גמליאל איירי בענין אחר ממה שאמר רבי מאיר! תוספות ישנים. לכן פירש רבינו יצחק: בשלמא לרבי מאיר דלית ליה "מכלל דן אתה שומע לאר", אף על פי שסברא הוא בשאדם מתנה עם חבירו "אם תעשה זה אתן לך זה, ואם לא תעשה לא אתן לך" — כמו כן כאן, אף על פי שהוא סברא שלא השביעו אלא על מנת שיתנו — הוצרך לפרש: אם לא יתנו תהיה נקי. אבל לרבי חנינא דאזיל בתר סברא לפי דעת בעלי התנאים — למה פירש "אם לא יתנו לך"? פשיטא, אם לא ירצו ליתן דיהיה נקי! ולמורנו הרב רבי יצחק נראה ששתי שבועות השביעו: אחת — שיקח אשה לבנו ממשפחתו, ושבועה אחרת — שאם לא יתנו — לא תקח אשה מבנות כנען. ודייק מדבתיב "ונקית משבועתי זאת" — משמע שיש שבועה אחרת. בשלמא

למה לי? שָׁמַע מִינָּה לְתֵנַאי בָּפוֹל הוּא דְּאָתָא. וְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִי לָא כָּתַב רַחֲמָנָא "בְּאֶרֶץ כְּנַעַן", הָוֶה אָמֵינָא "וְנֹאחֲזוּ בְתוֹכְכֶם" - בְּאֶרֶץ גִּלְעָד, אֲבָל אֶרֶץ כְּנַעַן - כְּלָל לֹא. - וְרַבִּי מֵאִיר: "בְּתוֹכְכֶם" - כָּל הֵיכָא דְּאִית לְכוּ מִשְׁמַע. תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה - לְאָדָם שֶׁהָיָה מְחַלֵּק נְכָסָיו לְבָנָיו, אָמַר: פְּלוֹנִי בְנִי יִירַשׁ שָׂדֶה פְּלוֹנִית, וּפְלוֹנִי בְנִי יִירַשׁ שָׂדֶה פְּלוֹנִית, וּפְלוֹנִי בְנִי יִתֵּן מָאתַיִם זוּז וְיִירַשׁ שָׂדֶה פְּלוֹנִית, וְאִם לֹא יִתֵּן - יִירַשׁ עִם אֶחָיו בְּשְׂאָר נְכָסִים - כְּפִילּוּ גָּרַם לוֹ. - וְהָא לָא קָמְיָא מָשָׁל לְמַתְנִיתִין; הָתָם קָתָנֵי: יֵשׁ בְּמַשְׁמַע שֶׁאֲפִילּוּ בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לֹא יִנָּחֵל - אַלְמָא: כְּפִילָּה לְאֶרֶץ גִּלְעָד נַמִּי מְהַנֵּי, וְהָכָא קָתָנֵי: מִי גָּרַם לוֹ לִירַשׁ עִם אֶחָיו בְּשְׂאָר נְכָסִים - כְּפִילּוּ גָּרַם לוֹ, אַלְמָא: כְּפִילָּה לְשִׂאָר נְכָסִים הוּא דְּמָהֲנֵי - לָא קַשְׁיָא; הָא - מִקַּמֵּי דְּנָיְמָא לֵיהּ רַבִּי מֵאִיר "וְנֹאחֲזוּ", הָא - לְבָתַר דְּנָיְמָא לֵיהּ רַבִּי מֵאִיר "וְנֹאחֲזוּ". בְּשֶׁלָּמָא לְרַבִּי מֵאִיר - הַיְינוּ דִּכְתִיב "אִם תֵּיטִיב שְׁאַל וְאִם לֹא תֵּיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ", אֶלָּא לְרַבִּי חֲנִינָא לָמָּה לִי? סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: אִם תֵּיטִיב - אַגְרָא, אִם לֹא תֵּיטִיב - לָא אַגְרָא וְלָא דִּינָא, קָא מַשְׁמַע לָן. בְּשֶׁלָּמָא לְרַבִּי מֵאִיר הַיְינוּ דִּכְתִיב "אָז תִּנָּקֶה מֵאָלָתִי", אֶלָּא לְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל - לָמָּה לִי? - אִיצְטְרִיךְ, סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: הֵיכָא דְּנִיחָא לָהּ לְדִידְהוּ וְלָא נִיחָא לֵיהּ לְדִידְהוּ - מַיְתֵי בְּעֵל כָּרְחֵיהוּ, קָא מַשְׁמַע לָן. "אִם לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה" לָמָּה לִי? - אִיצְטְרִיךְ, סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: הֵיכָא דְּנִיחָא לְהוּ לְדִידְהוּ וְלָא נִיחָא לָהּ לְדִידָהּ - נַיְיתֵי בְּעַל בָּרְחָהּ, קָא מַשְׁמַע לָן. בְּשֶׁלָּמָא לְרַבִּי מֵאִיר הַיְינוּ דִּכְתִיב "אִם תַּחֲקֹתֵי תִּלְכוּ" "וְאִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ", אֶלָּא לְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל לָמָּה לִי? - אִיצְטְרִיךְ, סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: "אִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ" - לָא בָּרְכָה, "אִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ" - לָא בָּרְכָה וְלָא קְלָלָה, קָא מַשְׁמַע לָן. בְּשֶׁלָּמָא לְרַבִּי מֵאִיר הַיְינוּ דִּכְתִיב "אִם תֹּאבוּ וּשְׁמַעְתֶּם וגו' " "וְאִם תְּמָאֲנוּ וּמְרִיתֶם וגו' " אֶלָּא לְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל לָמָּה לִי? - אִצְטְרִיךְ, סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא "אִם תֹּאבוּ" - טוֹבָה, "וְאִם תְּמָאֲנוּ" - לֹא טוֹבָה וְלֹא רָעָה, קָא מַשְׁמַע לָן. מַאי "חֹרֵב"

למה לי אם תיטיב [לא תיטיב] — נשמעת מכללא. **סלקא דעתך אמינא** — הא אם לא תיטיב — לא תשא שכר, ופורעונותא נמי לא תשקול. לתבי איצטריך כפילה דינא דפורעונותא. **בשלמא לרבי מאיר** — דאמר מכללא לא שמעינן, היינו דכתיב "אז תנקה מאלתי", לפי שהשביעו: אם לא אל בית אבי תלך — תחול עליך שבועה. ומכללא לא שמעינן דאם תלך לא תחול. **למה לי** — לפירושי: אם תלך תנקה? אלא דאי לא כפליה לא הוה מבטל תנאה לשבועה, דאפילו ילך — תחול עליו, אם יקח לו אשה מבנות כנען. **היכא דניחא לה** — לאשה. **ולא ניחא לחו** — לקרובים. **נייתי** — להכי נכתב האי — למיתלי נמי בקרובים, ואם לא יתנו לך קרובים — והייתי נקי. **למה לי** — "ואם בחקותי תמאסו"? נשמע מכלל ברכה קללה!

למה לי? שָׁמַע מִינָּה לְתֵנַאי בָּפוֹל הוּא דְּאָתָא. וְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִי לָא כָּתַב רַחֲמָנָא "בְּאֶרֶץ כְּנַעַן", הָוֶה אָמֵינָא "וְנֹאחֲזוּ בְתוֹכְכֶם" - בְּאֶרֶץ גִּלְעָד, אֲבָל אֶרֶץ כְּנַעַן - כְּלָל לֹא. - וְרַבִּי מֵאִיר: "בְּתוֹכְכֶם" - כָּל הֵיכָא דְּאִית לְכוּ מִשְׁמַע. תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה - לְאָדָם שֶׁהָיָה מְחַלֵּק נְכָסָיו לְבָנָיו, אָמַר: פְּלוֹנִי בְנִי יִירַשׁ שָׂדֶה פְּלוֹנִית, וּפְלוֹנִי בְנִי יִתֵּן מָאתַיִם זוּז וְיִירַשׁ שָׂדֶה פְּלוֹנִית, וְאִם לֹא יִתֵּן - יִירַשׁ עִם אֶחָיו בְּשְׂאָר נְכָסִים - כְּפִילּוּ גָּרַם לוֹ. - וְהָא לָא קָמְיָא מָשָׁל לְמַתְנִיתִין; הָתָם קָתָנֵי: יֵשׁ בְּמַשְׁמַע שֶׁאֲפִילּוּ בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לֹא יִנָּחֵל - אַלְמָא: כְּפִילָּה לְאֶרֶץ גִּלְעָד נַמִּי מְהַנֵּי, וְהָכָא קָתָנֵי: מִי גָּרַם לוֹ לִירַשׁ עִם אֶחָיו בְּשְׂאָר נְכָסִים - כְּפִילּוּ גָּרַם לוֹ, אַלְמָא: כְּפִילָּה לְשִׂאָר נְכָסִים הוּא דְּמָהֲנֵי - לָא קַשְׁיָא; הָא - מִקַּמֵּי דְּנָיְמָא לֵיהּ רַבִּי מֵאִיר "וְנֹאחֲזוּ", הָא - לְבָתַר דְּנָיְמָא לֵיהּ רַבִּי מֵאִיר "וְנֹאחֲזוּ". בְּשֶׁלָּמָא לְרַבִּי מֵאִיר - הַיְינוּ דִּכְתִיב "אִם תֵּיטִיב שְׁאַל וְאִם לֹא תֵּיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ", אֶלָּא לְרַבִּי חֲנִינָא לָמָּה לִי? סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: אִם תֵּיטִיב - אַגְרָא, אִם לֹא תֵּיטִיב - לָא אַגְרָא וְלָא דִּינָא, קָא מַשְׁמַע לָן. בְּשֶׁלָּמָא לְרַבִּי מֵאִיר הַיְינוּ דִּכְתִיב "אָז תִּנָּקֶה מֵאָלָתִי", אֶלָּא לְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל לָמָּה לִי? - אִיצְטְרִיךְ, סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: הֵיכָא דְּנִיחָא לָהּ לְדִידְהוּ וְלָא נִיחָא לֵיהּ לְדִידָהּ - נַיְיתֵי בְּעַל כָּרְחָהּ, קָא מַשְׁמַע לָן. "אִם לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה" לָמָּה לִי? - אִיצְטְרִיךְ, סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: הֵיכָא דְּנִיחָא לְהוּ לְדִידְהוּ וְלָא נִיחָא לָהּ לְדִידָהּ - נַיְיתֵי בְּעַל כָּרְחָהּ, קָא מַשְׁמַע לָן. בְּשֶׁלָּמָא לְרַבִּי מֵאִיר הַיְינוּ דִּכְתִיב "אִם תַּחֲקֹתַי תִּלְכוּ" "וְאִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ", אֶלָּא לְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל לָמָּה לִי? - אִיצְטְרִיךְ, סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא: "אִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ" - לָא בָּרְכָה, "אִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ" - לָא בָּרְכָה וְלָא קְלָלָה, קָא מַשְׁמַע לָן. בְּשֶׁלָּמָא לְרַבִּי מֵאִיר הַיְינוּ דִּכְתִיב "אִם תֹּאבוּ וּשְׁמַעְתֶּם וגו' " "וְאִם תְּמָאֲנוּ וּמְרִיתֶם וגו' " אֶלָּא לְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל לָמָּה לִי? - אִצְטְרִיךְ, סְלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא "אִם תֹּאבוּ" - טוֹבָה, "וְאִם תְּמָאֲנוּ" - לֹא טוֹבָה וְלֹא רָעָה, קָא מַשְׁמַע לָן. מַאי "חֹרֵב"

לי "בארץ כנען"? אמר לה רבי חנינא: ליטול חלק בארץ כנען אתני. דאי לא כתביה הוה אמינא: ונאחזו בתוככם — בארץ גלעד. **שאת** — משאת שכר. **ואם לא תיטיב לפתח** — פורענות מוכנת לבא. אלמא: בכפילה בעינן, ואם לא בכפילה, מ"כי אמר אם תיטיב שאת" הוה שמעינן דאפילו אם לא תיטיב — נמי שאת, דתניא שלא בפלו אינו מבטל מתנה.

חרב תאכלו – משמע: אכילתכם הוא, חרב תהיו נשבעים. נללניתא = גסה. היינו דכתיב **אם לא שכב הנקי** – לא כפל "ואם שכב לא הנקי", אלא מכלל ברכה אתה שומע קללה. דאי משום דסמיך ליה "ואת כי שטית" וגו' — ההיא לא מפרש ביה קללה אשבועה קמייתא, אלא אשבועה דבתריה קאי, דסמיך ליה "והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה". וקמייתא שבועה שאין בה אלה, דהכי כתיב "והשביע אותה הכהן" וגו', ולא פירש קללה, אלא מכלל ברכה. **אלא לרבי מאיר** — "ואם שכב הנקי" מיבעי ליה. הנקי **כתיב** — בלא יוד, למידרשיה במקראו לשבועה ראשונה: אם לא שכב — תהא נקייה. ובמסורת נמי מידרשי אשבועה קמייתא, למישדייה אקרא דבתריה ולמימר: הנקי ואת כי שטית, כלומר: אם שטית — תתחנק. **אלא לרבי חנינא** — דלא בעי כפילה, למה לי למיכתב כי האי לישנא, ואיכא למידרשיה הכי והכי? ונכתוב "תחויה" או לשון אחר? **פלקא דעתך אמינא מצות הזאה בשלישי ובשביעי ואי עבד בחד מניהו עבד** — דרישא דקרא לאו בלישנא דתנאה כתיב, דלא כתיב "אם יתחטא בו" למשמע מיניה: הא אם לא יתחטא — לא יטהר. אלא "והוא יתחטא בו", ואיכא למימר לשון ציווי בעלמא הוא. והוה **המחוור על המטא** וגו' למה לי — לאו לרבי חנינא פריך, אלא לדברי הכל בעי לה. **למעוטי ששי** — שלא ירחוץ הזאתו מטומאתו. הכי גרסינן: **אבל היכא דעבד בשלישי ובשמיני דקא מפיש בימי טהרה אימא שפיר דמי** — ולא גרסי: ברביעי ובשמיני, דהא ודאי שפיר דמי, דכל מה שמנהזה הזאה ראשונה אין בכך כלום, ובלבד שלא ירבה ושלא ימעט בימים שבין הזאה להזאה, כדאמר גבי כהן הפורש שבעה לפני יום הכפורים (יומא ח.): בשלמא ראשון — שמא שלישי, שני — שמא שלישי. ואף על גב דאיכא לספופי נמי שמא עשירי או יותר הוא. ואי גרסינן הכי — לענין מצות הזאה נזמנה הוא דגרסינן. **דקא מפיש בימי טהרה** — מרחיק והולך מיום מגע הטומאה. **משנה שלא השעתו** — אלא הוא הטעה את עצמו. וכיון דלא פירש — לאו כל כמיניה, דהוו להו דברים שבלב. **לאחר שיחלוץ ליך יבמיך** — קסבר האי תנא: אין קידושין תופסין ביבמה לשוק. **אינה מקודשת** — דהוה ליה דברים שלא באו לעולם, ועבשיו אין בידו לקדשה. **גמרא** מחובר **אינו חייב בתרומה ד'ראשית דגנך' כתיב** (דברים יח), מידי דמיפרג, שנאסף בברי. הלכך לא חל שם תרומה על התלוש שהופרש עליו, וטבל הוא ביד כהן, ויכול לתרום עליה ממקום אחר, ובולה חולין, והמחובר שהופרש עליו לא נתקן, ולכשיתלוש צריך לתרום. **פירות עריגה זו מחוברים** — בלומר, או שאמר: פירות ערוגה זו מחוברים יהיו תרומה בו'. **ונתלשו מהו** — שתהא תרומה למפרע, מי הוי כמקדיש דבר שלא בא לעולם, או לא? **כל שביחו** — כי האי, שביחו לתלוש ולהפריש מיד.

צריך

תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחוּבָּרִים", פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחוּבָּרִים יְהוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁים לְכְשֶׁיִּתָּלְשׁוּ" וְנִתְלְשׁוּ, מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: כָּל שֶׁבְּיָדוֹ - לָאו כְּמְחוּבָּר מַעֲשֶׂה דָּמֵי. אִיתֵיבֵיהּ: הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה "הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר שֶׁאֶתְגַּיֵּיר" "לְאַחַר שֶׁאֶשְׁתַּחֲרֵר" "לְאַחַר שֶׁיָּמוּת בַּעֲלִיךְ" אוֹ "לְאַחַר שֶׁיַּחְלוֹץ לִיךְ יְבָמֶיךָ" - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. "אִם לְאַחַר לַחֲבֵרוֹ: וְכֵן הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: "אִם יָלְדָה אִשְׁתִּי נְקֵבָה הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת לִי" - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. אִם הָיְתָה אֵשֶׁת חֲבֵרוֹ מְעוּבֶּרֶת, וְהוּפַּר עוּבָּרָהּ - דִּבְרֵיו קַיָּמִין, וְאִם יָלְדָה נְקֵבָה - מְקוּדֶּשֶׁת. גמ' תָּנֵי הָתָם: אֵין תּוֹרְמִין מִן הַתָּלוּשׁ עַל הַמְחוּבָּר, וְאִם תָּרַם - אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. בָּעֵא מִינֵּיהּ רַב אַסִי מֵרַבִּי יוֹחָנָן: אָמַר "פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁים יְהוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחוּבָּרִים", "פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחוּבָּרִים יְהוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁים לְכְשֶׁיִּתָּלְשׁוּ" וְנִתְלְשׁוּ, מַהוּ? אָמַר לֵיהּ: כָּל שֶׁבְּיָדוֹ - לָאו כְּמְחוּבָּר מַעֲשֶׂה דָּמֵי. אִיתֵיבֵיהּ: הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה "הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר שֶׁאֶתְגַּיֵּיר" "לְאַחַר שֶׁאֶשְׁתַּחֲרֵר" "לְאַחַר שֶׁיָּמוּת בַּעֲלִיךְ" אוֹ "לְאַחַר שֶׁיַּחְלוֹץ לִיךְ יְבָמֶיךָ" - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. **גמרא לְרַבִּי מֵאִיר הֵיינוּ דִּכְתִיב "וְהוּא יִתְחַטָּא בּוֹ" וְלֹא יִתְחַטֵּא — פִּירַשׁ בְּקוּנְטְרֵס: שֶׁלֹּא בְּפֹל "אִם שָׁכַב לֹא הַנָּקִי" אֶלָּא מִכְּלָל בְּרָכָה אַתָּה שׁוֹמֵעַ קְלָלָה. וְדֵי מִשּׁוּם דְּסָמִיךְ לֵיהּ "וְאַת כִּי שְׁטִית" וְגוֹ' — הַהִיא לֹא מְפָרֵשׁ בֵּיהּ קְלָלָה אֶשְׁבוּעָה קַמַּיְיתָא, אֶלָּא אֶשְׁבוּעָה דְּבָתְרַיְיהוּ קָאֵי, דְּסָמִיךְ לֵיהּ "וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה בִּשְׁבוּעַת הָאָלָה" וְגוֹ'. וְשְׁבוּעָה קַמַּיְיתָא אֵין בָּהּ אָלָה, דִּהְכִי כְּתִיב "וְהִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַכֹּהֵן" וְלֹא פֵּירַשׁ בָּהּ קְלָלָה, אֶלָּא מִכְּלָל בְּרָכָה. וְקִשְׁיָא: דְּהָא כָּל תַּנָּאֵי מִבְנֵי גַד וּמִבְנֵי רְאוּבֵן גַּמְרִינַן, וְאִם כֵּן בְּעִינַן הֵן קוֹדֶם לְלֹאו, וְהָכָא הָוֵה לֹאו קוֹדֶם לְהֵן, דְּהָא "אִם לֹא שָׁכַב" כְּתִיב בְּרֵישָׁא! וְיֵשׁ לוֹמַר: דְּ"אִם לֹא שָׁכַב" חָשׁוּב הֵן, שֶׁמָּה שֶׁאנוּ רוֹצִים שֶׁתִּעְשֶׂה חָשׁוּב הֵן, דּוֹמְיָא דְּ"אִם יַעְבֹרוּ" — שֶׁאנוּ רוֹצִים שֶׁיַּעְבֹרוּ, וְאִם לֹא יַעְבְּרוּ — יִפֵּסִידוּ. כָּךְ אָנוּ רוֹצִים שֶׁתִּתְקַיֵּים דִּבְרֵי שׁוֹבֵר אִישׁ אוֹתָהּ וְחוֹזֵר הֵן, וְאִם שׁוֹבֵר תִּפְסִיד — וְהוֹוֵ לֹאו. **הנקי** כְּתִיב — פִּירַשׁ בְּקוּנְטְרֵס: וְהֵכִי כּוֹפְלִי: וְאִם לֹא שָׁכַב — הַנָּקִי, וְאִם שָׁכַב — חִנָּקִי וְאַת כִּי שְׁטִית. דִּקְאֵי "חִנָּקִי" אִ"וְאַת כִּי שְׁטִית" דִּכְתִיב בְּתַרְוַיְיהוּ, וְקִשְׁיָא: דְּאִם כֵּן הַוָּה לֵיהּ מַעֲשֶׂה קוֹדֶם לְתַנָּאֵי, וְאֵנוּ אֲמִרִינַן בְּמַתְנִיתִין דְּרֵבִי מֵאִיר בְּעֵי תַּנָּאֵי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה! לָכֵן פֵּרוּשׁ רִבִּינוּ יִצְחָק: דְּלֹא קַאֵי כְּלָל אִ"וְאת כִּי שְׁטִית" דִּכְתִיב בְּתַרְוַיְיהוּ, אֶלָּא כְּתִיב "חִנָּקִי" וְהֵוֵי כְּאִילּוּ הֵיזֵהּ כְּתִיב "חִנָּקִי", וְהוּכְחַן הֵיזֵהּ חָזַר וְנוֹפֵל: אִם שָׁכַב — חִנָּקִי. וְהַשְׁתָּא הֵוֵי תַּנָּאֵי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה. **[הנקי** כְּתִיב — פִּירַשׁ רִבִּינוּ חֲנַנְאֵל דְּהָכִי קָאָמַר: "אִם לֹא שָׁכַב" וְגוֹ' תַּחַת אִישׁ, כְּלוֹמַר תִּשְׁאַר תַּחַת אִישׁ. "וְאַת כִּי שְׁטִית" וְגוֹ' מִבַּעְלֵדֵי אִישׁ — כְּלוֹמַר תְּלֵבִי מִמֶּנּוּ. וְהוֹוֵי תַּנָּאֵי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה. וְאַף עַל גַּב דְּהוֹוֵי לֹאו קוֹדֶם לְהֵן — הָא אַמְרִינַן מֵהָכָא (סַנְהֶדְרִין לב.ב לג.א)

פּוֹתְחִין בְּזְכוּת תְּחִילָּה]. תּוֹסְפוֹת יְשָׁנִים.

בשלמא לְרַבִּי מֵאִיר הֵיינוּ דִּכְתִיב "וְהוּא יִתְחַטֵּא וגו' וְאִם לֹא יִתְחַטֵּא" — תִּימָה: מַה עִנְיָן זֶה לְמִזְּלוֹקוֹת? אֲפִילּוּ לְרַבִּי מֵאִיר לְמָה לֵיהּ? וְהָלֹא בְּהֶרְבֵּה מַקּוֹמוֹת כְּתִיב (וַיִּקְרָא יד) "וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר" וְלֹא הִצְרִיךְ לוֹמַר וְאִם לֹא יִרְחַץ לֹא יִטְהַר! וְיֵשׁ לוֹמַר: דְּלֹא דָּמֵי; דְּהָתָם מְלֹאכָה דְּפְשִׁיטָא, וְיֵשׁ דְּמִכְּתָב הוּא שֶׁצָּוָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲם לֹא עָשָׂה — לֹא יָצָא. אֲבָל הָכָא מִשְּׁמַע קְצָת שֶׁהוּא לְשׁוֹן תְּנַאי, מִדִּכְתִיב "הוּא יִתְחַטֵּא" הֵוֵי כְּאִילּוּ כְּתִיב: אִם יִתְחַטֵּא בּוֹ — יִטְהַר. וְלֹא כְּתִיב "וְיִתְחַטֵּא וְיִטְהַר" וְאַז הֵוֵי לְצִיווּי כְּמוֹ "וְרָחַץ וְטָהֵר". **אין** תּוֹרְמִין מִן הַתָּלוּשׁ עַל הַמְחוּבָּר — פִּירַשׁ בְּקוּנְטְרֵס: הַמְחוּבָּר אֵינוֹ חַיִּיב בִּתְרוּמָה, דִּכְתִיב (דְּבָרִים יח) "רֵאשִׁית דְּגָנְךָ" דִּבְעִינַן מִידֵּי דְּמִיפְרַג. וְאִם כֵּן הֵוֵי מִן הַחִיּוּב עַל הַפְּטוּר. וְקִשְׁיָא: דְּאִם כֵּן, לְדִבְרֵיהֶן בְּתָלוּשׁ נָמֵי, קוֹדֶם שֶׁנִּטְמְרָה לֹא הֵוֵי תְּרוּמָה, שֶׁהֲרֵי לֹא מִידֵּגַן? וְלֵיתָא, דְּהָתָם אָמַר בְּעַלְמָא (עירובין לא.ב): מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁהִקְדִּימוֹ בִּשְׁבוּלִים — פְּטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה, דִּמְשַׁמַּע דִּמְהֵנֵי! וְעוֹד קְשָׁה: מֵהֵיכָא דְּאָמַר (תְּרוּמוֹת פֶּרֶק א מִשְׁנָה ג): הַתּוֹרֵם מִדָּבָר שֶׁנִּגְמַר מִלְּאַכְתּוֹ, וְהִיא אַחַר מִירוּחַ, עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מִלְּאַכְתּוֹ, וְהִיא קוֹדֶם מִירוּחַ — תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, לְכַן נִרְאֶה לְרִבִּינוּ יִצְחָק: הָא דְּמַחְזֵר פְּטוּר — נִפְקָא לַן מִדִּכְתִיב "מִמְּנוּ", דְּדָרְשִׁי בִּסְפְרֵי: "מִמְּנוּ" — וְלֹא מִן הַמְחוּבָּר. דְּהָא קְרָא בְּתָלוּשׁ מִיירִי, וְעַל כָּרְחָךְ אַתָּא לְמִימַר: מִמְּנוּ אֲפִילּוּ בְּדֵיעֲבַד נָמֵי אָסוּר. דְּאִי מִשּׁוּם לְכַתְּחִילָּה אַתָּא — תִּיפּוֹק לֵיהּ מִשּׁוּם דִּכְתִיב "דְּגָנְךָ", וּמִדְּגָנוֹ דְּהוּא, אֶלָּא שְׁמַע מִינָּהּ דְּאֲפִילּוּ בְּדֵיעֲבַד בְּמַחְזֵר. וְהָכִי אִיתָא בְּסִפְרֵי: שֶׁהִקְדִּימוֹ בִּשְׁבוּלִים לְמַתָּנוֹת כְּהֻנָּה וְלִמְעַשְׂרוֹת — פָּטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה, וְהַאי דְּקָתָנֵי לְקַמָּן (דַּף סג.) "מְעַשֵּׂר רִאשׁוֹן שֶׁהִקְדִּימוֹ בִּשְׁבוּלִים — פָּטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה" — לְאַחַר שֶׁנִּתְלְשׁוּ וְנִגְמְרָה מְלַאכְתָּן, וְהָכִי קָתָנֵי: הַמְעַשֵּׂר רִאשׁוֹן שֶׁהִקְדִּימוֹ בִּשְׁבוּלִים לְאַחַר שֶׁנִּתְלְשׁוּ וְנִגְמְרָה מְלַאכְתָּן — פָּטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה.

גֵּר צָרִיךְ שְׁלֹשָׁה. מַאי טַעֲמָא - "מִשְׁפַּט" כְּתִיב בְּיִיהָ, כְּדִין, מִי יֵימַר דְּמִזְדַּקְּקוּ לֵיהּ הָנֵי תְּלָתָא? מַתְקֵיף לָהּ רַבִּי אַבָּא בַּר מָמָל: אֶלָּא מַעֲתָּה, הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְאִשְׁתּוֹ, וְאָמַר "הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר שֶׁאֶגְרֹשְׁךָ", הָכִי נַמִּי דְּהָוֵי קִידּוּשִׁין? הָכִי הָשְׁתָּא - מֵעִיקָּרָא בְּהֶמָּה, הֶשְׁתָּא - דַּעַת אַחֶרֶת. - וְאֶלָּא הָא דְּאָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: הַנּוֹתֵן פְּרוּטָה לְאִשְׁתּוֹ, וְאָמַר לָהּ "הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר שֶׁאֶגְרֹשְׁךָ" - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. הָכִי נַמִּי לְרַבִּי יוֹנָתָן דְּהָווּ קִידּוּשִׁין? - נְהִי דְּבִידָהּ לְגָרְשָׁהּ, בִּידָהּ לְקַדְּשָׁהּ?! תִּפְשׁוֹט מִיָּנָּהּ דְּבָעֵי רַב אוֹשַׁעְיָא: הַנּוֹתֵן שְׁתֵּי פְּרוּטוֹת לְאִשָּׁה, בְּאַחַת אָמַר לָהּ "הִתְקַדְּשִׁי לִי הַיּוֹם", וּבְאַחַת אָמַר לָהּ "הִתְקַדְּשִׁי לִי לְאַחַר שֶׁאֶגְרֹשֵׁךְ" - תִּפְשׁוֹט מִינָּהּ דְּלָא הָווּ קִידּוּשִׁין! - דִּלְמָא כִּי הֵיכִי דְּחָתְפֵי קִידּוּשִׁין הָשְׁתָּא - חָתְפֵי גַּרְשִׁין לְבָתַר, הָכִי נַמִּי לְבָתַר חָתְפֵי קִידּוּשִׁין. תַּנְיָא כּוֹתֶבֶת דִּרְבִּי יוֹחָנָן: אֵין תּוֹרְמִין מִן הַתָּפוּשׁ עַל הַמְחוּבָּר, וְאִם תָּרַם - אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. כֵּיצַד? אָמַר "פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁין יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחוּבֶּרֶת" "פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחוּבֶּרֶת יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁין" - לֹא אָמַר כְּלוּם. אֲבָל אָמַר "לִכְשֶׁיִּתְלְשׁוּ" וְנִתְלְשׁוּ - דִּבְרֵיו קַיָּימִין. יָתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי אֶלְיָעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: אֲפִילּוּ אָמַר "פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁין יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחוּבֶּרֶת" "פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ מְחוּבֶּרֶת יִהְיוּ תְּרוּמָה עַל פֵּרוֹת עֲרוּגָה זוֹ תְּלוּשִׁין לִכְשֶׁיֵּבִיאוּ שְׁלִישׁ וְיִתָּלְשׁוּ" וְהֵבִיאוּ שְׁלִישׁ וְנִתְלְשׁוּ - דִּבְרֵיו קַיָּימִין. אָמַר רַבָּה: לֹא אָמַר רַבִּי אֶלְיָעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אֶלָּא בְּשִׁהֵת, אֲבָל בְּאָנֵם - לֹא. רַב יוֹסֵף אָמַר: אֲפִילּוּ בְּאָנֵם. מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי אָנֵם לִישָׁנָא דִּבּוּיְלָנֵא הוּא? אָמַר רַבִּי אֶלְיָעֶזֶר: דְּאָמַר קְרָא "הֶלְכָךְ כְּאִלְמֵן רֹאשׁוֹ". כְּמַאן אִילֵּימָא הָא דְּתָנְיָא: "הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ "אִם יָלְדָה אִשְׁתְּךָ נְקֵבָה מְקוּדֶּשֶׁת לִי" - לֹא אָמַר כְּלוּם. וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁאֵין אִשְׁתּוֹ מְעוּבֶּרֶת, אֲבָל אִשְׁתּוֹ מְעוּבֶּרֶת - דְּבָרָיו קַיָּימִין. כְּמַאן? אִי כְּרַבָּה - כְּשֶׁהוּכַּר עוּבָּרָהּ, אִי כְּרַב יוֹסֵף - אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוּכַּר עוּבָּרָהּ. וְאֵיכָא דְּאָמְרִי: אָמַר רַבָּה: לֹא אָמַר רַבִּי אֶלְיָעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אֶלָּא בְּשֶׁהַת דְּבֵי כִּיבְשָׁא, אֲבָל בְּשֶׁהַת דְּבֵי שְׁקָיָא - לֹא. רַב יוֹסֵף אָמַר: אֲפִילּוּ בְּשֶׁהַת דְּבֵי שְׁקָיָא. כְּמַאן אָזְלָא הָא דְּתָנְיָא: "הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ "אִם יָלְדָה אִשְׁתְּךָ נְקֵבָה מְקוּדֶּשֶׁת לִי" - לֹא אָמַר כְּלוּם, וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁאֵין אִשְׁתּוֹ מְעוּבֶּרֶת, אֲבָל אִשְׁתּוֹ מְעוּבֶּרֶת - דְּבָרָיו קַיָּימִים. כְּמַאן - כְּשֶׁהוּכַּר עוּבָּרָהּ, וְדִבְרֵי הַכֹּל.

אָמַר אַבָּיֵי: רַבִּי אֶלְיָעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, וְרַבִּי, וְרַבִּי מֵאִיר - כּוּלְּהוּ סְבִירָא לְהוּ אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. רַבִּי אֶלְיָעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב - הָא דַּאֲמָרַן, רַבִּי - דְּתָנְיָא: "לֹא

גר צריך שלשה משפט כתיב ביה בדין — נראה דוקא בקבלת מצות הוא דבעינן שלשה, אבל בטבילה — בחד סגיא, אם בבר קיבל עליו המצות. וראיה מההיא דיבמות (מה,ב), דקאמר התם: הוזהו דהוו קרי ליה בר ארמאי, פירוש: משום דמל ולא טבל. אמר רבי יהושע בן לוי: מי לא טבל לקריו? כלומר, וכי לא ראה קרי מימיו דצריך לטבול — אם כן משמע מדפניף בטבילת קריו, משמע דלא בעינן שלשה.

ומיהו, קשה מהא דאמר (שם מז,ב): דמושיבין אותה במים עד צוארה, ושני תלמידי חכמים יושבים מבחוץ ומודיעין לה מקצת מצות קלות ומקצת חמורות. ופריך: והא בעינן שלשה! ומשני: תני שלשה. אלמא משמע דלטבילה נמי בעינן שלשה! ויש לומר: דיחדי למצוה בעינן שלשה, אבל לא לעבד. אי נמי יש לומר: דהא דבעי שלשה — היינו טעמא משום קבלת מצות. ואם תאמר: משום קבלת מצות נמי, אמאי בעינן שלשה? והרי הוראות והלואות דבתיב בהן משפט, ואפילו הכי אמרינן בסנהדרין (ג,א) דדן אפילו יחידי! ויש לומר: דיש לנו להשוותן לגזילות וחבלות דלעולם בעי שלשה. דכל היכא דאיכא לאקושי לקולא ולחומרא — לחומרא מקשינן. ואם תאמר: אם כן ליבעי מומחין כמו גזילות וחבלות! ויש לומר: דשליחותייהו עבדינן, כדאמרינן בגיטין (פח,ב), עוד אמר הרב רבינו נתנאל: דבגר כתיב "לדורותיכם" — דמשמע בכל ענין, אף על גב שאינן מומחין, דעל כרחך השתא ליכא מומחין, שהרי אין סמוכין, ו"לדורותיכם" משמע לדורות עולם.

אלא מעתה הנותן פרוטה לשפחתו כו' — תימה: אמאי לא משני נמי דהכא: מי יימר דמדקדקי לה תלתא, כדמשני לעיל, ואם כן אינו בידו! ויש לומר: דסוגיא זו אתיא כמאן דאמר ביבמות (מז,ב), עבד אין חייב בקבלת מצות לאחר שחרור, לפי שהיה חייב קודם שחרור במצות אשה, אם כן בשעת קניינו היו מטבילין אותו כדי לקבל המצות. וטבילה דלאחר שחרור — היינו טבילת גר, והיא לא בעי שלשה.

נהי דבידו לגרשה בידו לקדשה — הוא הדין נמי דמצי לשנויי לעיל הכי.

ואמר רבי חנינא לא שנו אלא שאין אשתו מעוברת — פירש בקונטרס: דאיירי אליבא דרבי אליעזר בן יעקב, דאילו רבנן — אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. ואם כן, אפילו מעוברת לאו כלום הוא. ואם תאמר: מנא ליה לרבי חנינא דאיירי בשאין אשתו מעוברת ורבי אליעזר בן יעקב היא? ודלמא איירי אף בשאשתו מעוברת, ורבנן היא, ואם כן אמאי קאמר "לא שנו"? ויש לומר: משום דבבולה ברייתא דבסמוך "דרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר" כו' דקתני, רבי מאיר אומר: מקודשת, ולא תני בהדייהו זו "אם ילדה אשתך נקבה" כו' — אלמא קסבר דאפילו רבי מאיר מודה דאינה מקודשת היכא דאמר ליה "אם ילדה אשתך נקבה". ורבי מאיר ורבי אליעזר אמרו דבר אחד, כדאמר לקמן. ולפיכך אתא רבי חנינא לפרש דלא אמר רבי אליעזר בן יעקב אלא כשאין אשתו מעוברת וכו', בדפרישית, דהא רבי אליעזר בן יעקב מודה היכא דאמר לו "אם ילדה אשתך נקבה" לאו כלום הוא. ונראה דאף על גב דהלכה כרבי אליעזר בן יעקב בעלמא, דקב ונקי הוא, הכא לית להלכתא כוותיה, ולאו כבולהו תנאי דאמרי אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. דהא פליגי בבבא מציעא (סו,ב) רב נחמן ורב הונא במוכר פירות דקל לחבירו: רב הונא אמר: עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו, משכחנו לעולם — אין יכול לחזור בו, ואדם מקנה דבר שלא בא לעולם. ורב נחמן אמר: אפילו באו לעולם יכול לחזור בו, דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, וזה מכרן קודם שבאו לעולם. והלכה כרב נחמן בדיניו. ואם כן אין הלכה כרבי אליעזר בן יעקב.

הוּא חָכָא. אָמְרִין לָהּ: מַה אַתְּ בָּעְיָא מִינֵּיהּ? אָמְרָה לוֹן: חֲמִית הַהִיא אִתְּתָא בְּחֶלְמַאי תִּינְיֶיתָא דְּבֵייתָא מִיתַּבְּרָא. אָמְרִין לָהּ: דְּאַתְּ מוֹלִיד בַּר דְּכַר, וּבַעֲלָהּ דְּהַהִיא אִיתְּתָא מָיֵית.

כַּד אֲתָא רַבִּי לִיעֶזֶר, תְּנוּן לֵיהּ עוֹבָדָא. אָמַר לוֹן: קְטַלְתּוּן נֶפֶשׁ! לָמָּה? שֶׁאֵין הַחֲלוֹם הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר פִּתְרוֹנוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מא): **וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה.**

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַחֲלוֹמוֹת – הוֹלְכִין אַחַר פִּתְרוֹנֵיהוֹן. חוּץ מִן הַיַּיִן. יֵשׁ שׁוֹתֶה יַיִן וְטוֹב לוֹ, יֵשׁ שׁוֹתֶה יַיִן וְרַע לוֹ. תַּלְמִיד חָכָם שׁוֹתֶה – וְטוֹב לוֹ, עַם הָאָרֶץ שׁוֹתֶה – וְרַע לוֹ.

חַד בַּר נַשׁ אֲתָא לְגַבֵּי רַבִּי עֲקִיבָה, אָמַר לֵיהּ: חֲמִית בְּחֶלְמַאי רַגְלִי קְטִינָא. אָמַר לֵיהּ: דְּמוֹעֲדָא מַיְיתַי וְלֵית מֵיכַל קוּפָּד.

אֲתָא חַד חוֹרָן לְגַבֵּיהּ, אָמַר: חֲמִית בְּחֶלְמַאי רַגְלִי מְסוּבָּלָא. אָמַר לֵיהּ: מוֹעֲדָא מַיְיתֵי וְאִית לָךְ קוּפָּד סַגֵּי.

חַד תַּלְמִיד מִן דְּרַבִּי עֲקִיבָה הֲוָה יָתֵיב, וְאַפּוֹי מְשַׁנְיָין. אָמַר לֵיהּ: מַהוּ כֵּן? אָמַר לֵיהּ: חֲמִית בְּחֶלְמַאי תְּלַת מִילִין קַשְׁיָין. בַּאֲדָר אַתְּ מָיֵית. וְנִיסָן לֵית אַתְּ חָמֵי. וּמַה דְּאַתְּ זָרַע לֵית אַתְּ בָּנֵשׁ.

אָמַר לֵיהּ: תְּלָתֵיהוֹן טָבִין אִינּוּן! בְּהַדְרָא דְּאוֹרַיְיתָא אַתְּ מִתְרוֹמְמָא. וְנִיסִין לֵית אַתְּ חָמֵי, וּמַה דְּאַתְּ זָרַע לֵית אַת בָּנֵשׁ, מַה דְּאַתְּ מוֹלִיד לֵית אַתְּ קָבַר.

הַדְרָן עָלָךְ הַמּוֹלִיד פֵּירוֹת

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

[דף כ"ח ע"א]

מתני' פֶּרֶם רְבָעִי – מְצַיְּינִין אוֹתוֹ בְּקוֹזוֹזוֹת שֶׁל אֲדָמָה. וְשֶׁל עָרְלָה – בְּחַרְסִית. וְשֶׁל קְבָרוֹת – בְּסִיד, וּמְמַחֶה וְשׁוֹפֵךְ. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל בִּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ – הַלְּעִיטֵהוּ לָרֶשַׁע וְיָמוּת.

וְהַצְּנוּעִין – מַנִּיחִין אֶת הַמָּעוֹת וְאוֹמְרִים: "כָּל הַנִּלְקָט מִזֶּה – מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת הָאֵלּוּ".

גמרא פֶּרֶם רְבָעִי כו'. זוּגָא שָׁאַל לְרַבִּי: מַה נִיתְנֵי: פֶּרֶם רְבָעִי אוֹ נָטַע רְבָעִי? אָמַר לוֹן: פּוּקוּן שְׁאָלוֹן לְרַבִּי יִצְחָק רוֹבָא, דְּבְהַנְתְּ לֵיהּ כָּל מַתְנִיתָא. נַפְקוּן וְשַׁאֲלוֹן לֵיהּ. אָמַר לוֹן: קַדְמָיָא – פֶּרֶם רְבָעִי. וְתִינְיָינָא – נָטַע רְבָעִי.

רַבִּי זְעִירָא מְקַבֵּל לְסָבְיָא דַּהֲווֹן בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי יִצְחָק רוֹבָא, דְּלָא בַּהֲנוּן כָּל מַתְנִיתָא מִינֵּיהּ.

תָּנֵי: בֶּרֶם רְבָעִי – מְצַיְּינִים אוֹתוֹ בְּקוֹזְזוֹת אֲדָמָה. שֶׁהוּא לְשָׁעָה. וְשֶׁל עֲרֵלָה בְּחַרְסִית, בְּחִיווֹרָא, שֶׁהוּא יוֹתֵר מִיכָּן. וְשֶׁל קְבָרוֹת בְּסִיד, דְּהוּא יוֹתֵר מִיכָּן.

תָּנֵי רַבִּי תַּחֲלִיפָא בֶּן שָׁאוּל: אִם הָיוּ יְחִידוֹת – תּוֹלֶה בָּהֶן אָזְנֵי חֲבִיּוֹת.

רַבִּי זְעִירָא בָּעֵי: לָמָּה לֵי נַן אָמְרִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַה שֶׁהוּא? כְּהָדָא דְתָנֵי: אֵילָן שֶׁל הֶקְדֵּשׁ – סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסִיקְרָא. בָּתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה – מְפַחֲמִין אוֹתָן בְּפֶחָמִין.

בַּיִת מְנוּגָּע – נוֹתְנִין עָלָיו אֵפֶר מִקְלֶה. מָקוֹם הָרִוּג – בְּדָם. מְקוֹם עֶגְלָה עֲרוּפָה – בַּחֲגוֹרָה שֶׁל אֲבָנִים.

וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא אֵילָן שֶׁהוּא מְנַבֵּל פֵּירוֹתָיו הוּא! וְלֹא כֵּן תָּנֵי: אֵילָן שֶׁהוּא מְנַבֵּל פֵּירוֹתָיו – סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסִיקְרָא, וּמַטְעִינִין אוֹתוֹ אֲבָנִים, וּמְבַהֲתִין לֵיהּ דִּי עֲבֵד. תַּמָּן – דְּלָא יַתִּיר פֵּירוֹי. בְּרַם הָכָא – דְּיֵעָבֵד לְכְתְחִילָּה.

[דף כ"ח ע"ב]

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: וּלְמָה לֵי נַן מָרִין: חוּט, בְּחוּט שֶׁל סִיקְרָא, זֶכֶר לְמִזְבֵּחַ! כַּיי דְּתָנִינַן תַּמָּן: חוּט שֶׁל סִיקְרָא חוֹגְרוֹ בָּאֶמְצַע, לְהַבְחִין בֵּין דָּמִים הָעֶלְיוֹנִים לַדָּמִים הַתַּחְתּוֹנִים! תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא: סוֹקְרִין עָלָיו בְּסִיקְרָא: "הֶקְדֵּשׁ".

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל – אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד! כְּמָה דְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר: אֵין אָנוּ אַחֲרָאִין לָרַמַּאִין, כֵּן רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין אָנוּ אַחֲרָאִין לָרַמַּאִין.

מִסְתַּבְּרָא, רַבִּי יוֹסֵי יוֹדֵי לְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לֹא יוֹדֵי לְרַבִּי יוֹסֵי. רַבִּי יוֹסֵי יוֹדֵי לְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁאֵין אָנוּ אַחֲרָאִין לָרַמַּאִין, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לֹא יוֹדֵי לְרַבִּי יוֹסֵי, שֶׁאֵין דֶּרֶךְ הֶחָבֵר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְתוּקָן.

מְנַיִין לְצִיּוּן? רַבִּי בֶּרֶכְיָה בְּרַבִּי יַעֲקֹב בַּר בַּת יַעֲקֹב, בְּשֵׁם רַבִּי חוּנְיָא דִּבְרַת חַוּוְרָן. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר לָהּ, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנַנְיָא דִּבְרַת חַוּוְרָן. רַבִּי יְחֶזְקֵאל, רַבִּי עוּזִּיאֵל בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חוּנְיָא דִּבְרַת חַוּוְרָן בְּשֵׁם רַבִּי חֲנַנְיָא דִּבְרַת חַוּוְרָן: (ויקרא יג) **וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא,** כְּדֵי שֶׁתְּהֵא הַטּוּמְאָה קוֹרֵא לְפֶה בְּפִיהָ, וְאוֹמֶרֶת לְפֵּה: "פְּרוֹשׁ"!

רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַבִּי נַחְמָן: (יחזקאל לט) **וְעָבְרוּ הָעֹבְרִים בָּאָרֶץ וְרָאָה עֶצֶם אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוּן.** מִכָּאן שֶׁמְּצַיְּינִין עַל הָעֲצָמוֹת. **אָדָם** – מִכָּאן שֶׁמְּצַיְּינִין עַל הַשִּׁדְרָה וְהַגּוּלְגֹּלֶת.

וּבָנָה – מִכָּאן שֶׁמְּצַיְּינִין עַל אֶבֶן קִבּוּעָה. אִם אוֹמֵר אַתְּ עַל תְּלוּשָׁה, אַף הִיא הוֹלֶכֶת וּמִטַּמֵּא בְּמָקוֹם אַחֵר. **אֶצְלוֹ** – בְּמָקוֹם טָהֳרָה. **צִיּוּן** – מִכָּאן לְצִיּוּן.

תָּנֵי: טָמֵא אֶבֶן אַהֲת מְצוּיֶינֶת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מְקַיְּימִין בֵּן – הַמַּאֲהִיל עָלֶיהָ טָמֵא. אֲנִי אוֹמֵר: מֵת מְצוּיָין הָיָה נָתוּן תַּחְתֶּיהָ.

הָיוּ שְׁתַּיִם, הַמַּאֲהִיל עֲלֵיהֶן – טָהוֹר, וּבֵינֵיהוֹן – טָמֵא. הָיָה חָרוּשׁ בְּנָתַיִים – חֲרֵי הֵן כִּיחִידִיוֹת. בֵּינֵיהֶן – טָהוֹר, וְסְבִיבוֹתֵיהֶן – טָמֵא.

תָּנֵי: אֵין מְצַיְּינִין עַל הַבָּשָׂר, שֶׁמָּא יִתְאַכֵּל הַבָּשָׂר.

רַבִּי יוֹסְטֵי בַּר שׁוּנָם בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי מָנָא, וְלֹא נִמְצָא מְטַמֵּא טָהֳרוֹת לְמַפְרֵעַ? אָמַר לֵיהּ: מוּטָב שֶׁיִּתְקַלְקְלוּ בוֹ לְשָׁעָה, וְאַל יִתְקַלְקְלוּ בוֹ לְעוֹלָם.

חַבְרַיָּיא אָמְרֵי: יָאוּת אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל! וְקַשְׁיָא עַל דְּרַבָּנִין: לֹא בַּיּוֹם הוּא מְצַיְּין, וְלֹא בַּלַּיְלָה הוּא גּוֹנֵב? אָמַר לוֹן רַבִּי מָנָא: מְבַיּוֹם.

כַּיי דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא (איוב כד): **חֻתַּר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים, יוֹמָם חָתְמוּ לָמוֹ, לֹא רָאוּ אוֹר. מְיוֹמָם חָתְמוּ לָמוֹ,** כְּדֵי הָיוּ אַנְשֵׁי הוֹר הַמַּבּוּל עוֹשִׂין, הָיוּ רוֹשְׁמִין בַּאֲפֻּפוֹלְסְמִין, וּבָאִין וְגוֹנְבִים בַּלַּיְלָה.

כְּדֵי דְּרָשָׁהּ רַבִּי חֲנִינָא בְּצִיפּוֹרִין, אִיתְעֲבִיד תְּלַת מְאָה חֲתִירִין בָּתִּים.

[דף כ"ט ע"א]

וְיַצַּיְּין! אִם מְצוּיָין הוּא, הֵיאַךְ נִקְרָא הוּא צָנוּעַ?

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַתְיָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל – כְּמַאן דְּאָמַר לְעִיתּוֹתֵי עֶרֶב. דְּתָנֵי: רַבִּי דוֹסָא אוֹמֵר: "כָּל מַה שֶּׁיִּלְקְטוּ הָעֲנִיִּים בֵּין הָעוֹמָרִים הֶבְקֵר" – חֲרֵי הוּא הֶבְקֵר. רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: לְעִיתּוֹתֵי עֶרֶב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין הֶבְקֵר אֶנָּסִין הֶבְקֵר, שֶׁאֵין אָנוּ אַחֲרָאִין לָרַמַּאִין.

בְּרַם כְּמַאן דְּאָמַר בְּשַׁחֲרִית לָא אַתְיָא. וְיֵשׁ אָדָם פּוֹדֶה בִּמְחוּבָּר לַקַּרְקַע? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: אֲפִילּוּ כְּמַאן דְּאָמַר בְּשַׁחֲרִית – אָתְיָא הוּא. וְלָאו רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הִיא?

וְעוֹד, הוּא אִית לֵיהּ: מְשִׁיכָתוֹ שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – הוּא פְּדִיוֹנוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְהַיְינוּ **וְקָם לוֹ**! אִלּוּ רָאָה כִּפָּר מִתְגַּלְגֵּל בַּנָּהָר, וְאָמַר: כִּפָּר זֶה הֶקְדֵּשׁ, שֶׁמָּא בְּלוּם אָמַר? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: עַד דְּאַתְּ מַקְשֵׁי לִי לְמַאן דְּאָמַר בְּשַׁחֲרִית, קְשֵׁייתַהּ לְמַאן דְּאָמַר לְעִיתּוֹתֵי עֶרֶב! אָמַר לֵיהּ: מַאן דְּאִית לֵיהּ לְעִתּוֹתֵי עֶרֶב – לֵית לֵיהּ לְאִילֵּין קַשְׁיָיתָא.

[דף כ"ט ע"ב]

הֲלָכָה ב'

מתני' בֶּרֶם רְבָעִי, עוֹלֶה לִירוּשָׁלַיִם מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד לְכָל צַד.

וְאֵיזוֹ הִיא תְחוּמָהּ? אַיָלַת – מִן הַדָּרוֹם, וְעַקְרַבַּת – מִן הַצָּפוֹן, וְלוּד – מִן הַמַּעֲרָב, וְהַיַּרְדֵּן – מִן הַמִּזְרָח.

וּמִשֶּׁרַבּוּ הַפֵּרוֹת, הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא נִפְדֶּה סָמוּךְ לַחוֹמָה. וּתְנַאי הָיָה בַּדָּבָר, שֶׁאֵימָתַי שֶׁיִּרְצוּ – יַחֲזוֹר הַדָּבָר לְכְמוֹת שֶׁהָיָה.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה הַתְּנַאי הַזֶּה. וּתְנַאי הָיָה, אֵימָתַי שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ – שֶׁיַּחֲזוֹר הַדָּבָר לְכְמוֹת שֶׁהָיָה.

כֶּרֶם רְבָעִי, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חֹמֶשׁ וְאֵין לוֹ בְּעוּר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ פֶּרֶט וְיֵשׁ לוֹ עוֹלְלוֹת. וְהָעֲנִיִּים פּוֹדִין לְעַצְמָן. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כֵּלוֹ לַגַּת.

גמרא אָמַר רַבִּי הִילָא: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹשִׂין יַיִן בְּטָהֳרָה לַנְּסָכִים, וְלֹא הָיוּ עֲנָבִים מְצוּיוֹת. הִתְקִינוּ, שֶׁיְּהֵא עוֹלֶה לִירוּשָׁלַיִם מֵהַלַּךְ יוֹם לְכָל צַד. אַף הֵן מְחַלְקִין אוֹתָן לַקְּרוֹבִין וְלַשְּׁכֵנִין וְלַמְיוּדָּעִין! אֲפִילּוּ דָּבָר קַל הָיָה מְעַכֵּב אֶת הַשּׁוּק.

הָדָא פְּלִינָא עַל נַקָּיי! נַקָּיי הֲוָה שַׁמָּשׁ בְּמִגְדָּל צַבָּעֲיָיא. בְּכָל עֲרוּבַת שׁוּבָּא, מִן דַּהֲוָה עָבֵיד קַנְדִּילוֹי, הֲוָה סָלֵיק שַׁבָּת בְּבֵית מַקְדְּשָׁא, וְנָחֵית וּמַדְלִיק לוֹן.

וְאִית דְּאָמְרִין: סְפַר הֲוָה, בְּכָל עֲרוּבַת שׁוּבָּתָא הֲוָה סָלֵיק פָּשֵׁט סִדְרוֹי לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְנָחֵית שָׁבַת בְּבַיְיתֵיהּ.

טַרְטִירוֹי דְּמַהֲלוֹל הֲוָה סָלֵיק שָׁבֵית לְגוֹ בֵּית מַקְדְּשָׁא, וְלָא הֲוָה בַּר נַשׁ קָרֵין לְתְּאֵינָיָיא קֳדָמוֹי מִינֵיהּ.

בְּנוֹת צִפּוֹרִי חֲווֹן סָלְקִין שָׁבְתּוֹן בְּגוֹ בֵּית מַקְדְּשָׁא, וְלָא הֲוָה בַּר נַשׁ קָרֵין לְתְּאֵינָיָיא קֳדָמוֹי מִינְהוֹן.

בְּנוֹת לוּד הָיוּ לָשׁוֹת עִיסָתָן, וְעוֹלוֹת וּמִתְפַּלְּלוֹת, וְיוֹרְדוֹת עַד שֶׁלֹּא יַחְמִיצוּ!

חַד בַּר נַשׁ הֲוָה קָאִים רָדֵי פְּסַקַת תּוֹרְתֵיהּ קוּמוֹי. חֲוָות פָּרְיָא וְהוּא פָּרֵי, פָּרְיָא וְהוּא פָּרֵי, עַד דְּאִשְׁתְּכַח יְהִיב בְּבָבֶל. אָמְרוּ לֵיהּ, אֵימַת נִפְקַתְּ? אָמַר לוֹן: יוֹמָא דֵין! אָמְרִין: בְּהַיְידָא אֲתֵיתָא? אָמַר לוֹן: בְּדָא. אָמְרִין לֵיהּ: אֵיתָא חֲמֵי לוֹן. נְפַק בָּעֵי מֵיחְמֵיָיא לוֹן, וְלָא חֲכִים בְּהַיְידָא אִיסְרְטָא.

מִכְּלַל דִּפְלִינָא! אֲפִילּוּ תֵּימַר לֵית הוּא פְּלִינָא. מִתְּחִילּוֹת הָיוּ, וְנִגְנְזוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה ג): **גָּדַר דְּרָכַי בְּגָזִית, נְתִיבֹתַי עִוָּה.**

רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: אֲפִילּוּ כֶּרֶם שֶׁהָיָה סָמוּךְ לַחוֹמָה – הָיָה נִפְדֶּה.

אָמַר רַבִּי אַחָא: זֹאת אוֹמֶרֶת: שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ עָתִיד לְהִיבָּנוֹת קוֹדֶם לְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד.

[דף ל' ע"א]

דִּכְתִיב (דברים לב): **וְדַם עֵנָב תִּשְׁתֶּה חָמֶר**, וְאַתְּ אָמַרְתְּ הָכֵין!

תָּנֵי: רַבִּי אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל בִּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ חוֹמֶשׁ וְיֵשׁ לוֹ בִּיעוּר.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּהָדֵין תַּנָּיֵיה, לֹא לָמְדוּ לְנָטַע רְבָעִי אֶלָּא מַמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי. כְּמָה דְּתֵימַר: אֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בַּשְּׁבִיעִית, וְדִכְוָותֵיהּ, אֵין נָטַע רְבָעִי בַּשְּׁבִיעִית.

מֵעַתָּה, אַל יְהִיוּ לוֹ קְדוּשָּׁתוֹ! קְדוּשָּׁתוֹ – מֵאֵילָיו לָמְדוּ (ויקרא יט) **קֹדֶשׁ הִלּוּלִים** – הֲרֵי הוּא כְּקוֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרִין עָלָיו אֶת הַהַלֵּל.

וְיֵהֵא מוּתָּר לְאוֹנֵן! תָּנֵי: **קוֹדֶשׁ** – מַגִּיד שֶׁהוּא אָסוּר לְאוֹנֵן. וְיֵהֵא חַיָּיב בְּבִיעוּר! בְּגִין רַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר מִן הַבִּיעוּר. וְיִפָּדֶה בִּמְחוּבָּר לַקַּרְקַע!

תָּנֵי: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶחָד שְׁבִיעִית וְאֶחָד שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חוֹמֶשׁ וְאֵין לוֹ בִּיעוּר.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּהָדֵין תַּנָּיֵיא לֹא לָמְדוּ נָטַע רְבָעִי מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי כָּל עִיקָּר. מֵעַתָּה אַל יְהֵא לוֹ קְדוּשָּׁה וּקְדוּשָּׁתוֹ מֵאֵילָיו לָמְדוּ (ויקרא יט) **קֹדֶשׁ הִלּוּלִים** הֲרֵי הוּא כְּקוֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרִין עָלָיו אֶת הַהַלֵּל.

וְיֵהֵא מוּתָּר לְאוֹנֵן! קֹדֶשׁ, מַגִּיד שֶׁהוּא אָסוּר לְאוֹנֵן. וְיֵהֵא חַיָּיב בְּבִיעוּר בְּגִין דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר מִן הַבִּיעוּר. וְיִפָּדֶה בִּמְחוּבָּר לַקַּרְקַע!

רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי אֲבָהוּ: מְנַיִין שֶׁהוּא טָעוּן פִּדְיוֹן? שֶׁנֶּאֱמַר: **קֹדֶשׁ הִלּוּלִים** קוֹדֶשׁ הִילּוּלִים לֹא מִתְמַנְּעִין רַבָּנִין דָּרְשֵׁי בֵּין הֵ״א לְחֵי״ת.

תָּנֵי רַבִּי אַיְיבִי בַּר נַגָּרִי קוֹמֵי רַבִּי לָא: דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, (ויקרא כז) **וְאִם גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ מִמַּעֲשְׂרוֹ, חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו** – פִּרְט לְנָטַע רְבָעִי שֶׁאֵין חַיָּיבִים עָלָיו חוֹמֶשׁ. חָזַר וְתָנָא קוֹמוֹי: שְׁתֵּי גְּאוּלּוֹת הֵן, אַחַת לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְאַחַת לְנָטַע רְבָעִי.

תַּמָּן תָּנֵינַן: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין לַנִּבְרִי בֶּרֶם רְבָעִי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: בֵּינִי מַתְנִיתָא, אֵין לַנִּבְרִי בֶּרֶם רְבָעִי כָּל עִיקָּר.

רַב בִּיבִי אָמַר קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: אַתְיָיא דְּרַבִּי יְהוּדָה עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי – כְּבֵית שַׁמַּאי. כְּמָה דְּבֵית שַׁמַּאי אָמְרוּ: לֹא לָמְדוּ לְנָטַע רְבָעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי, כְּמָה דְּתֵימַר: אֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בַּשְּׁבִיעִית, וְדִכְוָותֵיהּ, אֵין נָטַע רְבָעִי בַּשְּׁבִיעִית. כֵּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא לָמְדוּ לְנָטַע רְבָעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי. כְּמָה דְּתֵימַר אֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּסוּרְיָא, וְדִכְוָותֵיהּ אֵין נָטַע רְבָעִי בְּסוּרְיָא.

אָמַר לֵיהּ: חֲמֵי, מַה אָמַר, לֹא אָמַר אֶלָּא אֵין לוֹ חוֹמֶשׁ וְאֵין לוֹ בִּיעוּר, הָא שְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים יֵשׁ לוֹ! רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: אֵין לַנְּכָרִי נָטַע רְבָעִי בְּסוּרְיָא.

שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא בָּעֵי: הָא בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא לָמְדוּ נָטַע רְבָעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי. כְּמָה דְּתֵימַר אֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בַּשְּׁבִיעִית, וְדִכְוָותַהּ אֵין נָטַע רְבָעִי בַּשְּׁבִיעִית! וְדִכְוָותַהּ שְׁלִישִׁית וְשִׁשִּׁית, הוֹאִיל וְאֵין בָּהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – לֹא יְהֵא בָּהֶן נָטַע רְבָעִי!

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שְׁלִישִׁית וְשִׁשִּׁית, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – יֵשׁ בָּהֶן מַעֲשְׂרוֹת. שְׁבִיעִית – אֵין לוֹ מַעֲשְׂרוֹת כָּל עִיקָּר.

חִיפָּה שָׁאַל: הָא רַבִּי יוּדָה אָמַר לֹא לָמְדוּ נָטַע רְבָעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי. כְּמָה דְּתֵימָא אֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּסוּרְיָא, וְדִכְוָותַהּ אֵין נָטַע רְבָעִי בְּסוּרְיָא!

וְדִכְוָותַהּ, לֹא לָמְדוּ תְּרוּמַת תּוֹרָה אֶלָּא מִתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. כְּמָה דְּתֵימַר: אֵין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בַּמִּדְבָּר, וְדִכְוָותֵיהּ לֹא תְּהֵא תְּרוּמַת תּוֹרָה בַּמִּדְבָּר!

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לֹא לָמְדוּ מִמֶּנּוּ אֶלָּא לְשִׁיעוּרִין.

תָּנֵי רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי יוּדָה אָמַר, רַבִּי לְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לֹא נִתְחַיְּבוּ יִשְׂרָאֵל בְּנָטַע רְבָעִי – אֶלָּא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. שֶׁבַע שֶׁכִּיבְּשׁוּ, וְשֶׁבַע שֶׁחִילְקוּ.

אָמַר רַב חִסְדָּא: אַתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי יוּדָה בְּשִׁיטַת רַבִּי יוּדָה אֲבוֹי. כְּמָה דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: לֹא לָמְדוּ נָטַע רְבָעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי. כְּמָה דְּתֵימַר אֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּסוּרְיָא, וְדִכְוָותֵיהּ, אֵין נָטַע רְבָעִי בְּסוּרְיָא. כֵּן רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: לֹא לָמְדוּ נָטַע רְבָעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי. כְּמָה דְּתֵימַר: אֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֶלָּא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְדִכְוָותַהּ אֵין נָטַע רְבָעִי אֶלָּא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְהוּא בְּשִׁיטַת בְּנוֹ! סוּרְיָא לְמֵידָה מֵאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְאֵין אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמֵידָה מִסּוּרְיָא.

כְּתִיב (ויקרא יט): **וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת פִּרְיוֹ לְהוֹסִיף לָכֶם וְגוֹ'.** רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: חֲרֵי אַתְּ כְּמוֹסִיף פֵּירוֹת חֲמִישִׁית עַל פֵּירוֹת רְבִיעִית. מַה פֵּירוֹת חֲמִישִׁית – לַבָּעָלִין, אַף פֵּירוֹת רְבִיעִית – לַבָּעָלִין.

רַבִּי זְעֵירָא, רַבִּי יַסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי – כְּרַבִּי יוּדָה. כְּמָה דְּרַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כִּנְכָסָיו, כֵּן רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כִּנְכָסָיו.

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא: כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כִּנְכָסָיו מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בְּמַעֲשְׂרוֹת? אָמַר לֵיהּ: כַּיי דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי! דְּאָמַר רַבִּי אָבִין בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: לֹא סוֹף דָּבָר

הֲלָכָה זוֹ, אֲפִלּוּ כָּל הֲלָכָה שֶׁהִיא רוֹפֶפֶת בְּבֵית דִּין, וְאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַה טִיבָהּ – צֵא וּרְאֵה הֵיאַךְ הַצִּיבּוּר נוֹהֵג, וּנְהוֹג! וַאֲנַן חָמְיִין צִיבּוּרָא דְּלָא מַפְרְשִׁין.

אָמַר רַבִּי מָנָא: אֵילּוּ אָמַר בְּבֵית שַׁמַּאי, וְיֵשׁ צִיבּוּר בְּבֵית שַׁמַּאי?!

אָמַר רַבִּי אָבִין: בְּלוּם לָמַדְנוּ נָטַע רְבָעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי, בְּמָה דְּתֵימַר: אֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי חַיָּיב בְּמַעַשְׂרוֹת, וְדִכְוָותָהּ, אֵין נָטַע רְבָעִי חַיָּיב בְּמַעַשְׂרוֹת.

רַבִּי בָּא, רַבִּי חִייָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: עִיסַּת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם, כְּרַבִּי מֵאִיר – פְּטוּרָה מִן הַחַלָּה. כְּרַבִּי יוּדָה – חַייֶבֶת בַּחַלָּה. אָמַר רַבִּי יוּדָה: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בִּירוּשָׁלַיִם, הָא בַּגְּבוּלִין – לֹא.

רַבִּי בָּא בַּר כַּהֲנָן בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי יוֹסֵי: בְּדִבְרֵי מִי שֶׁמְּחַייֵב בְּפֶרֶט, מַהוּ שֶׁתְּהֵא חַייֶבֶת בַּחַלָּה? אָמַר לֵיהּ: וְלֹא רַבִּי יוּדָה הִיא? וְסָבְרִינָן מֵימַר: כָּל הָדָא הִילְכְתָא, רַבִּי יוּדָה – בְּבֵית שַׁמַּאי.

[דף ל' ע"ב] הֲלָכָה ג'

מתני' כֵּיצַד פּוֹדִין נָטַע רְבָעִי? מַנִּיחַ אֶת הַפֵּל עַל פִּי שְׁלֹשָׁה וְאוֹמֵר: כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִפְדּוֹת לוֹ בְּסֶלַע עַל מְנָת לְהוֹצִיא יְצִיאוֹת מְבֵיתוֹ? וּמַנִּיחַ אֶת הַמָּעוֹת, וְאוֹמֵר, כָּל הַנִּלְקָט מִזֶּה, מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת הַלָּלוּ בְּכָךְ וְכָךְ סְלָעִים בְּסֶלַע. וּבַשְּׁבִיעִית – פּוֹדֵהוּ בְּשָׁוְיוֹ. וְאִם הָיָה הַכֹּל מוּבְקָר – אֵין לוֹ אֶלָּא שְׂכַר לְקִיטָה.

הַפּוֹדֶה נָטַע רְבָעִי שֶׁלּוֹ – מוֹסִיף עָלָיו חֲמִישִׁיתוֹ, בֵּין שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ, בֵּין שֶׁנִּתַּן לוֹ בְּמַתָּנָה.

עֶרֶב יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁל רְבִיעִית וְשֶׁל שְׁבִיעִית – הָיָה בְּעוּר.

כֵּיצַד הָיָה הַבִּיעוּר? נוֹתְנִין תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר לִבְעָלֶיהָ, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן לִבְעָלָיו, וּמַעֲשֵׂר עָנִי לִבְעָלָיו.

מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהַבִּכּוּרִים – מִתְבַּעֲרִין בְּכָל מָקוֹם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַבִּכּוּרִין – נוֹתְנִין לַכֹּהֲנִים כַּתְּרוּמָה.

הַתַּבְשִׁיל, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְבַעֵר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חֲרֵי הוּא כְּמִבּוֹעָר.

מִי שֶׁחָיוּ לוֹ פֵּרוֹת בַּזְּמַן הַזֶּה וְהִגִּיעָה שָׁעַת הַבִּעוּר. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְחַלְּלָן עַל הַכֶּסֶף. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֶחָד שֶׁהֵן כֶּסֶף, וְאֶחָד שֶׁהֵן פֵּרוֹת.

גמרא לְפִדּוֹת לוֹ בְּסֶלַע. לִיקַּח לוֹ בְּסֶלַע. אֵין לוֹ אֶלָּא שְׂכַר לְקִיטָה. אֵין לוֹ אֶלָּא שְׂכַר עֲקִיצָה. רַבִּי הוֹשַׁעְיָה מַפִּיק תְּלָתָא אִיסְתּוֹנַנְסִין וּמַפְרִיק עַל פּוּמְהוֹן.

כְּתִיב (דברים יד): **מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת כָּל מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַהִיא וְהִנַּחְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ.** יָכוֹל פַּעַם אַחַת בַּשָּׁבוּעַ אַתְּ חַייָב לְהוֹצִיא אֶת הַמַּעַשְׂרוֹת וּלְהוֹצִיא מַעֲשֵׂר עָנִי? תַּלְמוּד

לוֹמַר: **מִקְצָה שָׁלֹשׁ שָׁנִים.** אַחַת לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים, וְלֹא אַחַת לְשֶׁבַע, אֶלָּא בַּשְּׁלִישִׁית וּבַשְּׁבִיעִית, שְׁנֵי פְּעָמִים בַּשָּׁבוּעַ.

אוֹ קוֹרֵא אֲנִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה! יָכוֹל בֵּיוָן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אַתְּ חַיָּיב לְבַעֵר אֶת הַמַּעֲשְׂרוֹת וּלְהוֹצִיא מַעֲשֵׂר עָנִי? תַּלְמוּד לוֹמַר: **מִקְצָה שָׁלֹשׁ שָׁנִים.** אֵין **מִקְצָה** אֶלָּא בְּסוֹף שָׁנָה אַתְּ מְבַעֵר, וְאֵין אַתְּ מְבַעֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה.

אִי בְּסוֹף שָׁנָה, יָכוֹל בֵּיוָן בְּרֹאשָׁהּ שֶׁל רְבִיעִית אַתְּ חַיָּיב לְבַעֵר אֶת הַמַּעֲשְׂרוֹת וּלְהוֹצִיא מַעֲשֵׂר עָנִי? תַּלְמוּד לוֹמַר: (דברים כו) **כִּי תְכַלֶּה לַעְשֵׂר אֶת כָּל תְּבוּאָתְךָ,** כְּשֶׁתְּכַלֶּה לְעַשֵּׂר אֶת כָּל הַפֵּירוֹת.

אִי כְּשֶׁתְּכַלֶּה לְעַשֵּׂר אֶת כָּל הַפֵּירוֹת, יָכוֹל אֲפִילוּ בַּחֲנוּכָּה! נֶאֱמַר כָּאן **מִקְצָה,** וְנֶאֱמַר לְהַלָּן (דברים כו) **מִקְצֵה שֶׁבַע שָׁנִים בְּמוֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג הַסֻּכּוֹת.** מַה **מִקֵּץ** שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן – בְּמוֹעֵד. אַף כָּאן – בְּמוֹעֵד.

אִי מַה **מִקֵּץ** שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן – בְּחַג הַסּוּכּוֹת, אַף כָּאן בְּחַג הַסּוּכּוֹת! תַּלְמוּד לוֹמַר: **כִּי תְכַלֶּה לְעַשֵּׂר אֶת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ,** אֵימָתַי הוּא מְכַלֶּה לְעַשֵּׂר אֶת כָּל הַפֵּירוֹת? בְּפֶסַח שֶׁל רְבִיעִית. בַּשָּׁנָה הַהִיא אַתְּ זָקוּק לְבָעֲרוֹ, וְאֵין אַתְּ זָקוּק לְבָעֲרוֹ בִּשְׁאָר כָּל הַשָּׁנִים. בַּשָּׁנָה הַהִיא אַתְּ זָקוּק לְבַעֵר, וְאֵין אַתְּ זָקוּק לְבַעֵר יָרָק שֶׁיָּצָא מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד הַפֶּסַח.

חַבְרַיָּיא אָמְרִין: שֶׁאֵינוֹ מִתְוַודֶּה בָּרְבִיעִית אֶלָּא בַּחֲמִישִׁית.

אָמַר רַבִּי הִילָא: שֶׁאֵינוֹ מְעַכֵּב וְדִוּי בָּרְבִיעִית אֶלָּא בַּחֲמִישִׁית. מַה נָפֵק מִבֵּינֵיהוֹן? עֲבַר וְנִתְוַודֶּה, עַל דַּעְתֵּיהוֹן דְּחַבְרַיָּיא – פָּטוּל. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי הִילָא – כָּשֵׁר.

[דף ל״א ע״א]

בַּשָּׁנָה הַהִיא אַתְּ מוֹצִיאוֹ מִן הַטְּמֵא עַל הַטָּהוֹר, וְאֵין אַתְּ מוֹצִיאוֹ בִּשְׁאָר כָּל הַשָּׁנִים מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: כֵּינִי מַתְנִיתָא, בַּשָּׁנָה הַהִיא אַתְּ מוֹצִיאוֹ מִמְּקוֹם טוּמְאָה לִמְקוֹם טָהֳרָה, וְאֵין אַתְּ מוֹצִיאוֹ בִּשְׁאָר כָּל הַשָּׁנִים מִמְּקוֹם טוּמְאָה לִמְקוֹם טָהֳרָה. אַתְיָא דְּרַבִּי לְעָזָר כְּמַאן דְּאָמַר אֵין מוֹצִיאִין מַעֲשֵׂר לְכְהוּנָּה.

בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בִּיקְּשׁוּ לְהִיפָּנוֹת שֶׁלֹּא לִיתֵּן מַעֲשֵׂר לְכְהוּנָּה. אָמְרִין: מַאן יֵיעוֹל? רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, דְּהוּא מְסַיֵּיע לְלֵיוָאֵי. עָאל וְסַיֵּיע לַכֹּהֲנִים. אָמַר, בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מְקוֹמוֹת נִקְרְאוּ הַכֹּהֲנִים לְוִיִּם, וְזֶה אֶחָד מֵהֶן. (יחזקאל מד) **וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק.**

רַבִּי בִּנְיָמִין בַּר גִּידּוֹל וְרַבִּי אַחָא חֲווּן יָתִיבִין, אָמְרִין: וְהָא כְתִיב (נחמיה י): **וְהָיָה הַכֹּהֵן בֶּן אַהֲרֹן עִם הַלְוִיִּם בַּעֲשֵׂר הַלְוִיִּם לִיתֵּן לוֹ תְּרוּמָה מַעֲשֵׂר**! וְהָכְתִיב: **וְהַלְוִיִּם יַעֲלוּ אֶת מַעֲשַׂר**!

רַב חוּנָא וְחֶבְרַיָּיא, חַד מְנַהוֹן אָמַר: לִבְנֵי לֵוִי. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר **וְלִבְנֵי**? אֶלָּא מִכָּאן שֶׁנּוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכָהוּנָה. וְחָרָנָא אָמַר: אֲפִילּוּ לֵית כְתִיב אֶלָּא **לִבְנֵי** – נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכָהוּנָה. אִלּוּ מַאן דְּאָמַר פְּלָן בְּרֵי יַפֵּב מִקְמָת פְּלָן, וּשְׁאָר נְכָסַי יִרְשׁוּ בָּנַי, דֵּילְמָא לָא נָסַב עִמְּהוֹן?

רַבִּי יוֹנָה יָהֵב מַעֲשְׂרוֹי לְרַבִּי אַחָא בַּר עוּלָא, לֹא מִשּׁוּם דַּהֲוָה כֹּהֵן, אֶלָּא מִשּׁוּם דַּהֲוָה לֵעִי בְּאוֹרַיְיתָא! מַה טַעֲמָא? (דבה"י ב, לא) **וַיֹּאמֶר לָעָם לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לָתֵת מְנָת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְמַעַן יֶחֱזְקוּ בְּתוֹרַת ה'**. רַב הוּנָא לָא נָסַב מַעֲשֵׂר. רַבִּי אַחָא לָא נָסַב מַעֲשֵׂר.

רַבִּי חִייָא בַּר בָּא הוֹרֵי עַל גַּרְמֵיהּ לְצַאת לְחוּץ לָאָרֶץ, בְּגִין דְּלָא מֵיסַב מַעֲשֵׂר. שָׁאַל בַּר נַשׁ לְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן, שְׁאֵל לְרַבִּי יוֹנָתָן, מַהוּ דְּנָסַב? אָמַר לוֹ: סַב. וּמַה דְּנָפַל לְשִׁבְטָךְ נָפַל לָךְ!

רַבִּי יַנַּאי מְפַקֵּד לְקָרִיבוֹי, כַּד תֶּהֱוֵיוּן חַכְרִין אֲרַע לָא תְּחַכְרוּן אֶלָּא מִן דַּחֲלוֹנָיֵיא.

וְאַף עַל גַּב דְּאִתְּ אָמַר: אֵין נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכָהוּנָה, מוֹדֶה שֶׁאֵין מוֹצִיאִין שֶׁלּוֹ מִיָּדוֹ. מַה טַעֲמָא? (במדבר יח) **כִּי תְּרִימוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאִתָּם בְּנַחֲלַתְכֶם וַהֲרֵמֹתֶם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת ה' מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר**. מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתְּ מוֹצִיא, וְאֵין אַתְּ מוֹצִיא מִיָּד כַּהֲנִים וּלְוִיִּם.

וְאַתְיָיא כַּיי דְּאָמַר רַבִּי לְעָזָר: (שם) **כִּי תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר**. מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתְּ מוֹצִיא, וְאֵין אַתְּ מוֹצִיא מִן הַגּוֹי.

רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר: אִיתְפַּלְגוּן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה וְרַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה אָמַר: אֵין נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכָהוּנָה. וְרַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר: נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכָהוּנָה.

מְתִיב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה לְרַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: וְהָא כְתִיב (במדבר יח) **וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ בְכָל מָקוֹם**! בָּא וְאוֹכְלוֹ עִמּוֹ בַּקֶּבֶר! אָמַר לֵיהּ: מַהוּ בְכָל מָקוֹם? בָּעֲזָרָה. אָמַר לֵיהּ: וְהָא כְתִיב (שם) **אַתֶּם וּבֵיתְכֶם**. וְאִשָּׁה נִכְנֶסֶת לָעֲזָרָה?

רַבִּי בָּא חֲוָה מִשְׁתָּעֵי הֲהֵן עוֹבָדָא. רַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה חֲוָה יָלִיף מִיסַּב מַעֲשְׂרָא דַּהֲדָא גִּינָּה. וְהָיָה לְאוֹתָהּ גִּינָּה שְׁנֵי פְּתָחִים, אֶחָד לִמְקוֹם טוּמְאָה, וְאֶחָד פָּתוּחַ לִמְקוֹם טָהֳרָה. נְפַק רַבִּי עֲקִיבָה לְגַבֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ:

[דף ל"א ע"ב]

פִּתַּח הָהֵן, וְסָתוֹם הָהֵן. אֵין אָתָא, אֶמוֹר לֵיהּ: בֹּא בְּדֶרֶךְ הַזֶּה! אָמַר לֵיהּ: אֵין שָׁלַח תַּלְמִידֵיהּ? אֶמוֹר לֵיהּ: (במדבר יח) **אַתֶּם** כְּתִיב. שָׁמַע רַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, אָמַר: מַרְצֶעֱהּ דַּעֲקִיבָה בֶּן יוֹסֵף בָּא לְכָאן! בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֶחְזִיר רַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה כָּל הַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁנָּטַל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר לְעָזָר: כַּשְׁרוּתָא – בָּעְיָא מוּלַיי. סָבָא דְּקִיסָה – מִינֵיהּ וּבֵיהּ. כָּל גּוּמְרָה דְּלָא בָּוְיָה בְּשַׁעְתָּה – לָא בָוְיָה!

הַכֹּל מוֹדִין בְּפַת וְשֶׁמֶן – שֶׁהוּא צָרִיךְ לְבַעֵר. בְּיַיִן וּבְתַבְלִין – שֶׁהוּא בִּמְבוֹעָר. מַה פְּלִיגִין? בְּתַבְשִׁיל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְבַעֵר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ צָרִיךְ לְבַעֵר. מַה טַּעְמָא דְּבֵית שַׁמַּאי? **וְצָרַתְּ הַכֶּסֶף** – בִּלְבַד בְּיָדְךָ. מַה טַּעְמָא דְּבֵית הִלֵּל? אֲפִילּוּ מְחַלְּלוֹ מַהוּ מוֹעִיל.

הֲלָכָה ד' מתני' אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ שׁוֹלְחִין אֵצֶל בַּעֲלֵי בָתִּים שֶׁבַּמְּדִינוֹת: "מַהֲרוּ וְהַתְקִינוּ אֶת פֵּרוֹתֵיכֶם עַד שֶׁלֹּא תַגִּיעַ שְׁעַת הַבְּעוּר". עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָה וְלִמֵּד, שֶׁכָּל הַפֵּרוֹת שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת – פְּטוּרִים מִן הַבְּעוּר.

מִי שֶׁהָיוּ פֵּרוֹתָיו רְחוֹקִים מִמֶּנּוּ – צָרִיךְ לִקְרוֹת לָהֶן שֵׁם. מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְהַזְּקֵנִים שֶׁהָיוּ בָּאִים בִּסְפִינָה. אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל: "עָשׂוּר שֶׁאֲנִי עָתִיד לְמוֹד – נָתוּן לִיהוֹשֻׁעַ, וּמְקוֹמוֹ מֻשְׁכָּר לוֹ". "עָשׂוּר אַחֵר מַעֲשֵׂר עָנִי שֶׁאֲנִי עָתִיד לְמוֹד – נָתוּן לַעֲקִיבָא שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ לָעֲנִיִּים, וּמְקוֹמוֹ מֻשְׁכָּר לוֹ". אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: "עָשׂוּר שֶׁאֲנִי עָתִיד לְמוֹד – נָתוּן לְאֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, וּמְקוֹמוֹ מֻשְׁכָּר לוֹ". וְנִתְקַבְּלוּ זֶה מִזֶּה שָׂכָר.

גמרא וְלֹא טָבָל הוּא? רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: זֹאת אוֹמֶרֶת: שֶׁהַטֶּבֶל – קָרוּי קוֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְהַזְּקֵנִים שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין עַל מַעֲלוֹת הָאוּלָם בְּהַר הַבַּיִת, וְהָיָה יוֹחָנָן הַכֹּהֵן הַסּוֹפֵר הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵיהֶם. אָמְרוּ לוֹ: צֵא וּכְתוֹב: אַחֵינוּ בְּנֵי גְּלִילָא עֵילָאָה, בְּנֵי גְּלִילָא אַרְעֵיתָא. שְׁלָמְכוֹן יִסְגֵּא! מוֹדַעְנָא לְכוֹן דְּמִטָּא זְמַן בִּיעוּרָא, תַּפְקוּן מַעֲשַׂרְיָא, מִן מַעֲטָנֵי זֵיתָאי.

לַאֲחָנָא בְּנֵי דְּרוֹמָא עֵילָאָה וּבְנֵי דָּרוֹמָא אַרְעֵיתָא: מוֹדַעְנָא לְכוֹן דְּמִטָּא זְמַן בִּיעוּרָא, תַּפְקוּן מַעֲשַׂרְיָא מֵעָמְרֵי שִׁיבָּלַיָּא.

לַאֲחָנָא בְּנֵי גָּלוּתָא דְּבָבֶל, וּבְנֵי גָּלוּתָא דְּמָדַי, וּבְנֵי גָּלוּתָא דְּיָוָן, וּשְׁאָר כָּל גַּלְוָותְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל: שְׁלָמְכוֹן יִסְגֵּא! מוֹדַעְנָא לְכוֹן, דְּאִימְרַיָּא רְכִיכִין וְגוֹזְלַיָּא דְּקִיקִין. וּשְׁפַר בַּאֲנַפַּיי וּבַאֲנַפַּי חֲבִירַיי מוֹסְפָא עַל שַׁתָּא דָּא תְּלָתִין יוֹמִין.

הָדָא אָמְרָה: שֶׁאֵין נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכֹהוּנָּה! שַׁנְיָא הִיא, שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה תַּמָּן. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: הָדָא אָמְרָה

[דף ל"ב ע"א]

שֶׁהָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל צָרִיךְ לְזַבּוֹת.

אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: בְּפֵירוֹת מוּנָּחִין עַל גַּבֵּי קַרְקַע. אִילּוּ קוּפְּתוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל נְתוּנָה לְתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְאוֹמֵר: "יְזֻכֶּה לַמַּעֲשֵׂר שֶׁבָּהּ"! כְּלוּם עָשָׂה? עַד שֶׁיְּסַיֵּים.

רַבִּי רְדִיפָה אָמַר: אִיתְפַּלְגוּן רַבִּי יִרְמְיָה וְרַבִּי יוֹסֵי. חַד אָמַר: הָרָאוּי לְיטוֹל – זָכָה. וְהֶרֶנָא אָמַר: הָרָאוּי לִיתֵּן – זָכָה. מַאן דְּאָמַר הָרָאוּי לִיתֵּן – זָכָה, כָּל שֶׁכֵּן רָאוּי לְיטוֹל. וּמַאן דְּאָמַר הָרָאוּי לְיטוֹל, הָא לִיתֵּן – לֹא.

הָא מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל מַאן דְּאָמַר: "הָרָאוּי לְיטוֹל – זָכָה". דְּתַנְיָא תָּנֵינַן: הָאוֹמֵר: "תֵּן גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי"! שֶׁכֵּן רָאוּי הוּא לְקַבֵּל גֵּט בְּתוֹ.

"וּשְׁטַר שִׁיחְרוּר זֶה לְעַבְדִּי"! שֶׁכֵּן הוּא רָאוּי לְקַבֵּל שְׁטַר שִׁיחְרוּרוֹ. וְתָנֵינַן: "הִתְקַבֵּל גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי". אוֹ "הוֹלֵךְ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי" אִם רָצָה לְהַחֲזִיר – יַחֲזִיר. וְהָעָבֶד רָאוּי לְהוֹלִיךְ אֶת הַגֵּט? פְּתַר לָהּ: לַצְּדָדִין הִיא מַתְנִיתָא.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל מַאן דְּאָמַר: "הָרָאוּי לְיטוֹל – זָכָה". דְּתָנֵינַן תַּמָּן: "עִישּׁוּר אַחֵר שֶׁאֲנִי עָתִיד לָמֹד – נָתוּן לַעֲקִיבָה בֶּן יוֹסֵף, כְּדֵי שֶׁיְּזַכֶּה בּוֹ לַעֲנִיִּים, וּמוּשְׁכָּר לוֹ מְקוֹמוֹ". וְרַבִּי עֲקִיבָה רָאוּי הוּא לְיטוֹל? פְּתַר לָהּ: עַד שֶׁלֹּא הֶעֱשִׁיר. וַאֲפִילּוּ תֵּימַר מִשֶּׁהֶעֱשִׁיר, תִּפְתַּר שֶׁהָיָה פַּרְנָס, וְיַד הַפַּרְנָס – כְּיַד הֶעָנִי.

מִילְתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמְרָה: בְּבַעַל הַבַּיִת עָשִׁיר נֶחְלְקוּ. אֲבָל בְּבַעַל הַבַּיִת עָנִי, מֵאַחַר שֶׁהוּא רָאוּי לְיטוֹל – זָכָה.

הֲלָכָה ה׳

מתני׳ בַּמֶּנְחָה בְּיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן הָיוּ מִתְוַדִּין. כֵּיצַד הָיָה הַוִּדּוּי? (דברים כו, יג) **בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת** – זֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְנָטַע רְבָעִי. **נְתַתִּיו לַלֵּוִי** – זֶה מַעֲשֵׂר לֵוִי. **וְגַם נְתַתִּיו** – זוֹ תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. **לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה** – זֶה מַעֲשֵׂר עָנִי, הַלֶּקֶט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֵּאָה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מְעַכְּבִין אֶת הַוִּדּוּי. **מִן הַבַּיִת** – זוֹ חַלָּה.

כְּכָל מִצְוֹתֶךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי. הָא אִם הִקְדִּים מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לָרִאשׁוֹן – אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְוַדּוֹת.

לֹא עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ – לֹא הִפְרַשְׁתִּי מִפִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, לֹא מִן הַתְּלוּשׁ עַל הַמְחֻבָּר, וְלֹא מִן הַמְחֻבָּר עַל הַתְּלוּשׁ. לֹא מִן הֶחָדָשׁ עַל הַיָּשָׁן, וְלֹא מִן הַיָּשָׁן עַל הֶחָדָשׁ.

וְלֹא שָׁכַחְתִּי – מִלְּבָרֵךְ וּמִלְּהַזְכִּיר שְׁמוֹ עָלָיו.

לֹא אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ, הָא אִם אֲכָלוֹ בַּאֲנִינוּת – אֵינוֹ

[דף ל"ב ע"ב] יָכוֹל לְהִתְוַדּוֹת. **וְלֹא בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא,** הָא אִם הִפְרִישׁוֹ בְּטָמְאָה, אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְוַדּוֹת. **וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת,** לֹא לָקַחְתִּי מִמֶּנּוּ אָרוֹן וְתַכְרִיכִים לְמֵת. וְלֹא נְתַתִּים לְאוֹנְנִים אֲחֵרִים. **שָׁמַעְתִּי בְקוֹל ה' אֱלֹהָי,** הֲבֵאתִיו לְבֵית הַבְּחִירָה **עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי:** שָׂמַחְתִּי, וְשִׂמַּחְתִּי בּוֹ.

הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם, עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ, אַף אַתָּה עֲשֵׂה מַה שֶּׁהִבְטַחְתָּנוּ. **הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם, וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל** – בְּבָנִים וּבְבָנוֹת. **וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּ לָנוּ** – בְּטַל, וּבְרוּחוֹת, וּבְמָטָר, וּבְוֹלְדוֹת בְּהֵמָה.

כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ, כְּדֵי שֶׁתִּתֵּן טַעַם בַּפֵּרוֹת.

מִיכָּן אָמְרוּ: שְׁיִשְׂרָאֵל וּמְמְזָרִים מִתְוַדִּים, אֲבָל לֹא גֵּרִים וְלֹא עֲבָדִים מְשֻׁחָרָרִים, שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק בָּאָרֶץ.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף לֹא כֹהֲנִים וּלְוִיִּם, שֶׁלֹּא נָטְלוּ חֵלֶק בָּאָרֶץ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יֵשׁ לָהֶם עָרֵי מִגְרָשׁ.

יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל הֶעֱבִיר הוֹדָיַית הַמַּעֲשֵׂר. אַף הוּא בִּטֵּל אֶת הַמְּעוֹרְרִין וְאֶת הַנּוֹקְפִין.

עַד יָמָיו הָיָה פַּטִּישׁ מַכֶּה בִירוּשָׁלַיִם. וּבְיָמָיו אֵין אָדָם צָרִיךְ לִשְׁאוֹל עַל הַדְּמַאי.

גמרא וְיִתְוַדֶּה בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח! כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לוֹ מַה לוֹכַל בָּרֶגֶל. וְיִתְוַדֶּה בְּשַׁחֲרִית! עַד כָּאן מִצְוָה הוּא לוֹכַל.

תָּנֵי: וְהַבִּיכּוּרִים. מַאן תָּנָא בִּיכּוּרִים? רַבָּנִין! מַאן לֹא תָּנֵי בִּיכּוּרִים? רַבִּי שִׁמְעוֹן! דְּתָנֵינַן: וְחַיָּיבִים בְּבִיעוּר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר.

נְתַתִּיו לַלֵּוִי. מִכָּאן שֶׁאֵין נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לִכְהוּנָּה. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: זֹאת אוֹמֶרֶת: נִשְׂרַף טִיבְלוֹ – אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְוַדּוֹת.

אִית תַּנָּיֵי תָּנֵי: כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה – מְעַכְּבוֹת. וְאִית תַּנָּיֵי תָּנֵי: כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבַּפָּרָשָׁה – מְעַכְּבוֹת.

רַבִּי אַחָא בַּר פָּפָּא בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא: אֲפִילּוּ הִקְדִּים תְּפִילָּה שֶׁל רֹאשׁ לִתְפִילָּה שֶׁל יָד? אָמַר לֵיהּ: אוֹף אֲנָא סָבַר כֵּן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: צָרִיךְ לוֹמַר "חַלָּה" עַל כֹּל. "תְּרוּמָה" עַל הַכֹּל.

לַה' – זֶהוּ שֵׁם הַמְיוּחָד. מִנַּיִן שֶׁלֹּא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם עַד שֶׁיְּשַׁיֵּיר מִקְצָת? תַּלְמוּד לוֹמַר **מֵרֵאשִׁית** וְלֹא כָּל רֵאשִׁית.

מִנַּיִן שֶׁהוּא עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה? רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי סִימַיי **לֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת.** מַה אָנָן קַיָימִין? אִם לְהָבִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִין, דָּבָר שֶׁהוּא אָסוּר לַחַי! לַחַי הוּא אָסוּר, לֹא כָּל שֶׁכֵּן לְמֵת! אֶלָּא אֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהוּא מוּתָּר לַחַי וְאָסוּר לְמֵת, הֱוֵי אוֹמֵר: זוֹ סִיכָּה.

רַבִּי הוּנָא בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי אֲלַכְסַנְדְּרָא: בּוֹא וּרְאֵה כַּמָּה גָּדוֹל כּוֹחָן שֶׁל עוֹשֵׂי מִצְוָה!

[דף ל"ג ע"א]

שֶׁכָּל הַשְׁקָפָה שֶׁבַּתּוֹרָה – אֲרוּרָה. וְזֶה – בִּלְשׁוֹן בְּרָכָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא: וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ **הַיּוֹם הַזֶּה.** תְּנֵי יוֹמָא.

רַבִּי יוּדָה בֶּן פַּזִּי פָּתַח בָּהּ: (תהלים עא) **אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת ה' אֱלֹהִים.**

כְּתִיב (זכריה ד): **אֵלֶּה שְׁנֵי בְנֵי הַיִּצְהָר הָעֹמְדִים עַל אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ.** רַבִּי אָבָּהוּ אָמַר: אִתְפַּלְגוּן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. חַד אָמַר: אֵלּוּ שֶׁהֵן בָּאִין בִּטְרוּנְיָא לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וַחֲרָנָא אָמַר: אֵלּוּ שֶׁהֵן בָּאִים מִכֹּחַ הַמִּצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַב חֲוָה לֵיהּ כִּיתָן, וְלָקָת. שָׁאַל לְרַבִּי חִיָּיא רוֹבָא: מַהוּ מִיכּוּם צִפּוֹר וּמְנַבְּלָא אַדָּמֵיהּ בְּזֶרַע כִּיתָן? אָמַר לֵיהּ: נְבֵלָה. וְלָמָּה לֹא אָמַר לֵיהּ טְרֵיפָה? בְּגִין דְּרַבִּי מֵאִיר. דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: טְרֵיפָה – חַיֶּבֶת בְּכִיסּוּי.

לֹא כֵּן אָמַר רַבִּי אַמִּי מִשֵּׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מִשֶּׁעָלוּ מִן הַגּוֹלָה – לֹא לָקַת פִּשְׁתָּן וְלֹא הֶחְמִיץ יַיִן, וְנָתְנוּ עֵינֵיהֶם בִּזְכוּת רַבִּי חִיָּיא הַגָּדוֹל וּבָנָיו! וְרֵב, כְּהָדָא (ישעיה מו): **שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב הָרְחוֹקִים מִצְּדָקָה.**

רַבִּי אָבָּהוּ אָמַר: אִיתְפַּלְגוּן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. חַד אָמַר: שֶׁכָּל בָּאֵי עוֹלָם בָּאִין בִּצְדָקָה, וְאֵלּוּ בָּאִין בִּזְרוֹעַ. וַחֲרָנָא אָמַר: שֶׁכָּל טוֹבוֹת וְנֶחָמוֹת הַבָּאוֹת לָעוֹלָם – בִּזְכוּתָן, וְהֵן אֵינָן נֶהֱנִין מֵהֶן כְּלוּם. כְּגוֹן מַר זוּטְרָא, דְּמִצְלֵי עַל חוֹרָנִין וּמִתְעַנֵּי, וְעַל נַפְשֵׁיהּ לָא מִתְעַנֵּי.

תָּנֵי: לְמַחֲלוֹקֶת נִיתְּנוּ; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לְבֵית דִּירָה נִיתְּנוּ. אַתְיָא דְּרַבִּי יְהוּדָה – כְּרַבִּי יוֹסֵי. וּדְרַבִּי מֵאִיר – כְּדַעְתֵּיהּ. דְּתָנֵינַן: מַעֲלוֹת הָיוּ שָׁכָר לַלְּוִיִּם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לֹא הָיוּ מַעֲלוֹת לָהֶם שָׂכָר.

רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מַתְנִיתָא – מִשֶּׁנֶּחְשְׁדוּ לִהְיוֹת נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכֹהֵנָה.

הָדָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי יוֹחָנָן בַּחֲדָא, וּפְלִיגָא עֲלוֹי בַּחֲדָא. פְּלִיגָא עֲלוֹי, דְּתָנֵינַן: וְכֵן בַּת כֹּהֵן לְלֵוִי – לֹא תֹּאכַל בִּתְרוּמָה וְלֹא בְּמַעֲשֵׂר. נִיחָא בִּתְרוּמָה לֹא תֹּאכַל. בְּמַעֲשֵׂר, מַה נַפְשָׁךְ, כֹּהֶנֶת הִיא – תֹּאכַל. לְוִיָּה הִיא – תֹּאכַל! רַבִּי אִילָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כְּמַאן דְּאָמַר: אֵין נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכְהוּנָּה.

[דף ל"ג ע"ב] תֵּיוּ: הוּא אוֹמֵר נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר לְכְהוּנָּה.

מְסַיְּעָא לֵיהּ, דּוּ אָמַר: כּוּלָּן לְשֶׁבַח! דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל שָׁלַח וּבָדַק בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּמְצָאָן שֶׁלֹּא הָיוּ מַפְרִישִׁין אֶלָּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בִּלְבַד, אֲבָל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, מֻהָן הָיוּ

מַפְרִישִׁין וּמֵהֶן לֹא הָיוּ מַפְרִישִׁין. אָמַר: הוֹאִיל וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן – בְּמִיתָה, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – בַּעֲוֹן טָבֶל, יְהֵא אָדָם קוֹרֵא שֵׁם לַמַּעֲשֵׂר וְלִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְנוֹתְנוֹ לְכֹהֵן. וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מְחַלְּלוֹ עַל הַפָּעוֹת. וְהַשְׁאָר – מַעֲשֵׂר עָנִי, שֶׁהַמּוֹצִיא מֵהֶבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָיה.

וְיִתְוַדֶּה! אָמַר רַבִּי הִילָא: בַּעַם הוּא לִפְנֵי הַמָּקוֹם מִי שֶׁהוּא אוֹמֵר: "עָשִׂיתִי" וְלֹא עָשָׂה.

מֵעַתָּה, מִי שֶׁהוּא מַפְרִישׁ מִתְוַדֶּה, מִי שֶׁהוּא אֵינוֹ מַפְרִישׁ – לֹא יִתְוַדֶּה! כְּהָדָא דְתָנֵי: עַד **הַשְׁקִיפָה** – הָיוּ אוֹמְרִין בְּקוֹל נָמוּךְ. מִכָּאן וָאֵילָךְ – הָיוּ אוֹמְרִין בְּקוֹל גָּבוֹהַּ.

אֶת הַמְעוֹרְרִין. אוֹתָן שֶׁהָיוּ אוֹמְרִין (תהלים מד) **עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה׳ הָקִיצָה אַל תִּזְנַח לָנֶצַח.** וְכִי יֵשׁ שֵׁינָה לִפְנֵי הַמָּקוֹם? וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (שם קכא) **הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל.** וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר (שם עח) **וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ה׳**? אֶלָּא כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ לְפָנָיו שֵׁינָה בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּצָרָה וְאוּמוֹת הָעוֹלָם בִּרְוָוחָה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (איוב יז) **וּבְהַמְרוֹתָם תָּלַן עֵינִי.**

אֶת הַנּוֹקְפִין. אוֹתָן שֶׁהָיוּ מַכִּין עַל גַּבֵּי עֶגֶל בֵּין קַרְנָיו. אָמַר לָהֶן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל: עַד מָתַי אַתֶּם מַאֲכִילִים אֶת הַמְּזוּבֵּחַ טְרֵפוֹת! וְעָמַד וְעָשָׂה לָהֶם טַבָּעוֹת. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה: טַבָּעוֹת עָשָׂה לָהֶם, טַבָּעוֹת רְחָבוֹת מִלְּמַטָּן, וְצָרוֹת מִלְּמַעְלָן.

עַד יָמָיו הָיָה פַּטִּישׁ מַכֶּה בִּירוּשָׁלַיִם. עַד תְּחִילַּת יָמָיו.

וּבְיָמָיו אֵין אָדָם צָרִיךְ לִשְׁאוֹל עַל הַזְּמַאי. שֶׁהָעֲמִיד זוּגוֹת.

מֵילְתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמְרָה: מֵהֶן לִגְנַאי וּמֵהֶן לְשֶׁבַח. דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי תַּנְחוּם בַּר חֲנִינָא. רַבִּי חִזְקִיָּה, רַבִּי לְעָזָר בִּי רַבִּי יוֹסֵי, רַבִּי תַּנְחוּם בַּר חֲנִינָא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה מַעֲשֵׂר נַעֲשֶׂה לִשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים. שְׁלִישׁ לְמַכִּירֵי כְהוּנָּה וּלְוִיִּים. וּשְׁלִישׁ לָאוֹצָר. וּשְׁלִישׁ לָעֲנִיִּים וְלַחֲבֵירִים שֶׁהָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: מִן דַּהֲוָה סָלֵיק לְמִדִּין בִּירוּשָׁלַיִם עַד דְּתִתְלַת אִינְרִין הֲוָה יָהֵב מִדִּידֵיהּ, מִכָּאן וָאֵילָךְ מִשֶּׁל אוֹצָר. מִשֶּׁבָּא אֶלְעָזָר בֶּן פְּחוֹרָה וִיהוּדָה בֶּן פְּתוּרָה, הָיוּ נוֹטְלִין אוֹתָן בִּזְרוֹעַ, וְהָיָה סַפֵּיקָן בְּיָדָן לְמְחוֹת, וְלֹא מִיחָה, וְהֶעֱבִיר הוֹדָיִית מַעֲשֵׂר. וְזוֹ לִגְנַאי.

אֶת הַמְעוֹרְרִין – לְשֶׁבַח. **וְאֶת הַנּוֹקְפִין** – לְשֶׁבַח.

עַד יָמָיו הָיָה פַּטִּישׁ מַכֶּה בִּירוּשָׁלַיִם. עַד תְּחִילַּת יָמָיו. רַבִּי חֲסִידָא שָׁאַל לְרַבִּי חִזְקִיָּה: לָא מִסְתַּבְּרָא עַד סוֹף יָמָיו? אָמַר לֵיהּ: אוּף אֲנָא סָבַר כֵּן.

דְּמַאי. רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אֲבָהוּ, רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה בֶּן פַּזִּי, דְּמַאי דְּמֵי תִּיקֵּן, דְּמַאי לֹא תִּיקֵּן.

הַדְרָן עָלָךְ כֹּרֶם רִבְעִי וְסָלִיק לָהּ מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי

הַדָּרָן עָלָךְ מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהַדְרָךְ עָלָן, דַּעְתָּן עָלָךְ מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְדַעְתָּךְ עָלָן, לָא נִתְנַשֵּׁי מִנָּךְ מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְלָא תִתְנַשֵּׁי מִנָּן, לָא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי: (ג׳ פְּעָמִים)

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אֻמָּנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא.

חֲנִינָא בַּר פָּפָּא, רָמִי בַּר פָּפָּא, נַחְמָן בַּר פָּפָּא, אַחָאי בַּר פָּפָּא, אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָּא, רַפְרָם בַּר פָּפָּא, רָכִישׁ בַּר פָּפָּא, סוּרְחָב בַּר פָּפָּא, אַדָּא בַּר פָּפָּא, דָּרוּ בַּר פָּפָּא:

הַעֲרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ:

מַאֲבִי תְחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ, לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ, כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשָּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קָרְנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים, אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדִבְרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים, אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שַׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת, אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם, וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לְסַיֵּים מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, כֵּן תַּעֲזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם, לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כָּל הַתָּנָאִים וַאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי, שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי, בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ, וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

מַסֶּכֶת חַלָּה

פֶּרֶק רִאשׁוֹן

[דף א' ע"א]

מתני' חֲמִשָּׁה דְּבָרִים חַיָּבִין בַּחַלָּה. הַחִטִּים, וְהַשְּׂעוֹרִין וְהַכֻּסְמִין, וְשִׁבֹּלֶת שׁוּעָל, וְהַשִּׁיפּוֹן. הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין בַּחַלָּה.

וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה.

וַאֲסוּרִין בָּחָדָשׁ מִלִּפְנֵי הַפֶּסַח. וּמִלִּקְצוֹר מִלִּפְנֵי הָעֹמֶר. וְאִם הִשְׂרִישׁוּ קֹדֶם לָעֹמֶר – הָעֹמֶר מַתִּירָן. וְאִם לָאו – אֲסוּרִין עַד שֶׁיָּבוֹא הָעֹמֶר הַבָּא.

גמרא חֲמִשָּׁה דְּבָרִים חַיָּבִין בַּחַלָּה כו'. כְּתִיב (במדבר טו, יט) **וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה לַה'.** יָכוֹל יְהוּ כָּל הַדְּבָרִים חַיָּבִין בַּחַלָּה? תַּלְמוּד לוֹמַר: **מִלֶּחֶם** – וְלֹא כָּל לֶחֶם.

אִם **מִלֶּחֶם** וְלֹא כָּל לֶחֶם, אֵין לִי אֶלָּא חִטִּין וּשְׂעוֹרִין בִּלְבַד, כּוּסְמִין שִׁבֹּלֶת שׁוּעָל וְשִׁיפּוֹן מְנַיִין? תַּלְמוּד לוֹמַר (שם כ): **רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם,** רִיבָּה. וְרִיבָּה הַכֹּל.

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: תָּנֵי רַבִּי יְשְׁמָעֵאל בֵּן.

רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי זְעֵירָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי יְשְׁמָעֵאל, אָמַר רַבִּי מָנָא: אָזְלִית לְקֵיסָרִין, וְשָׁמְעִית רַבִּי

[דף א' ע"ב]

אַחֲוָוה וְרַבִּי זְעֵירָא. וְאַבָּא הֲוָה אָמַר לֵיהּ בְּשֵׁם רַבִּי יְשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: נֶאֱמַר **לֶחֶם** בַּפֶּסַח, וְנֶאֱמַר **לֶחֶם** בַּחַלָּה. מַה **לֶחֶם** שֶׁנֶּאֱמַר בַּפֶּסַח – דָּבָר שֶׁהוּא בָּא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ, אַף **לֶחֶם** שֶׁנֶּאֱמַר בַּחַלָּה – דָּבָר שֶׁהוּא בָּא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. וּבְדִקוּ וּמְצָאוּ שֶׁאֵין לְךָ בָּא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ אֶלָּא חֲמִשָּׁה הַמִּינִים בִּלְבַד. וּשְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים אֵינָן בָּאִין לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ אֶלָּא לִידֵי סֵירָחוֹן.

תָּנֵי: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, קַרְמִית – חַיֶּבֶת בַּחַלָּה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: בָּאָה הִיא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. וְרַבָּנִין אָמְרֵי: אֵינָהּ בָּאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ.

וְיִבְדְּקוּהָ! עַל עִיקָּר בְּדִיקָתָהּ הֵן חֲלוּקִין. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: בְּדָקוּהָ וּמְצָאוּהָ שֶׁהִיא בָּאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. וְרַבָּנִין אָמְרֵי: בְּדָקוּהָ וְלֹא מָצְאוּ אוֹתוֹ שֶׁהִיא בָּאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ.

תַּמָּן תָּנֵינָן: תַּפּוּחַ שֶׁרִיפְּקוֹ וּנְתָנוֹ לְתוֹךְ הָעִיפָּה וְחִימְּיצָה – הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. תָּנֵי: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מוּתָּר.

רַבִּי אַחָא, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא: מַה פְּלִיגִין? בְּמְחַפִּין בְּמֵימָיו. אֲבָל בְּמְחַפִּין בְּגוּפוֹ – דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר.

רַבִּי יוֹסֵי – כְּדַעְתֵּיהּ, דְּוּ אָמַר תַּמָּן: אֵין תַּבְשִׁילוֹ תַּבְשִׁיל בָּרוּר. וְכֵן הוּא אוֹמֵר הָכָא: אֵין חִימּוּצוֹ חִימּוּץ בָּרוּר.

וּכְמָה דְּאַתְּ אָמַר אֵין לְךָ בָּא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ אֶלָּא חֲמִשָּׁה חֲמִינִין בִּלְבַד, וְדִכְוָותַהּ, אֵין לְךָ מְגָרֵר עִם כּוּלָּן אֶלָּא חִיטִּים וּשְׂעוֹרִים בִּלְבַד.

רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: לֹא שָׁנִינוּ אֶלָּא הָעוֹשֶׂה עִיפָּה מִן הַחִיטִּים וּמִן הָאוֹרֶז, וְאֵינוֹ נִגְרָר אֶלָּא עִם הַחִיטִּין בִּלְבַד.

מַהוּ שֶׁיְּהוּ חַיָּבִים עַל קָלִי שֶׁלּוֹ מִשּׁוּם חָדָשׁ? אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: כְּתִיב (ויקרא כג, יד) **וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ**. אֶת שֶׁחַיָּבִים עַל לֶחֶם שֶׁלּוֹ מִשּׁוּם חָדָשׁ – חַיָּבִין עַל קָלִי שֶׁלּוֹ מִשּׁוּם חָדָשׁ. אֶת שֶׁאֵין חַיָּבִים עַל לֶחֶם שֶׁלּוֹ מִשּׁוּם חָדָשׁ – אֵין חַיָּבִים עַל קָלִי שֶׁלּוֹ מִשּׁוּם חָדָשׁ.

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא: עֵירֵב אַרְבַּעַת קַבִּין בִּפְנֵי עַצְמָן וְחִימְצָן, וְאַרְבַּעַת קַבִּין בִּפְנֵי עַצְמָן וְעֵירְבָן – חֲרֵי בִּשְׁעַת חִיּוּבָן, לָבֹא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ!

אַתְיָא דְּרַבִּי יוֹנָה – כְּרַבִּי יִרְמְיָה, וּדְרַבִּי יוֹסֵי – כְּרַבִּי זְעֵירָא. אַתְיָא דְּרַבִּי יוֹנָה כְּרַבִּי יִרְמְיָה, כְּמָה דְּרַבִּי יִרְמְיָה אָמַר: עַד שֶׁיְּהֵא קָרוּי לֶחֶם, כָּךְ רַבִּי יוֹנָה אָמַר: עַד שֶׁיְּהֵא קָרוּי לֶחֶם.

דְּרַבִּי יוֹסֵי – כְּרַבִּי זְעֵירָא. כְּמָה דְּרַבִּי זְעֵירָא אָמַר: מִינוֹ קָרוּי לֶחֶם, כֵּן רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: מִינוֹ קָרוּי לֶחֶם.

אַתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי כְּרַבִּי הִילָא אַף עַל גַּב דְּוּ פְּלִיג עָלוֹי.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן שָׁמַע כּוּלְּהוֹן מִן אָחֵן קַרְיָיא (ישעיה כח, כח),

[דף ב׳ ע״א]

וְשָׁם חִטָּה שׂוֹרָה וּשְׂעֹרָה נִסְמָן וְכֻסֶּמֶת גְּבֻלָתוֹ. וְשָׁם חִיטָּה – אֵלּוּ הַחִיטִּים. **שׂוֹרָה** – זוֹ שִׁבּוֹלֶת שׁוּעָל. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ שׂוֹרָה? שֶׁהִיא עֲשׂוּיָה כְּשׂוֹרָה.

שְׂעוֹרָה – אֵלּוּ הַשְּׂעוֹרִים. **נִסְמָן** – זֶה הַשִּׁיפּוֹן. **וְכוּסֶּמֶת** – זֶה הַכּוּסְמִין.

גְּבוּלָתוֹ – לֶחֶם. עַד כָּאן גְּבוּלוֹ שֶׁל לֶחֶם.

וּלְמֵידִין מִן הַקַּבָּלָה? אָמַר רַבִּי סִימוֹן: מִן מַה דִּכְתִיב (שם) **וְיִסְּרוֹ לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהָיו יוֹרֶנּוּ**. כְּמִי שֶׁהוּא דִּבַּר תּוֹרָה.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת פֵּאָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר: הַפֵּאָה, וְהַבִּכּוּרִים, וְהָרֵאָיוֹן, וּגְמִילוּת חֲסָדִים, וְתַלְמוּד תּוֹרָה. פֵּאָה - יֵשׁ לָהּ שִׁעוּר מִלְמַטָּה וְאֵין לָהּ שִׁעוּר מִלְמַעְלָה. הָעוֹשֶׂה כָּל שֶׁהוּ פֵּאָה - אֵינָהּ פֵּאָה:

ב. אֵלּוּ הַדְּבָרִים נִפְרָעִין מִן הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא: עַל עֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְעַל שְׁפִיכַת דָּמִים. וְעַל לָשׁוֹן הָרַע - כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

ג. זְכוּת - יֵשׁ לָהּ קֶרֶן וְיֵשׁ לָהּ פֵּרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ג, י): אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ. עֲבֵרָה - יֵשׁ לָהּ קֶרֶן וְאֵין לָהּ פֵּרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם שָׁם יא): "אוֹי לָרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ". וּמַה אֲנִי מְקַיֵּם (מִשְׁלֵי א, לא): "וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם"? אֶלָּא: עֲבֵרָה שֶׁעוֹשֶׂה פֵּרוֹת - יֵשׁ לָהּ פֵּרוֹת, וְשֶׁאֵינָהּ עוֹשָׂה פֵּרוֹת - אֵין לָהּ פֵּרוֹת:

ד. מַחֲשָׁבָה טוֹבָה - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְאָכִי ג, טז): "אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ". מַחֲשָׁבָה רָעָה - אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים סו, יח): "אָוֶן אִם רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע ה'". וּמַה אֲנִי מְקַיֵּם (יִרְמְיָה ו, יט): "הִנֵּה אָנֹכִי מֵבִיא רָעָה פְּרִי מַחְשְׁבוֹתָם"? אֶלָּא: מַחֲשָׁבָה שֶׁעוֹשָׂה פֵּרוֹת - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה. וְשֶׁאֵינָהּ עוֹשָׂה פֵּרוֹת - אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף לְמַעֲשֶׂה:

ה. נוֹתֵן אָדָם פֵּאָה בְּתִחְלַת הַשָּׂדֶה, וּבְאֶמְצַע, וּבְסוֹף. וְאִם נָתַן בֵּין בַּתְּחִלָּה בֵּין בָּאֶמְצַע בֵּין בַּסּוֹף - יָצָא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם נָתַן בֵּין בַּתְּחִלָּה בֵּין בָּאֶמְצַע בֵּין בַּסּוֹף - הֲרֵי זוֹ פֵּאָה, וְצָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן בַּסּוֹף כַּשִּׁעוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם שִׁיֵּר לוֹ קֶלַח אֶחָד - סוֹמֵךְ עָלָיו וְנוֹתֵן מִשּׁוּם פֵּאָה, וְאִם לָאו - אֵינוֹ נוֹתֵן בַּסּוֹף אֶלָּא מִשּׁוּם הֶפְקֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנָּתַן אֶת הַפֵּאָה וּמְבַקֵּשׁ לְהוֹסִיף:

ו. לֹא נָתַן מִן הַקֶּמַח - נוֹתֵן מִן הָעֲמָרִים. לֹא נָתַן מִן הָעֲמָרִים - נוֹתֵן מִן הַגְּדִישׁ. לֹא נָתַן מִן הַגְּדִישׁ - נוֹתֵן מִן הַכָּרִי. עַד שֶׁלֹּא מֵרַח. וְאִם מֵרַח - מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן:

ז. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מִפְּנֵי אַרְבָּעָה דְּבָרִים אָמְרָה תּוֹרָה: לֹא יִתֵּן אָדָם פֵּאָה אֶלָּא בְּסוֹף שָׂדֵהוּ. מִפְּנֵי גֶּזֶל עֲנִיִּים. וּמִפְּנֵי בִּטּוּל עֲנִיִּים. וּמִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. מִפְּנֵי הָרְמָאִים. מִפְּנֵי גֶּזֶל עֲנִיִּים כֵּיצַד? שֶׁלֹּא יִרְאֶה שָׂעָה שֶׁאֵין שָׁם אָדָם וְיֹאמַר לְקָרוֹבוֹ עֲנִי לְטוֹל פֵּאָה. מִפְּנֵי בִּטּוּל עֲנִיִּים כֵּיצַד? שֶׁלֹּא יְהוּ עֲנִיִּים יוֹשְׁבִין וּמְשַׁמְּרִין כָּל הַיּוֹם וְאוֹמְרִים: "עַכְשָׁו נוֹתֵן פֵּאָה"... אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁנּוֹתֵן בַּסּוֹף, הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה מְלַאכְתּוֹ, בָּא וְנוֹטְלָהּ בָּאַחֲרוֹנָה. מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן כֵּיצַד? שֶׁלֹּא יְהוּ עוֹבְרִין וְשָׁבִין אוֹמְרִין: "רְאוּ שֶׁפְּלוֹנִי קָצַר שָׂדֵהוּ וְלֹא נָתַן מִמֶּנָּהּ פֵּאָה". וּמִפְּנֵי מָה? שֶׁהֲרֵי אָמְרָה תּוֹרָה (וַיִּקְרָא יט, ט): "לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ". מִפְּנֵי הָרְמָאִין, כֵּיצַד? שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ: "כְּבָר נָתַנּוּ"! דָּבָר אַחֵר: - שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אֶת הַיְפֶה וְיִתֵּן הָרַע:

ח. הַיָּרָק, אַף עַל פִּי שֶׁלְּקִיטָתוֹ כְּאַחַת - אֵין מַכְנִיסוֹ לְקִיּוּם. הַתְּאֵנִים, אַף עַל פִּי שֶׁמַּכְנִיסָן לְקִיּוּם - אֵין לְקִיטָתָן כְּאַחַת:

ט. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: רְטִיבוּת תְּמָרָה - פְּטוּרִין מִן הַפֵּאָה, שֶׁאֵין רִאשׁוֹן מַמְתִּין לָאַחֲרוֹן. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר: הַסַּיְפִין חַיָּבִין בַּחַלָּה. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: אַף בְּנוֹת שׁוּחַ:

י. אֵלּוּ מַפְסִיקִין לַפֵּאָה: הַנַּחַל, וְהַשְּׁלוּלִית, וְדֶרֶךְ הַיָּחִיד, וְדֶרֶךְ הָרַבִּים, וּשְׁבִיל הַיָּחִיד, וּשְׁבִיל הָרַבִּים הַקָּבוּעַ בִּימוֹת הַחַמָּה וּבִימוֹת הַגְּשָׁמִים. הַבּוֹר, וְהַגִּיר, וְהַזֶּרַע אַחַר, וְקוֹצֵר לַשַּׁחַת שְׁלֹשָׁה תְלָמִים שֶׁל פְּתִיחָ, וְאַמַּת הַמַּיִם שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַקָּצֵר כְּאַחַת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אִם עוֹמֵד בְּאֶמְצַע וְאֵינוֹ קוֹצֵר מִכָּאן וּמִכָּאן - מַפְסִיק, וְאִם לָאו - אֵינוֹ

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

מַפְסִיק. אֲכָלָהּ חָגָב, אֲכָלָהּ גּוֹבַאי, קִרְסְמוּהָ נְמָלִים, וּשְׁבָרָתָהּ חָרוּחַ אוֹ בְּהֵמָה - הַכֹּל מוֹדִים: שֶׁאִם חָרַשׁ - מַפְסִיק, וְאִם לָאו - אֵינוֹ מַפְסִיק:

יא. קָצַר חֶצְיָהּ וּמָכַר אֶת הַקָּצִיר, קָצַר חֶצְיָהּ וְהִקְדִּישׁ אֶת הַקָּצִיר - נוֹתֵן מִן הַמְּשֻׁיָּר עַל הַכֹּל:

יב. מַדְרֵגוֹת שֶׁגְּבָהָן עֶשְׂרָה טְפָחִים - נוֹתֵן פֵּאָה מִכָּל אַחַת וְאַחַת. וְאִם הָיוּ רָאשֵׁי שׁוּרוֹת מְעֹרָבִין - נוֹתְנִין פֵּאָה מֵאַחַת עַל הַכֹּל:

יג. הַמְּאָרֵג[1] - חַיָּב בִּתְחִלָּתוֹ, חַיָּב בְּסוֹפוֹ. הָיוּ לוֹ אַרְבַּע וְחָמֵשׁ גְּפָנִים - בּוֹצְרָן וּמַכְנִיסָן. נָתַן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - פָּטוּר מִן הַפֵּרָט וּמִן הַשִּׁכְחָה וּמִן הַפֵּאָה, וְחַיָּב בָּעוֹלְלוֹת. וְאִם שִׁיֵּר - נוֹתֵן מִן הַמְּשֻׁיָּר עַל מַה שֶּׁשִּׁיֵּר. הַמּוֹדֵל[2] - נוֹתֵן מִן הַמְּשֻׁיָּר עַל מַה שֶּׁשִּׁיֵּר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמוֹדֵל בַּשּׁוּק, אֲבָל בְּמוֹדֵל בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹתֵן מִן הַמְּשֻׁיָּר עַל הַכֹּל:

יד. הָיָה מְקַטֵּף וּמַכְנִיס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁדֵּהוּ - פָּטוּר מִן הַלֶּקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה, וְחַיָּב בַּמַּעֲשְׂרוֹת:

טו. הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לִבְנָיו, וְהִנִּיחַ לְאִשְׁתּוֹ קַרְקַע כָּל שֶׁהוּא - אִבְּדָה כְּתֻבָּתָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ לְשֵׁם כְּתֻבָּתָהּ, אֲבָל לֹא קִבְּלָה עָלֶיהָ לְשֵׁם כְּתֻבָּתָהּ - מַה שֶּׁנָּתַן נָתַן, וְגוֹבָה כְּתֻבָּתָהּ מִשְּׁאָר נְכָסִין:

טז. הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לְעַבְדּוֹ - יָצָא בֶּן חוֹרִין. שִׁיֵּר קַרְקַע כָּל שֶׁהוּא - לֹא יָצָא בֶּן חוֹרִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָאוֹמֵר: ׳כָּל נְכָסַי נְתוּנִין לְפִלּוֹנִי עַבְדִּי חוּץ מֵאֶחָד רִבּוֹא שֶׁבָּהֶן׳ - לֹא אָמַר כְּלוּם. ׳חוּץ מֵעִיר פְּלוֹנִית, חוּץ מִשָּׂדֶה

[1] שֶׁמַּשְׁמִיט בְּצָלִים מִתּוֹךְ בְּצָלִים.

הַשָּׁלֵם

פְּלוֹנִית׳, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא אוֹתָהּ שָּׂדֶה וְאוֹתָהּ הָעִיר - זָכָה עֶבֶד זֶה בַּנְּכָסִים וְקָנָה עַצְמוֹ בֶּן חוֹרִין. וּכְשֶׁנֶּאֶמְרוּ דְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי יוֹסֵי, אָמַר (מִשְׁלֵי כד, כו): ״שְׂפָתַיִם יִשָּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים״:

מַסֶּכֶת פֵּאָה פֶּרֶק שֵׁנִי

א. נָטַל מִקְצָת פֵּאָה וְזָרַק עַל הַשְּׁאָר - אֵין לוֹ בָּהּ כְּלוּם. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: קוֹנְסִין אוֹתוֹ וְנוֹטְלִין הֵימֶנּוּ זוֹ וְזוֹ:

ב. בַּעַל הַבַּיִת שָׁנָתַן פֵּאָה לַעֲנִיִּים, וּבָא עָנִי אֶחָד וְנָטַל מֵאֲחוֹרֵיהֶן - הֲרֵי זֶה זָכָה. שְׁנֵי עֲנִיִּים שֶׁהָיוּ מְכַתְּשִׁין עַל הָעֲמוּד, וּבָא עָנִי אֶחָד וּנְטָלוֹ מֵאֲחוֹרֵיהֶן - הֲרֵי זֶה זָכָה, שֶׁאֵין עָנִי זוֹכֶה בְּלֶקֶט, בְּשִׁכְחָה, וּבְפֵאָה, וּבַסָּלַע שֶׁל מְצִיאָה - עַד שֶׁתִּפֹּל לְתוֹךְ יָדוֹ:

ג. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ קוֹצְרִין בְּתוֹךְ קוּפּוֹתֵיהֶן - הֲרֵי אֵלּוּ מַעֲבִירִין אוֹתָן:

ד. לֹא יִטּוֹל בַּעַל הַבַּיִת לֶקֶט מִן הָעֲנִיִּים עַל מְנָת לְלַקֵּט מִן הָעֲמָרִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁחָרִית - בַּעַל הַבַּיִת צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר: ׳כָּל מַה שֶּׁיְּלַקְּטוּ הָעֲנִיִּים מִן הָעֲמָרִים - הֲרֵי זֶה הֶפְקֵר׳. רַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר: לְעִתּוֹתֵי עֲרֵב, אוֹמֵר: ׳כָּל מַה שֶּׁלִּקְּטוּ הָעֲנִיִּים מִן הָעֲמָרִים - הֲרֵי זֶה הֶפְקֵר׳. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ הֶפְקֵר, וְאֵין אָנוּ אַחֲרֵאִין לָרַמָּאִין:

ה. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהִנִּיחַ פֵּאָה מִצַּד זֶה, וּבָאוּ עֲנִיִּים וְנָטְלוּ מִצַּד אַחֵר - זֶה וְזֶה פֵּאָה.

ו. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת - אֵינָן רַשָּׁאִין לִגְמֹר אֶת כָּל הַשָּׂדֶה, אֶלָּא מְשַׁיְּרִין כְּדֵי פֵּאָה. וְאֵינָהּ פֵּאָה עַד שֶׁיְּפָרְשֶׁנָּה בַּעַל הַבַּיִת לְשֵׁם פֵּאָה:

[2] הַשּׁוֹלֵף. כַּאֲשֶׁר הַיָּרָקוֹת רְצוּפִים נוֹטֵל וְשׁוֹלֵף מֵהֶם מִבְנֹתַיִם כְּדֵי שֶׁהַנִּשְׁאָרִים יִצְמְחוּ בְּרֶוַח וְיִתְעַבּוּ וְיֵעָשׂוּ גַּפִּים.

תּוֹסֶפְתָּא

ז. עָנִי שֶׁרָאָה כְּדֵי פְּאָה, בֵּין בַּתְּבוּאָה בֵּין בָּאִילָן - אֵינוֹ רַשַּׁאי לִיגַּע בָּהּ, וְאָסוּרָה מִשּׁוּם גְּזֵל, עַד שֶׁתִּוָּדַע לוֹ שֶׁהִיא פְּאָה:

ח. נָכְרִי שֶׁמָּכַר קֶמְתּוֹ לְיִשְׂרָאֵל לְקָצֵר - חַיָּב בַּפֵּאָה. יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּכַר קֶמְתּוֹ לְנָכְרִי - פָּטוּר מִן הַפֵּאָה:

ט. יִשְׂרָאֵל וְנָכְרִי שֶׁהָיוּ שֻׁתָּפִין בַּקֶּמָה, חֶלְקוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל - חַיָּב. וְחֶלְקוֹ שֶׁל נָכְרִי - פָּטוּר. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: יִשְׂרָאֵל וְנָכְרִי שֶׁהָיוּ שֻׁתָּפִין בַּקֶּמָה - פָּטוּר מִן הַפֵּאָה. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהַנָּכְרִי מְמַחֶה. אֲבָל אֵין הַנָּכְרִי מְמַחֶה - חַיָּב בַּפֵּאָה:

י. גֵּר שֶׁמֵּת וּבִזְּבּוּז יִשְׂרָאֵל אֶת נְכָסָיו, הַמַּחֲזִיק בִּמְחֻבָּר לַקַּרְקַע - חַיָּב בַּכֹּל. בְּתָלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע - פָּטוּר מִן הַכֹּל. הֶחֱזִיק בַּקֶּמָה - חַיָּב בְּלֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה, וּפָטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

יא. הַלֶּקֶט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֵּאָה שֶׁל נָכְרִי - חַיָּב בְּמַעֲשְׂרוֹת. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהַנָּכְרִי מְמַחֶה. אֲבָל אֵין הַנָּכְרִי מְמַחֶה, הֶפְקֵר נָכְרִי - הֶפְקֵר, וּפָטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

יב. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁנָּתַן פְּאָה לָעֲנִיִּים - אֵין רַשַּׁאי שֶׁיֹּאמַר לָהֶן: 'טְלוּ זֶרַע וּתְנוּ פִּשְׁתָּן' - 'טְלוּ תְּמָרִים וּתְנוּ מְכֻבָּדוֹת'. נָשְׂרוּ וְאַחַר כָּךְ הִפְרִישָׁן - אֵינוֹ חַיָּב מִשּׁוּם פֵּאָה אֶלָּא זֶרַע בִּלְבַד:

יג. אַרְבַּע מַתָּנוֹת בַּכֶּרֶם: פֶּרֶט, שִׁכְחָה, וּפֵאָה, וְעוֹלֶלֶת. שָׁלֹשׁ בַּתְּבוּאָה: לֶקֶט, שִׁכְחָה, וּפֵאָה. שְׁתַּיִם בָּאִילָן: שִׁכְחָה, וּפֵאָה. כָּל אֵלּוּ - אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם טוּבָה. וַאֲפִלּוּ עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל - מוֹצִיאִין אֶת שֶׁלּוֹ מִיָּדוֹ. וּשְׁאָר מַתָּנוֹת כְּהוּנָּה, כְּגוֹן: הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה - יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם טוּבָה, וְנִתָּנִין לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה:

יד. אֵין מוֹצִיאִין לֹא מִשֶּׁל כֹּהֵן לְכֹהֵן, וְלֹא מִשֶּׁל לֵוִי לְלֵוִי:

טו. אֵיזֶהוּ לֶקֶט? זֶה הַנּוֹשֵׁר בִּשְׁעַת הַקָּצִיר וּבִשְׁעַת הַתְּלִישָׁה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין לֶקֶט

הַשָּׁלֵם

אֶלָּא הַנּוֹשֵׁר בִּשְׁעַת הַקָּצִירָה בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יט, ט): "וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט":

טז. שִׁבֹּלֶת שֶׁבַּקֶּמָה - הֲרֵי הִיא שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. שֶׁבַּקָּצִיר - הֲרֵי הִיא שֶׁל עֲנִיִּים. חֶצְיָהּ בַּקֶּמָה וְחֶצְיָהּ בַּקָּצִיר - נוֹטֵל וּמַשְׁלִיכָהּ לְאַחֲרָיו, שֶׁסְּפֵק לֶקֶט - לֶקֶט:

יז. חוֹרֵי נְמָלִים - אֲסוּרִין מִשּׁוּם גְּזֵל. וְאִם הִפְקִירָן בַּעַל הַבַּיִת - מֻתָּרִין מִשּׁוּם גְּזֵל. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם הָיוּ פְּקֻדּוֹן - אֲסוּרִין מִשּׁוּם גְּזֵל:

יח. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁנָּתַן כְּרִיכָה לֶעָנִי לְמַלֹּאוֹת לוֹ מַיִם - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה, וְחַיָּב בַּמַּעֲשְׂרוֹת:

יט. עֲנִיִּים הַמְחַזְּרִין בֵּין הַגְּרָנוֹת - מְעַשְּׂרִין וְנוֹתְנִין לָהֶם. הַצְּנוּעִים - מוֹצִיאִין בְּיָדָם מָעוֹת בִּדְבָרִים הַנֶּאֱכָלִים, וְנוֹתְנִים דָּבָר מוּעָט בִּדְבָרִים הַנֶּאֱכָלִים, כְּדֵי שֶׁיֹּאכְלֻנוּ עַד שֶׁלֹּא יַגִּיעַ לָעִיר. וּשְׁאָר כָּל מַתָּנוֹת עֲנִיִּים שֶׁבַּשָּׂדוֹת, שֶׁאֵין הֶעָנִי מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.

כ. מֵאֵימָתַי אֵין שׁוֹרְפִין קַשִּׁין שֶׁבַּשָּׂדוֹת? בִּשְׁדֵה הָאִילָן - עַד עֲצֶרֶת. בִּשְׁדֵה הַלָּבָן - עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. בִּשְׁדֵה בֵּית הַשַּׁלְחִין - מִיָּד; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בִּשְׁדֵה לָבָן - עַד הָעֲצֶרֶת. בִּשְׁדֵה אִילָן - עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִפְּנֵי גֶּזֶל אָדָם וּבְהֵמָה. בִּשְׁדֵה בֵּית הַשַּׁלְחִין - מִיָּד:

כא. הַמַּרְבִּיץ אֶת שָׂדֵהוּ עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ עֲנִיִּים לְתוֹכוֹ, אִם הָיָה הֶזֵּקוֹ מְרֻבֶּה עַל שֶׁל עֲנִיִּים - מֻתָּר. וְאִם הֶזֵּק עֲנִיִּים מְרֻבֶּה עַל שֶׁלּוֹ - אָסוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - מְלַקֵּט וּמַנִּיחַ עַל גַּבֵּי הַגָּדֵר, וְהֶעָנִי בָּא וְנוֹטֵל אֶת שֶׁלּוֹ:

כב. הַשִּׁבֳּלִין שֶׁבַּקַּשִּׁין וְשֶׁבַּשָּׂדוֹת - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: בְּזוֹ נֶהֱגוּ בַּעֲלֵי בָּתִּים עַיִן יָפָה:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת פֵּאָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לִקְצֹר - יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו. הָאֲרִיסִין[3], וְהַחֲכִירִין[4], וְהַמּוֹכֵר קֶמְתּוֹ לִקְצֹר - לֹא יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו. הָיוּ שָׁם עֲנִיִּים שֶׁאֵין רְאוּיִן, אִם יָכוֹל בַּעַל הַבַּיִת לְמְחוֹת בְּיָדָם - מְמַחֶה, וְאִם לָאו - מַנִּיחָן מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם:

ב. אֵין שׁוֹכְרִין פּוֹעֲלֵי נָכְרִים, לְפִי שֶׁאֵינָן בְּקִיאִין בְּלֶקֶט:

ג. אֵין נוֹתְנִין מַעֲשֵׂר עָנִי לַעֲנִיֵּי נָכְרִים. אֲבָל נוֹתְנִין לָהֶן חֹלִין מְתֻקָּנִין לְשֵׁם טוּבָה:

ד. בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהָיָה עוֹמֵד בָּעִיר, וְאָמַר: ״יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהַפּוֹעֲלִין שׁוֹכְחִים אֶת הָעֹמֶר בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי״, וּשְׁכָחוּהוּ - הֲרֵי זוֹ שִׁכְחָה. הָיָה עוֹמֵד בַּשָּׂדֶה, וְאָמַר: ״יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהַפּוֹעֲלִים שׁוֹכְחִים אֶת הָעֹמֶר בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי״, וּשְׁכָחוּהוּ - אֵין זֶה שִׁכְחָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר, מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֲפִלּוּ אֲחֵרִים עוֹבְרִין בַּדֶּרֶךְ, וְרָאוּ אֶת הָעֹמֶר שֶׁשְּׁכָחוּהוּ פּוֹעֲלִין - אֵינוֹ שִׁכְחָה עַד שֶׁיִּשְׁכָּחוּהוּ כָּל אָדָם:

ה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָעוֹשֶׂה כָּל שֶׁדָּהוּ עֹמְרִין לְעֹמֶר בָּהֶן לְגָדִישׁ וְלַחֲרָרָה - מוֹדִים בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל: שֶׁאִם הִפְקִיר לְאָדָם וְלֹא לִבְהֵמָה, לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא לְנָכְרִים - שֶׁזֶּה הֶפְקֵר:

ו. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: שָׁאַלְתִּי אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: עַל אֵלּוּ עֻמָּרִים נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל? אָמַר לִי: הַתּוֹרָה הַזֹּאת! עַל אֵלּוּ: הָעֹמֶר הַסָּמוּךְ לַגָּפָה וְלַגָּדִישׁ, לַבָּקָר וְלַכֵּלִים, וּשְׁכָחוֹ. וּכְשֶׁבָּאתִי, שָׁאַלְתִּי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְאָמַר לִי: מוֹדִים בְּאֵלּוּ שֶׁהֵן שִׁכְחָה. וְעַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל הָעֹמֶר שֶׁהֶחְזִיקוּ בּוֹ לְהוֹלִיכוֹ לָעִיר, וּנְתָנוּהוּ בְּצַד גָּפָה אוֹ בְּצַד גָּדֵר - שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵינָהּ שִׁכְחָה, מִפְּנֵי שֶׁזָּכָה בּוֹ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: שִׁכְחָה. וּכְשֶׁבָּאתִי וְהִרְצֵיתִי הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: אָמַר לִי: אֵלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ לְמֹשֶׁה מִסִּינַי:

ז. הָעֹמֶר שֶׁהֶחְזִיקוּ לְהוֹלִיכוֹ לָעִיר, וּנְתָנוּ עַל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ, וְשָׁכַח שְׁנֵיהֶם, הַתַּחְתּוֹן - שִׁכְחָה, וְהָעֶלְיוֹן - אֵינוֹ שִׁכְחָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם - אֵין שִׁכְחָה. הַתַּחְתּוֹן, מִפְּנֵי שֶׁמְּכַסֶּה. וְהָעֶלְיוֹן, מִפְּנֵי שֶׁזָּכָה בּוֹ:

ח. שָׂדֶה שֶׁעוֹמְרֶיהָ מְעֹרָבְבִין, וְעִמֶּר וְשָׁכַח אֶחָד מֵהֶם - אֵין שִׁכְחָה, עַד שֶׁיְּעַמֵּר אֶת כָּל סְבִיבוֹ:

ט. הָעֹמֶר שֶׁכְּנָגְדּוֹ מוֹכִיחַ, כֵּיצַד? מִי שֶׁהָיוּ לוֹ עֶשֶׂר שׁוּרוֹת שֶׁל עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה עֳמָרִים, וְעִמֵּר אֶחָד מֵהֶם לַצָּפוֹן וְלַדָּרוֹם, וְשָׁכַח - אֵין שִׁכְחָה, מִפְּנֵי שֶׁנִּדּוֹן כְּמִזְרָח וּכְמַעֲרָב:

י. שְׁתֵּי כְרִיכוֹת הַמֻּבְדָּלוֹת זוֹ מִזּוֹ - שִׁכְחָה. שָׁלֹשׁ - אֵין שִׁכְחָה. שְׁנֵי עֳמָרִין הַמֻּבְדָּלִין זֶה מִזֶּה - שִׁכְחָה. שְׁלֹשָׁה - אֵין שִׁכְחָה. שְׁתֵּי גְּפָנִים הַמֻּבְדָּלוֹת זוֹ מִזּוֹ - שִׁכְחָה. שָׁלֹשׁ - אֵין שִׁכְחָה. שְׁנֵי גַּרְגְּרִין - פֶּרֶט. שְׁלֹשָׁה - אֵינָן פֶּרֶט. שְׁתֵּי שִׁבֳּלִים הַמֻּבְדָּלוֹת כְּדַרְכָּן - לֶקֶט. שָׁלֹשׁ - אֵינָן לֶקֶט; אֵלּוּ דִּבְרֵי בֵית הִלֵּל. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: חֲנִינָא בֶּן אָחִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל שֶׁבָּאת רְשׁוּת עָנִי לְאֶמְצַע, כְּגוֹן הַתְּבוּאָה וְהַכֶּרֶם - אֵין מְצָטְרְפִין. וְכָל שֶׁלֹּא בָּאת רְשׁוּת עָנִי לְאֶמְצַע, כְּגוֹן פֵּרוֹת הָאִילָן - הֲרֵי אֵלּוּ מְצָטְרְפִין:

יא. אֵימָתַי אָמְרוּ: ״קָמָה מַצֶּלֶת אֶת הָעֹמֶר״? בִּזְמַן שֶׁלֹּא נִטְּלָה מִבֵּינְתַיִם. הָא אִם נִטְּלָה מִבֵּינְתַיִם - הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ מַצֶּלֶת. קָמַת חֲבֵרוֹ - מַצֶּלֶת עַל שֶׁלּוֹ. שֶׁל חִטִּין - עַל שֶׁל שְׂעוֹרִין. שֶׁל נָכְרִי - עַל שֶׁל יִשְׂרָאֵל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַצֶּלֶת אֶלָּא עַל שֶׁלּוֹ, וּמִמִּין עַל מִינוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁהַקָּמָה מַצֶּלֶת אֶת הָעֹמֶר - כָּךְ הָעֹמֶר מַצִּיל אֶת הַקָּמָה. וְדִין הוּא, וּמַה אִם

[3] שֶׁנּוֹטֵל שְׁלִישׁ בַּקָּצִיר.

[4] בְּכָךְ וְכָךְ כּוֹרִין וְאֵין לוֹ חֵלֶק, רַק בַּקָּצִיר.

תּוֹסֶפְתָּא

קָמָה שֶׁיָּפָה כֹּחַ עָנִי בָּהּ - הֲרֵי הִיא מַצֶּלֶת אֶת הָעֹמֶר, עֹמֶר שֶׁהוּרַע כֹּחַ עָנִי בּוֹ - אֵינוֹ דִּין שֶׁיַּצִּיל אֶת הַקָּמָה? אָמַר לוֹ רַבִּי: מַה אִם קָמָה שֶׁיָּפָה כֹּחַ עָנִי - נַצֶּלֶת, הָעֹמֶר שֶׁהוּרַע כֹּחַ עָנִי - אֵינוֹ דִּין שֶׁתִּנָּצֵל?

יב. יָפָה כֹּחַ עָנִי בַּקָּמָה יֶתֶר מִבָּעֹמֶר, וּבָעֹמֶר יֶתֶר מִבַּקָּמָה. שֶׁהַקָּמָה - יֵשׁ בָּהּ לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּעֹמֶר. וּבָעֹמֶר יוֹתֵר מִבַּקָּמָה, הַקָּמָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת סָאתַיִם - אֵינוֹ שִׁכְחָה. וּבָעֹמֶר - שִׁכְחָה: רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אָחִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל שֶׁבָּאת רְשׁוּת עָנִי בָּאֶמְצַע, כְּגוֹן הַתְּבוּאָה וְהַכֶּרֶם - אֵין מִצְטָרְפִין. וְכָל שֶׁלֹּא בָּאת רְשׁוּת עָנִי לָאֶמְצַע, כְּגוֹן פֵּרוֹת הָאִילָן - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין.

יג. הַחוֹתֵךְ כְּרִיכוֹת וְעָתִיד לְעַמְּרָן, וְכֵן אֲגוּדֵּי הַשּׁוּם וְהַבָּצָלִין - אֵין לָהֶם שִׁכְחָה. הַמְעַמֵּר מִפְּנֵי הַדְּלֵקָה, וּמִפְּנֵי אֲמַת הַמַּיִם - אֵין לָהֶם שִׁכְחָה, מִפְּנֵי שֶׁעוֹמֵד לְאַבְּדָן. מַעֲשֶׂה בְּחָסִיד אֶחָד שֶׁשָּׁכַח עֹמֶר בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ, וְאָמַר לְבָנָיו: צְאוּ וְהַקְרֵב עָלַי פַּר לְעוֹלָה וּפַר לִשְׁלָמִים. אָמַר לוֹ: אַבָּא! מֵה רָאִיתָ לְשַׁמֵּחַ בְּשִׂמְחַת מִצְוָה זוֹ יוֹתֵר מִכָּל מִצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה? אָמַר לוֹ: כָּל מִצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה - נָתַן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדַעְתֵּנוּ, זוֹ - שֶׁלֹּא לְדַעְתֵּנוּ. שֶׁאִלּוּ לֹא הָיָה בְּרָצוֹן לִפְנֵי הַמָּקוֹם - לֹא בָּאת מִצְוָה זוֹ לְיָדֵינוּ. אֶלָּא הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים כד, יט): "כִּי תִקְצֹר" וְגוֹ' - קָבַע לוֹ הַכָּתוּב בְּרָכָה. וַהֲלֹא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר, מַה אָדָם שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לִזְכּוֹת וְזָכָה - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. הַמִּתְכַּוֵּן לִזְכּוֹת וְזָכָה - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. כַּיּוֹצֵא בּוֹ (וַיִּקְרָא ה, יז-יח): "וְאִם נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְעָשְׂתָה וְגוֹ' וְהֵבִיא אַיִל תָּמִים" וְגוֹ'. וַהֲלֹא דְּבָרִים קַל וָחֹמֶר, מַה אִם מִי שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לַחֲטֹא, וְחָטָא - מְעַלִּין עָלָיו כְּאִלּוּ חָטָא. הַמִּתְכַּוֵּן לַחֲטֹא, וְחָטָא - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה:

יד. כָּל זֵית שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם בַּשָּׂדֶה כַּזַּיִת נִטְּפָה בִּשְׁעָתוֹ וּשְׁכָחָהּ - אֵינוֹ שִׁכְחָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁלֹּא הִתְחִיל בּוֹ, אֲבָל אִם הִתְחִיל בּוֹ וּשְׁכָחוֹ - הֲרֵי זֶה שִׁכְחָה, עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ סָאתַיִם:

הַשָּׁלֵם

טו. זַיִת שֶׁהוּא עוֹמֵד בֵּין שָׁלֹשׁ שׁוּרוֹת שֶׁל שְׁנֵי מַלְבְּנִין, וּשְׁכָחוֹ - אֵין שִׁכְחָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאֵין מַכִּירוֹ - רָץ אַחֲרָיו וְנוֹטְלוֹ אֲפִלּוּ עַד מֵאָה:

טז. הַמַּפְקִיר אֶת כַּרְמוֹ, עֲשִׂירִים - נוֹטְלִין אֶת הָאֲשְׁכּוֹלוֹת, וַעֲנִיִּים - נוֹטְלִין אֶת הָאֲשְׁכּוֹלוֹת וְאֶת הָעוֹלֵלוֹת. אֵיזֶהוּ עוֹלֵלוֹת? כָּל שֶׁאֵין בָּהּ לֹא כָּתֵף וְלֹא נָטֵף. יֵשׁ לָהּ כָּתֵף וְאֵין לָהּ נָטֵף, נָטֵף וְאֵין לָהּ כָּתֵף - הֲרֵי הִיא שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. וְאִם לָאו - הֲרֵי הִיא שֶׁל עֲנִיִּים. אֵיזֶהוּ כָּתֵף? פְּסִיגִין הַמְחֻבָּרִים בַּשִּׁדְרָה, זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ. נָטֵף? הָעֲנָבִים הַמְחֻבָּרוֹת בַּשִּׁדְרָה וְיוֹרְדוֹת:

יז. נָכְרִי שֶׁמָּכַר כַּרְמוֹ לְיִשְׂרָאֵל לְבָצֵר - חַיָּב בָּעוֹלֵלוֹת. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁמָּכַר כַּרְמוֹ לְנָכְרִי לְבָצֵר - פָּטוּר מִן הָעוֹלֵלוֹת:

יח. יִשְׂרָאֵל וְנָכְרִי שֶׁהָיוּ שֻׁתָּפִין בְּכֶרֶם, חֶלְקוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל - חַיָּב, וְשֶׁל נָכְרִי - פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יִשְׂרָאֵל וְנָכְרִי שֶׁהָיוּ שֻׁתָּפִין בַּכֶּרֶם - פָּטוּר מִן הָעוֹלֵלוֹת:

יט. הַמַּקְדִּישׁ אֶת כַּרְמוֹ - לֹא הִקְדִּישׁ אֶת הָעוֹלֵלוֹת, שֶׁאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ:

כ. בֶּן לֵוִי שֶׁנָּתְנוּ לוֹ עֲנָבִים וְהָיוּ בָּהֶן עוֹלֵלוֹת - אֵין חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא שֶׁל עֲנִיִּים הֵן:

כא. הַנּוֹטֵעַ כֶּרֶם לַהֶקְדֵּשׁ - פָּטוּר מִן הַפֶּרֶט, וּמִן הָעוֹלֵלוֹת, מִן הָעָרְלָה, וּמִן הָרְבָעִי. וְחַיָּב בַּשְּׁבִיעִית. הַמַּקְדִּישׁ אֶת כַּרְמוֹ - לֹא הִקְדִּישׁ אֶת הָעוֹלֵלוֹת, שֶׁאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. מֵאֵימָתַי אָדָם רַשַּׁאי לִבְצֹר כַּרְמוֹ בַּשְּׁבִיעִית? מִשֶּׁיִּוָּדַע הַפְּרִי, שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּב הַכֶּרֶם בִּגְדוּלֵי עוֹלֵלוֹת:

תּוֹסֶפְתָּא

כב. אֵיזֶהוּ שִׂכְחָה בַּעֲרִיסִין גְּדוֹלִים[5]? כָּל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְשֹׁט אֶת יָדוֹ וְלִטְלָהּ. בַּעֲרִיסִין קְטַנִּים - כְּשֶׁיַּעֲבֹר הֵימֶנּוּ. בְּדָלִית וּבְדֶקֶל - מִשֶּׁיֵּרֵד מִמֶּנּוּ. וּשְׁאָר כָּל הָאֵילָן - מִשֶּׁיִּפְנֶה וְיֵלֵךְ לוֹ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁלֹּא הִתְחִיל בּוֹ, אֲבָל אִם הִתְחִיל בּוֹ וּשְׁכָחוֹ - אֵין שִׂכְחָה עַד שֶׁיִּבְצֹר אֶת כָּל סְבִיבָיו:

מַסֶּכֶת פֵּאָה פֶּרֶק רְבִיעִי

א. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מָקוֹם שֶׁדּוֹרְכִין אֶת הָעוֹלְלוֹת - נֶאֱמָן עָנִי לוֹמַר: 'יַיִן זֶה שֶׁל עוֹלְלוֹת הוּא'. נֶאֱמָן לוֹמַר: 'לֶקֶט זֶה - לִקַּטְתִּיו אֲנִי וְאָחִי, אֲנִי וּקְרוֹבִי'. אֲבָל אֵין נֶאֱמָן לוֹמַר: 'מִפְּלוֹנִי נָכְרִי לָקַחְתִּי'; 'מֵאִישׁ פְּלוֹנִי כּוּתִי לָקַחְתִּי'. עֲנִיֵּי כּוּתִים - כַּעֲנִיֵּי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל עֲנִיֵּי נָכְרִים - אֵין מַאֲמִינִים לָהֶם בְּכָל דָּבָר:

ב. אֵין פּוֹחֲתִין לָעָנִי בִּשְׁנַת מַעֲשֵׂר עָנִי, מֵחֲצִי קַב חִטִּין אוֹ קַב שְׂעוֹרִין. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? עַל הַגֹּרֶן, אֲבָל בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹתֵן לוֹ כָּל שֶׁהוּא, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וּשְׁאָר מַתָּנוֹת כְּהוּנָּה וּלְוִיָּה - נוֹתֵן כָּל שֶׁהוּא וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. רָצָה, מַצִּיל מֻחֲצָה וְנוֹתֵן מֻחֲצָה. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסְתַּאי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְיעֶזֶר: רָצָה, נוֹתֵן לְפָנֶיהָם שְׁלִישׁ, וּמַנִּיחַ שְׁתֵּי יָדוֹת לִקְרוֹבָיו:

ג. כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם שֶׁהָיוּ עוֹמְדִין עַל הַגֹּרֶן, וּבָאוּ כֹּהֲנִים אֲחֵרִים וְעָמְדוּ - אֵינָן יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִיָּדָן. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: נָהֲגוּ כֹּהֲנִים עַיִן יָפָה, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אֶת אֲחֵיהֶם רֵיקָנִין. אֲבָל מְקַמְּצִין וְנוֹתְנִין לָהֶם. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם בָּאוּ עַד שֶׁלֹּא תַּחְזֹר חָלִילָה - עוֹמְדִין עַל הָעֶקֶב[6], וְנוֹטְלִין:

ד. נָשִׁים וַעֲבָדִים, אֵין חוֹלְקִין לָהֶם עַל הַגֹּרֶן. אֲבָל נוֹתְנִין לָהֶם מַתָּנוֹת כְּהוּנָּה וּלְוִיָּה לְשֵׁם טוֹבָה:

הַשָּׁלֵם

ה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁהַתְּרוּמָה חֲזָקָה לִכְהוּנָּה בְּחֻלּוּק גְּרָנוֹת - כָּךְ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן חֲזָקָה לַלְוִיִּם בְּחֻלּוּק גְּרָנוֹת. הַחוֹלֵק בְּבֵית דִּין - אֵין לוֹ חֲזָקָה לַכְּהוּנָּה:

ו. שְׁתֵּי חֲזָקוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: נְשִׂיאוּת כַּפַּיִם, וְחֻלּוּק גְּרָנוֹת. וּבְסוּרְיָא, וְעַד מָקוֹם שֶׁשִּׁלּוּחֵי רַאשֵׁי חֲדָשִׁים מַגִּיעִים - נְשִׂיאוּת כַּפַּיִם, אֲבָל לֹא חֻלּוּק גְּרָנוֹת. וּבָבֶל - כְּסוּרְיָא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: אַף בְּאַלְכְּסַנְדְּרִיָּא בָּרִאשׁוֹנָה, כְּשֶׁהָיָה שָׁם בֵּית דִּין:

ז. חֹמֶר בְּקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ שֶׁאֵין בְּקָדְשֵׁי גְּבוּל, וּבְקָדְשֵׁי הַגְּבוּל שֶׁאֵין בְּקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ. קָדְשֵׁי הַגְּבוּל - קַטָּנִים חוֹלְקִין בָּהֶן, וּטְמֵאִין חוֹלְקִין בָּהֶן, וְחוֹלְקִין אוֹתָן בְּטָמְאָה, וְחוֹלְקִין מָנָה כְּנֶגֶד מָנֶה. קָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ - חַיָּבִין בְּאַחֲרָיוּתָן לִטַּפֵּל בָּהֶן, וּלְהַבְיָאן לְבֵית הַבְּחִירָה. קָדְשֵׁי הַגְּבוּל - נִתָּנִין לְכָל חָבֵר. קָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ - נוֹתֵן לְאַנְשֵׁי הַמִּשְׁמָר בִּלְבַד:

ח. אֵין פּוֹחֲתִין לָעָנִי הָעוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם - מִכִּכָּר בְּפוּנְדְּיוֹן מֵאַרְבַּע סְאִין בְּסֶלַע. לָן - נוֹתְנִין לוֹ פַּרְנָסַת לֵינָה, שֶׁמֶן וְקִטְנִית. שָׁבַת - נוֹתְנִין לוֹ מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, שֶׁמֶן וְקִטְנִית, דָּג וְיָרָק. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁמַּכִּירִין אוֹתוֹ - אַף מְכַסִּין אוֹתוֹ. הָיָה מְסַבֵּב עַל הַפְּתָחִים - אֵין נִזְקָקִין לוֹ לְכָל דָּבָר:

ט. תַּמְחוּי - כָּל הַיּוֹם. קֻפָּה - מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת. תַּמְחוּי - לְכָל אָדָם. קֻפָּה - לְאַנְשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר. אִם שָׁהָה שָׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם - הֲרֵי הוּא כְּאַנְשֵׁי הָעִיר. לַקֻּפָּה וְלַתַּמְחוּי - שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, וְלִכְסוּת - שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים.

---

[5] כֶּרֶם גְּבוֹהַּ וּמַנָּח עַל גַּבֵּי עֲצִים.

[6] בְּסוֹף הָרִאשׁוֹנִים – בְּסוֹף הַשּׁוּרָה, וּכְשֶׁבָּאוּ עַל הַבַּיִת מְחַלְּקִין וּבָאִים לְסוֹף הַשּׁוּרָה – מְחַלְּקִין גַּם לָהֶם.

תוֹסֶפְתָּא

וְלַקֻּבּוּרָה – תִּשְׁעָה חֲדָשִׁים. וּלְפַסֵּי הָעִיר[7] – שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ׃

י. עָנִי שֶׁנָּתַן פְּרוּטָה לַקַּפָּה, וּפְרוּסָה לַתַּמְחוּי – מְקַבְּלִין אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. אִם לֹא נָתַן – אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לִתֵּן. נָתְנוּ לוֹ חֲדָשִׁים וְהֶחֱזִיר לָהֶן שְׁחָקִים[8] – מְקַבְּלִין אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. אִם לֹא נָתַן – אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לִתֵּן. הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי מֵילַת[9] – נוֹתְנִין לוֹ כְּלֵי מֵילַת. מִטָּה – נוֹתְנִין לוֹ מִטָּה. עִסָּה – נוֹתְנִין לוֹ עִסָּה. פַּת – נוֹתְנִין לוֹ פַּת. לְהַאֲכִילוֹ בְּתוֹךְ פִּיו – מַאֲכִילִין לוֹ בְּתוֹךְ פִּיו, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טו, ח)׃ ״דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ״ – אֲפִלּוּ עֶבֶד אֲפִלּוּ סוּס. ״לוֹ״ – זוֹ אִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ב, יח)׃ ״אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ״. מַעֲשֶׂה בְּהִלֵּל הַזָּקֵן, שֶׁנָּתַן לְעָנִי בֶּן טוֹבִים סוּס שֶׁהָיָה מִתְעַמֵּל בּוֹ, וְעֶבֶד שֶׁהָיָה מְשַׁמְּשׁוֹ. שׁוּב מַעֲשֶׂה בְּאַנְשֵׁי הַגָּלִיל, שֶׁהָיוּ מַעֲלִין לְזָקֵן אֶחָד לִיטְרָא אֶחָד בְּשָׂר צְפוֹרִי בְּכָל יוֹם׃

יא. הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי זָהָב – מוֹכְרָן וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי כֶּסֶף. בִּכְלֵי כֶּסֶף – מוֹכְרָן וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי נְחשֶׁת. בִּכְלֵי נְחשֶׁת – מוֹכְרָן וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי זְכוּכִית. אָמְרוּ׃ מִשְׁפַּחַת בֵּית נְבַלְטָא הָיְתָה בִּירוּשָׁלַיִם, וְהָיְתָה מִתְיַחֶסֶת עַל בְּנֵי אַרְנָן הַיְבוּסִי, הֶעֱלוּ לָהֶם חֲכָמִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁקָלֵי זָהָב, וְלֹא רָצוּ לְהוֹצִיאָן חוּץ מִירוּשָׁלַיִם׃

יב. הָאוֹמֵר׃ אֵינִי מִתְפָּרֵנֵס מִשֶּׁל אֲחֵרִים – שׁוֹקְדִין עָלָיו וּמְפַרְנְסִין אוֹתוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ לְשׁוּם מִלְוָה, וְחוֹזְרִין וְנוֹתְנִין לוֹ לְשׁוּם מַתָּנָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר׃ אוֹמְרִים לוֹ׃ ׳הָבֵא מַשְׁכּוֹן׳, כְּדֵי לָגוֹס אֶת דַּעְתּוֹ[10]׃

יג. הָיָה אוֹמֵר׃ אֵינִי מִתְפָּרֵנֵס מִשֶּׁל עַצְמִי – שׁוֹקְדִין עָלָיו וּמְפַרְנְסִין אוֹתוֹ, וְנוֹתְנִין לוֹ לְשֵׁם מַתָּנָה, וְחוֹזְרִין וְגוֹבְיִן מִמֶּנּוּ לְשׁוּם מִלְוָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר׃ אוֹמְרִים לוֹ׃ ׳הָבֵא מַשְׁכּוֹן׳, כְּדֵי לָגוֹס אֶת דַּעְתּוֹ׃

יד. הַמְסַמֵּא אֶת עֵינוֹ, וְהַמְצַבֶּה אֶת כַּרְסוֹ, וְהַמְעַבֶּה אֶת שׁוֹקָיו – אֵין נִפְטָר מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֵּן׃

טו. גַּבְאֵי צְדָקָה, אֵין רַשָּׁאִין לְפָרֵשׁ זֶה מִזֶּה. אֲפִלּוּ נָתַן לוֹ חֲבֵרוֹ מָעוֹת שֶׁהוּא חַיָּב לוֹ, אֲפִלּוּ מָצָא מְעוֹת בַּדֶּרֶךְ – אֵינוֹ רַשַּׁאי לִיטְלָן, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר לב, כב)׃ ״וִהְיִיתֶם נְקִיִּים מֵה׳ וּמִיִּשְׂרָאֵל״. אֲבָל פּוֹרְשִׁים זֶה מִזֶּה לְתוֹךְ חָצֵר אוֹ לְתוֹךְ חֲנוּת, וְגוֹבְיִן׃

טז. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, אֵין פּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ מְלְוֶה וְחוֹב, וְאֵין מְשַׁלְּמִין מִמֶּנּוּ אֶת הַגְּמוּלִים[11], וְאֵין פּוֹדִין בּוֹ שְׁבוּיִם, וְאֵין עוֹשִׂין בּוֹ שׁוּשְׁבִינוּת, וְאֵין נוֹתְנִין מִמֶּנּוּ דָּבָר לִצְדָקָה. אֲבָל מְשַׁלְּחִין מִמֶּנּוּ דָּבָר שֶׁל גְּמִילוּת חֲסָדִים, וְצָרִיךְ לְהוֹדִיעַ, וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לַחֲבֵר-עִיר בְּטוֹבָה׃

יז. אָמַר לִתֵּן, וְנָתַן – נוֹתְנִין לוֹ שְׂכַר אֲמִירָה וּשְׂכַר מַעֲשֶׂה. אָמַר לִתֵּן וְלֹא הִסְפִּיק בְּיָדוֹ לִתֵּן – נוֹתְנִין לוֹ שְׂכַר אֲמִירָה כִּשְׂכַר מַעֲשֶׂה. לֹא אָמַר לִתֵּן, אֲבָל אָמַר לַאֲחֵרִים׃ ׳תְּנוּ׳ – נוֹתְנִין לוֹ שָׂכָר עַל כָּךְ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טו, י)׃ ״כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה׳ אֱלֹהֶיךָ״ וְגוֹ׳. לֹא אָמַר לַאֲחֵרִים׃ ׳תְּנוּ׳, אֲבָל מֵנִיחַ לוֹ

הַשָּׁלֵם

---

[7] קָרְשֵׁי הָעִיר לְחַזֵּק אֶת שַׁעֲרֵי הָעִיר.

[8] בְּלוּיִים.

[9] בִּגְדֵי מֶשִׁי.

[10] כְּדֵי שֶׁיִּרְגִּישׁ טוֹב, כִּי יַחְשֹׁב שֶׁזּוֹ רַק הַלְוָאָה וְהָרְאָיָה שֶׁלּוֹקְחִים מִמֶּנּוּ מַשְׁכּוֹן וְעַל יְדֵי זֶה לֹא יִתְבַּיֵּשׁ מִלְּקַחַת.

[11] שֶׁאֵינוֹ חוֹב גָּמוּר, רַק רוֹצֶה לִגְמֹל חֶסֶד לְמִי שֶׁגָּמַל עִמּוֹ חֶסֶד.

תּוֹסֶפְתָּא

בְּדִבְרִים טוֹבִים[12], מִנַּיִן שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ שָׂכָר עַל כָּךְ? שֶׁנֶּאֱמַר: ״כִּי בִגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה״ וְגוֹ׳:

ד,יח מַעֲשֶׂה בְּמוֹנְבַז הַמֶּלֶךְ, שֶׁעָמַד וּבִזְבֵּז אֶת כָּל אוֹצְרוֹתָיו בִּשְׁנֵי בַצָּרֹת. אָמְרוּ לוֹ אֶחָיו: אֲבוֹתֶיךָ גָּנְזוּ אוֹצָרוֹת וְהוֹסִיפוּ עַל שֶׁל אֲבוֹתָם, וְאַתָּה עָמַדְתָּ וּבִזְבַּזְתָּ אֶת כָּל אוֹצְרוֹתֶיךָ שֶׁלְּךָ וְשֶׁל אֲבוֹתֶיךָ! אָמַר לָהֶם: אֲבוֹתַי גָּנְזוּ אוֹצָרוֹת לְמַטָּה, וַאֲנִי גָּנַזְתִּי לְמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פה, יב): ״אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח״ וְגוֹ׳. אֲבוֹתַי גָּנְזוּ אוֹצָרוֹת בְּמָקוֹם שֶׁהַיָּד שׁוֹלֶטֶת בּוֹ, וַאֲנִי גָּנַזְתִּי אוֹצָרוֹת בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַיָּד שׁוֹלֶטֶת בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פט, טו): ״צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ״ וְגוֹ׳. אֲבוֹתַי גָּנְזוּ אוֹצָרוֹת שֶׁאֵין עוֹשִׁין פֵּרוֹת, וַאֲנִי גָּנַזְתִּי אוֹצָרוֹת שֶׁעוֹשִׁין פֵּרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ג, י): ״אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פְרִי״ וְגוֹ׳. אֲבוֹתַי גָּנְזוּ אוֹצָרוֹת שֶׁל מָמוֹן, וַאֲנִי גָּנַזְתִּי אוֹצָרוֹת שֶׁל נְפָשׁוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי יא, ל): ״פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֹקֵחַ נְפָשׁוֹת חָכָם״. אֲבוֹתַי גָּנְזוּ אוֹצָרוֹת לַאֲחֵרִים, וַאֲנִי גָּנַזְתִּי לְעַצְמִי, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד, יג): ״וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי ה׳ אֱלֹהֶיךָ״. אֲבוֹתַי גָּנְזוּ אוֹצָרוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, וַאֲנִי גָּנַזְתִּי לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה נח, ח): ״וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ״. צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים - שְׁקוּלִין כְּנֶגֶד כָּל מִצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה. אֶלָּא שֶׁהַצְּדָקָה - בַּחַיִּים, וּגְמִילוּת חֲסָדִים - בַּחַיִּים וּבַמֵּתִים. צְדָקָה - בַּעֲנִיִּים. גְּמִילוּת חֲסָדִים - בַּעֲנִיִּים וּבָעֲשִׁירִים. צְדָקָה - בְּמָמוֹנוֹ. גְּמִילוּת חֲסָדִים - בְּמָמוֹנוֹ וּבְגוּפוֹ:

יט. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה: מִנַּיִן שֶׁכָּל הַמַּעֲלִים אֶת עֵינָיו מִן הַצְּדָקָה כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טו, ט): ״הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָּבָר עִם לְבָבְךָ בְּלִיַּעַל לֵאמֹר״. וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים יג, יד):

הַשָּׁלֵם

״יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיַּעַל מִקִּרְבֶּךָ״, מַה ׳בְּלִיַּעַל׳ הָאָמוּר לְהַלָּן - עֲבוֹדָה זָרָה. אַף ׳בְּלִיַּעַל׳ הָאָמוּר כָּאן - עֲבוֹדָה זָרָה:

כ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסֵי: מִנַּיִן שֶׁהַצְּדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים שָׁלוֹם גָּדוֹל וּפְרַקְלִיט גָּדוֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם? שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה טז, ה): ״כֹּה אָמַר ה׳ אַל תָּבֹא בֵּית מַרְזֵחַ״ וְגוֹ׳. חֶסֶד - זוֹ גְּמִילוּת חֲסָדִים, וְרַחֲמִים - זוֹ צְדָקָה. מִלַּמֵּד: שֶׁהַצְּדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים שָׁלוֹם וּפְרַקְלִיט גָּדוֹל בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם:

מַסֶּכֶת דְּמַאי פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַקַּלִּין שֶׁבִּדְמַאי: הַשִּׁתִּין, וְהָרִימִּין וְהָעֲזָרְדִין, חִזְקָתָם בְּכָל מָקוֹם - פְּטוּרִין. וְאִם הָיוּ מִשְׁתַּמְּרִין - חַיָּבִין. אִם כָּחַשׁ עַל שָׂדֵהוּ - פְּטוּרָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שִׁתִּין שֶׁבַּצִּיפּוֹת - חַיָּבוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִשְׁתַּמְּרוֹת. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: הַנּוֹבָלוֹת הַנִּמְכָּרוֹת עִם הַתְּמָרוֹת - חַיָּבוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁלֹּא יַטִּילוּ שְׂאוֹר - פְּטוּרוֹת. מִשֶּׁיַּטִּילוּ שְׂאוֹר - חַיָּבוֹת:

ב. בְּרֹאשׁוֹנָה הָיָה חֹמֶץ שֶׁבִּיהוּדָה - פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁחֻזְקָתוֹ מִן הַתֶּמֶד. עַכְשָׁו שֶׁחֻזְקָתוֹ מִן הַיַּיִן - חַיָּב:

ג. הַבְּכוּרוֹת[13], וְהַסְּיָפוֹת[14], בְּגִנָּה - חַיָּבוֹת. בַּבַּקְעָה - פְּטוּרוֹת. אִלּוּ הֵן הַבְּכוּרוֹת - עַד שֶׁלֹּא יוֹשִׁיבוּ שׁוּמָא. הַסְּיָפוֹת - מִשֶּׁיְקַפְּלוּ הַמּוּקְצָעוֹת[15]. רַבִּי אֶלְעָאי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הַבְּכוּרוֹת - לְעוֹלָם חַיָּבוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִשְׁתַּמְּרוֹת:

ד. כְּזִיב עַצְמָהּ - פְּטוּרָה מִן הַדְּמַאי. חֻזְקַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - חַיָּב עַד שֶׁיְּיוּדַע שֶׁהוּא פָּטוּר. חֻזְקַת חוּצָה לָאָרֶץ - פָּטוּר, עַד שֶׁיְּיוּדַע לְךָ

---

[12] מְפֻיָּם לָעָנִי.

[13] הַפֵּרוֹת שֶׁמְּמַהֲרִים לְהִתְבַּשֵּׁל.

[14] הַפֵּרוֹת שֶׁמִּתְבַּשְּׁלִים רַק בַּסּוֹף.

[15] מַה שֶּׁמּוֹתִירִים קוֹצְעֵי הַפֵּרוֹת בִּכְלִי הַנִּקְרָא כְּזִי, כְּלִי שׁוֹמֵר.

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁהוּא חַיָּב. חֻזְקַת בַּעֲלֵי בָּתִּים יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּסוּרְיָא - אֵין מַפְרִישִׁין עֲלֵיהֶן דְּמַאי. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁרֹב הַפֵּרוֹת שֶׁלָּהֶן - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין:

ה. אָמַר: ׳שְׁלִי הֵן׳ - חַיָּב לְעַשֵּׂר. ׳מְעֻשָּׂרִין הֵן׳ - נֶאֱמָן, שֶׁהַפֶּה שֶׁאָסַר הוּא הַפֶּה שֶׁהִתִּיר. הָיָה מוֹכֵר פֵּרוֹת בִּשְׁנַת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְאָמַר: ׳שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי הֵן׳ - נֶאֱמָן. הָיָה מְעַשֵּׂר פֵּרוֹת בִּשְׁנַת מַעֲשֵׂר עָנִי, וְאָמַר: ׳מַעֲשֵׂר שֵׁנִי זֶה׳ - אֵין נֶאֱמָן, ׳מַעֲשֵׂר עָנִי׳ - נֶאֱמָן. הָיָה מוֹכֵר פֵּרוֹת בִּשְׁנַת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְאָמַר: מַעֲשֵׂר עָנִי - נֶאֱמָן, שֶׁהַפֶּה שֶׁאָסַר הוּא הַפֶּה שֶׁהִתִּיר:

ו. הָיָה מוֹכֵר פֵּרוֹת בַּשְּׁבִיעִית, וְאָמַר: ׳שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית הֵן׳! - חַיָּב בְּמַעֲשֵׂר וְחַיָּב בְּבִעוּר. הָיָה מוֹכֵר פֵּרוֹת בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וְאָמַר: ׳שֶׁל שְׁבִיעִית הֵן׳ - חַיָּב בְּמַעֲשֵׂר וְחַיָּב בְּבִעוּר. הָיָה מוֹכֵר בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וְאָמַר: ׳שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית הֵן׳ - חַיָּב בְּמַעֲשֵׂר, וּפָטוּר מִן הַבִּעוּר. זֶה הַכְּלָל: כָּל דָּבָר שֶׁשְּׁתִיקָתוֹ פָּטוּר - נֶאֱמָן, בֵּין לְהַחְמִיר בֵּין לְהָקֵל. כָּל דָּבָר שֶׁשְּׁתִיקָתוֹ חַיָּב - נֶאֱמָן לְהַחְמִיר וְלֹא לְהָקֵל:

ז. פֵּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁרֻבּוּ עַל פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין. פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁרֻבּוּ עַל פֵּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף דְּבָרִים הַתְּדִירִין, כְּגוֹן הָאֱגוֹזִים וְדוּרְמַסְקָנִיּוֹת וּפִסַּלְקָאוֹת - פְּטוּרִין, וּשְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים - חַיָּבִין. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר - בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, וְדִבְרֵי חֲכָמִים - בְּדָבָר הַקָּבוּעַ:

ח. הַלּוֹקֵחַ מִן הַחַמָּרֶת[16] בְּצוֹר, וּמִן הַמּוֹגִירוֹת[17] בְּצִידֹן - חַיָּב. מִן הַמּוֹגִירוֹת בְּצוֹר, וּמִן הַחַמָּרֶת בְּצִידֹן - פָּטוּר. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלּוֹקֵחַ מִן הַמּוֹגִירוֹת בְּצוֹר, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הַחַמָּרֶת - חַיָּב, אֲפִלּוּ מְחַמֵּר אֶחָד. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: חַמָּרֶת

הַשָּׁלֵם

הַיּוֹרֶדֶת לְכְזִיב - חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁחֻזְקָתוֹ מִן הַגָּלִיל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הֲרֵי הִיא בְּחֻזְקַת פְּטוּרָה, עַד שֶׁתְּוַדַּע לְךָ מֵהֵיכָן הִיא:

ט. הַלּוֹקֵחַ מִן הַסְּפִינָה בְּיָפוֹ, וּמִן הַסְּפִינָה בְּקֶסָרִי - חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כִּפַּת הַיְשׁוּב, וְכִפַּת אַנְטִיפַּרְס, וְשׁוּק שֶׁל פַּטְרוֹס - בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ דְּמַאי, מִפְּנֵי שֶׁחֻזְקָתָן מֵהַר הַמֶּלֶךְ. עַכְשָׁו רַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: כָּל עֲיָרוֹת הַכּוּתִים שֶׁעַל יַד הַדֶּרֶךְ, כְּגוֹן הַתְּבוּאָה וְהַקִּטְנִיּוֹת שֶׁלָּהֶן - דְּמַאי, מִפְּנֵי שֶׁהֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּמְּשִׁין בִּיהוּדָה. וּשְׁאָר כָּל פֵּירוֹתֵיהֶן - וַדַּאי:

י. אוֹצָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנָכְרִים מַטִּילִין לְתוֹכוֹ, אִם רֹב נָכְרִים - וַדַּאי, וְאִם רֹב יִשְׂרָאֵל - דְּמַאי, מֻחְזָקָה עַל מָחֳצָה - וַדַּאי; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲפִלּוּ כֻּלָּם נָכְרִים, וְיִשְׂרָאֵל אֶחָד מַטִּיל לְתוֹכוֹ - דְּמַאי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּאוֹצָר שֶׁל יָחִיד. אֲבָל בְּאוֹצָר שֶׁל מְלָכִים - הוֹלְכִים אַחַר הָרֹב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּאוֹצָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְנָכְרִים. אֲבָל אוֹצַר יִשְׂרָאֵל וְכוּתִים - הוֹלְכִים אַחַר הָרֹב. אָמַר לוֹ: ׳אַתָּה הוֹרֵיתָ לָנוּ עַל אוֹצָרוֹת שֶׁל יַבָּנֶה שֶׁלִּפְנֵי מִלְחָמָה שֶׁהִיא דְּמַאי׳, וְרֻבָּן כּוּתִים. אֲבָל אוֹצַר שֶׁמַּטְמִן בּוֹ מִחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, כְּגוֹן אוֹצָרוֹת שֶׁל דִּינָר - חַיָּב לְפִי חֶשְׁבּוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַבִּיסָאי: כָּל יָמַי הָיִיתִי קוֹרֵא מִקְרָא הַזֶּה (בְּמִדְבַּר יט, יט): ״וְהִזָּה הַטָּהֹר עַל הַטָּמֵא״, וְלֹא מָצָא יָדָיו אֶלָּא בְּאוֹצָר שֶׁל יַבָּנֶה בִּלְבַד. וּמֵאוֹצָרָהּ שֶׁל יַבָּנֶה לָמַדְתִּי: שֶׁטָּהוֹר אֶחָד מַזֶּה אֲפִלּוּ עַל מֵאָה טְמֵאִים:

יא. הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת לַאֲכִילָה, וְנִמְלַךְ לְמָכְרָן - לֹא יִמְכְּרֵנּוּ לְנָכְרִי, וְלֹא יַאֲכִילֵם לְבֶהֱמַת אֲחֵרִים, וְלֹא לְבֶהֱמַת עַצְמוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן עוֹשֶׂה כַּיּוֹצֵא בּוֹ. מִי שֶׁנָּפְלוּ לוֹ פֵּרוֹת בִּירוּשָׁה, אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ בְּמַתָּנָה - לֹא יִמְכְּרֵם

---

[16] חַמָּרִים שֶׁבָּאִים עִם הַתְּבוּאָה מִמָּקוֹם אַחֵר.

[17] אוֹצָרוֹת.

תּוֹסֶפְתָּא

לְנָכְרִי, וְלֹא יַאֲכִילֵם לְבֶהֱמַת אֲחֵרִים, וְלֹא לְבֶהֱמַת עַצְמוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן עִשֵּׂר׃

יב. לוֹקְחִין שָׂדֶה זְרוּעָה מִן הַנָּכְרִי, בֵּין מְשֻׁצְמֶחָה, וּבֵין עַד שֶׁלֹּא צְמְחָה. וְכֵן מְיִשְׂרָאֵל בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. לוֹקְחִין זֶרַע, אֶחָד דָּבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלֶה, וְאֶחָד דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה.

יג. אֵין זוֹרְעִין אֶת הַטֶּבֶל, וְאֵין מְחַפִּין אֶת הַטֶּבֶל, וְאֵין עוֹשִׂין עִם הַנָּכְרִי בְּטֶבֶל. יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁכַח וְזָרַע אֶת הַטֶּבֶל, עַד שֶׁלֹּא צָמְחָה - יִלָּקֵט, וְאִם צָמְחָה - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ, שֶׁכְּבָר אָבְדָה. הַלּוֹקֵחַ לַבְּהֵמָה לַחַיָּה וּלְעוֹפוֹת - פָּטוּר מִן הַדְּמַאי׃

יד. לֹא יִקָּשֵׁר אָדָם יִשְׂרָאֵל בְּהֶמְתּוֹ אֵצֶל בְּהֶמְתּוֹ שֶׁל נָכְרִי. שֶׁאִם הָלְכָה בְּהֶמְתּוֹ מֵאֵלָיהָ - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְהַחְזִירָהּ׃

טו. מַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל בְּהֶמְתּוֹ לְנָכְרִי, וּפוֹסֵק עָלֶיהָ עַל מְנָת שֶׁהַנָּכְרִי זָנָהּ. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ: ׳כָּךְ וְכָךְ שְׁעוֹרִין תְּהֵא מַטִּיל לְפָנֶיהָ׳ - ׳כָּךְ וְכָךְ עְמִיר תְּהֵא מַטִּיל לְפָנֶיהָ׳׃

טז. נָכְרִי שֶׁאָמַר לְיִשְׂרָאֵל: ׳תֵּן שֶׁמֶן עַל גַּב מַכְתִּי׳, בְּוַדַּאי - אָסוּר, וּבִדְמַאי - מֻתָּר. נָפַל עַל גַּבֵּי בְּשָׂרוֹ - מְשַׁפְשְׁפוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ׃

יז. נָכְרִי שֶׁנָּתַן שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי טַבְלָא שֶׁל שַׁיִשׁ לְהִתְעַגֵּל עָלֶיהָ, מְשֻׁעְמָד - מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לֵישֵׁב אַחֲרָיו׃

יח. הַלּוֹקֵחַ יַיִן לְתֵּן לְתוֹךְ הַמּוּרְיָס, וְיַיִן לַעֲשׂוֹתוֹ אִילַנְתּוֹת, וְכַרְשִׁינִין לַעֲשׂוֹתָן טְחִינִין - חַיָּב בְּדְמַאי, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּוַדַּאי. הֵן עַצְמָן - פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי. הַלּוֹקֵחַ יַיִן וְשֶׁמֶן לְתֵּן עַל גַּבֵּי חַטָּטִין, וְכַרְשִׁינִין לַעֲשׂוֹתָן טְחִינִין - חַיָּב בְּדְמַאי. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר פּוֹטֵר. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הַלּוֹקֵחַ כַּרְשִׁינִין לַעֲשׂוֹתָן טְחִינִין - פָּטוּר מִן הַדְּמַאי. הַלּוֹקֵחַ יַיִן לְתֵּן לְהַקִּילוֹר, וְקֶמַח לַעֲשׂוֹתוֹ מְלוּגְמָא וּרְטִיָּה - פָּטוּר מִן הַדְּמַאי, וְחַיָּב בְּוַדַּאי. וְהֵן עַצְמָן - פְּטוּרִין מִן הַוַּדַּאי׃

יט. הַלּוֹקֵחַ קֶמַח לְעוּרוֹת - פָּטוּר מִן הַדְּמַאי, וְחַיָּב בְּוַדַּאי. וְשֶׁל וַדַּאי - נוֹתֵן לְתוֹכוֹ עוּרוֹת אֲחֵרִים׃

כ. שֶׁמֶן עָרֵב - בֵּית שַׁמַּאי מְחַיְּבִין, וּבֵית הִלֵּל פּוֹטְרִין. אָמַר רַבִּי נָתָן: לֹא הָיוּ בֵּית הִלֵּל פּוֹטְרִין אֶלָּא בְּשֶׁל פַּלְיָטוֹן בִּלְבַד. אֲחֵרִים אוֹמְרִים מְשׁוּם רַבִּי נָתָן: מְחַיְּבִין הָיוּ בֵּית הִלֵּל בְּשֶׁמֶן וֶרֶד. תַּשְׁלוּמֵי תְרוּמָה, וְחֻמְשָׁהּ, וְחֻמְשׁ חֻמְשָׁהּ, מוֹתָר הָעֹמֶר, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת, וְתוֹסֶפֶת הַבִּכּוּרִים, וּפָטוּר מִן הַדְּמַאי. חַלַּת עַם הָאָרֶץ - רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: בֵּית שַׁמַּאי מְחַיְּבִין, וּבֵית הִלֵּל פּוֹטְרִין. וְכֻלָּן שֶׁקָּרָא שֵׁם לְמַעֲשַׂר שֵׁנִי עֲלֵיהֶן - מַה שֶּׁעָשָׂה - עָשׂוּי׃

כא. קִפַּת הַמֶּרְחָץ - פְּטוּרָה מִן הַוַּדַּאי, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הַדְּמַאי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף אֵינוֹ מְטַמֵּא טְמֵאַת אֹכֶל׃

כב. שֶׁמֶן שֶׁהַגַּרְדִּי סָךְ בְּאֶצְבְּעוֹתָיו - חַיָּב. שֶׁהַסּוֹרֵק נוֹתֵן לַצֶּמֶר - פָּטוּר מִן הַדְּמַאי. לְפִיכָךְ שֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית - נוֹתְנִין מִמֶּנּוּ לְגַרְדִּי, וְאֵין נוֹתְנִין מִמֶּנּוּ לְסוֹרֵק׃

מַסֶּכֶת דְּמַאי פֶּרֶק שֵׁנִי

א. אֹרֶז שֶׁבְּחוֹלַת אַנְטוֹכְיָא, בְּמִקְוֹמוֹ - מֻתָּר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֹרֶז שֶׁבְּחוֹלַת אַנְטוֹכְיָא - מֻתָּר הוּא עַד ׳בּוּרוֹ׳[18]׃

ב. הַמְקַבֵּל עָלָיו אַרְבָּעָה דְּבָרִים מְקַבְּלִין אוֹתוֹ לִהְיוֹת חָבֵר. שֶׁלֹּא לְמְכּוֹר לְעַם הָאָרֶץ. שֶׁלֹּא לִתֵּן תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת לְעַם הָאָרֶץ. וְשֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה טְהֳרוֹת אֵצֶל עַם הָאָרֶץ. וְשֶׁיְּהֵא אוֹכֵל חֻלִּין בְּטָהֳרָה׃

ג. הַמְקַבֵּל עָלָיו לִהְיוֹת נֶאֱמָן - מְעַשֵּׂר אֶת שֶׁהוּא אוֹכֵל, וְאֶת שֶׁהוּא מוֹכֵר, וְאֶת שֶׁהוּא

---

[18] שֵׁם מָקוֹם

תּוֹסֶפְתָּא

לוֹקֵחַ, וְאֵין מִתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַמִּתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ - נֶאֱמָן. אָמַר לָהֶם רַבִּי מֵאִיר: עַל עַצְמוֹ - אֵינוֹ נֶאֱמָן, יְהֵא נֶאֱמָן עַל שֶׁל אֲחֵרִים?! אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִימֵיהֶן שֶׁל בַּעֲלֵי בָּתִּים, לֹא נִמְנְעוּ מִלִּהְיוֹת אוֹכְלִין זֶה אֵצֶל זֶה, וְאַף עַל פִּי כֵן, פְּרוֹתֵיהֶן שְׁבְתוֹךְ בָּתֵּיהֶן - מְתֻקָּנִין:

ד. עַם הָאָרֶץ שֶׁקִּבֵּל עָלָיו כָּל דִּבְרֵי חֲבֵרוּת, וְנֶחְשָׁד עַל דָּבָר אֶחָד - נֶחְשָׁד עַל כֻּלָּן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חָשׁוּד אֶלָּא עַל אוֹתוֹ דָּבָר בִּלְבַד:

ה. גֵּר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, וְנֶחְשָׁד עַל דָּבָר אֶחָד, אֲפִלּוּ עַל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ - הֲרֵי הוּא כְּיִשְׂרָאֵל מוּמָר:

ו. עַם הָאָרֶץ שֶׁקִּבֵּל עָלָיו כָּל דִּבְרֵי חֲבֵרוּת חוּץ מִדָּבָר אֶחָד - אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. גֵּר שֶׁקִּבֵּל עָלָיו כָּל דִּבְרֵי תוֹרָה חוּץ מִדָּבָר אֶחָד - אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ דָּבָר קָטָן מִדִּקְדּוּקֵי סוֹפְרִים:

ז. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֹּהֵן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו כָּל עֲבוֹדַת כְּהוּנָּה חוּץ מִדָּבָר אֶחָד - אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. בֶּן לֵוִי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו כָּל עֲבוֹדַת לֵוִיָּה חוּץ מִדָּבָר אֶחָד - אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ז, לג): "הַמַּקְרִיב אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים" וְגוֹ', אֵין לִי אֶלָּא זְרִיקַת דַּם וְהֶקְטֵר חֲלָבִים. מִנַּיִן לִיצִיקוֹת וּבְלִילוֹת, פְּתִיתוֹת וּמְלִיחוֹת, תְּנוּפוֹת וְהַגְּשׁוֹת, הַקָּמִיצוֹת וְהַקְטָרוֹת, הַמְּלִיקוֹת וְהַקָּבָלוֹת וְהַזָּאוֹת, וְהַשְׁקָאַת סוֹטָה, וַעֲרֵיפַת עֶגְלָה, וְטָהֳרַת מְצוֹרָע, וּנְשִׂיאוּת כַּפַּיִם מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ? תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם): "בְּנֵי אַהֲרֹן" - כָּל עֲבוֹדָה שֶׁהִיא בִּבְנֵי אַהֲרֹן. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: יָכוֹל אֵין דּוֹחִין אוֹתָן אֶלָּא מִמַּתָּנוֹת מְקֻדָּשׁ בִּלְבַד, מִנַּיִן אַף מִמַּתָּנוֹת גְּבוֹלִין? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים יח, ד): "רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ" וְגוֹ'. מִפְּנֵי מָה? (שָׁם יח, ה): "כִּי בוֹ בָּחַר ה'" - כָּל הַמְקֻבָּל עָלָיו שֵׁרוּת - יֵשׁ לוֹ בַּמַּתָּנוֹת. כָּל שֶׁאֵין מְקֻבָּל עָלָיו שֵׁרוּת - אֵין לוֹ בַּמַּתָּנוֹת. בִּזְמַן שֶׁהַכֹּהֲנִים עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם, מַה נֶּאֱמַר בָּהֶם? (וַיִּקְרָא ו, י): "חֵלֶק נָתַתִּי אוֹתָהּ מֵאִשָּׁי" - מִשֶּׁלָּהֶן הֵן נוֹטְלִין וְאֵין נוֹטְלִין מִשֶּׁלִּי. וּבִזְמַן שֶׁאֵין עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם מַה נֶּאֱמַר בָּהֶם? (מַלְאָכִי א, י): "מִי גַם בָּכֶם וְיִסְגֹּר דְּלָתַיִם" וְגוֹ':

ח. בֶּן לֵוִי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו כָּל עֲבוֹדַת לֵוִי חוּץ מִדָּבָר אֶחָד - אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. וְכֵן שֶׁחָזְרוּ בָּהֶן - אֵין מְקַבְּלִין אוֹתָן עוֹלְמִית; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חָזְרוּ בְּפַרְהֶסְיָא - מְקַבְּלִין אוֹתָן. בְּמַטְמוֹנוֹת - אֵין מְקַבְּלִין אוֹתָן. רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - מְקַבְּלִין אוֹתָן, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה ג, יד): "שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים" וְגוֹ':

ט. הַבָּא לְקַבֵּל עָלָיו, אִם הָיָה נוֹהֵג מִתְּחִלָּה בְּצִינְעָא - מְקַבְּלִין אוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ מְלַמְּדִין, וְאִם לָאו - מְלַמְּדִין אוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - מְקַבְּלִין אוֹתוֹ וּמְלַמְּדִין אוֹתוֹ וְהוֹלְכִין וּמְקַבְּלִין לַכְּנָפַיִם[19], וְאַחַר כָּךְ מְקַבְּלִין לְטָהֳרוֹת. אָם אָמַר: 'אֵינִי מְקַבֵּל עֲלַי אֶלָּא לַכְּנָפַיִם בִּלְבַד' - מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. קִבֵּל עָלָיו לְטָהֳרוֹת וְלֹא קִבֵּל עָלָיו לַכְּנָפַיִם - אַף עַל הַטָּהֳרוֹת אֵינוֹ נֶאֱמָן. עַד מָתַי מְקַבְּלִין? בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לְמַשְׁקִין - שְׁלֹשִׁים יוֹם, לְכְסוּת - שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה - לִשְׁלֹשִׁים יוֹם:

י. הַבָּא לְקַבֵּל עָלָיו, אֲפִלּוּ תַּלְמִיד חָכָם - צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו. אֲבָל חָכָם הַיּוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה - אֵין צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו, שֶׁכְּבָר קִבֵּל עָלָיו מִשָּׁעָה שֶׁיָּשַׁב. אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר: אַף תַּלְמִיד חָכָם - אֵין צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אַף אֲחֵרִים מְקַבְּלִין בְּפָנָיו. הַבָּא לְקַבֵּל עָלָיו דִּבְרֵי חֲבֵרוּת - צָרִיךְ לְקַבֵּל בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה

הַשָּׁלֵם

---

[19] לְטוֹל יָדַיִם קֹדֶם אֲכִילָה.

תּוֹסֶפְתָּא

חֲבֵרִים, שֶׁאֵין דּוֹמֶה חָבֵר שֶׁקִּבֵּל לִבָּן חָבֵר שֶׁקִּבֵּל. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ דּוֹמֶה חָבֵר שֶׁקִּלְקֵל לְבֶן חָבֵר שֶׁקִּלְקֵל:

יא. בֶּן חָבֵר שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ אֵצֶל אֲבִי אִמּוֹ עִם הָאָרֶץ - אֵין אָבִיו חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מַאֲכִילוֹ דְּבָרִים טְמֵאִים. מִשֶּׁיִּוָּדַע שֶׁמַּאֲכִילוֹ בְּטֻמְאָה - טָמֵא, וּבְגָדָיו - טְמֵאִים מִדְּרָס:

יב. בַּת עַם הָאָרֶץ שֶׁנִּשֵּׂאת לְחָבֵר, אֵשֶׁת עַם הָאָרֶץ שֶׁנִּשֵּׂאת לְחָבֵר, עַבְדּוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ שֶׁנִּמְכַּר לְחָבֵר - צְרִיכִין לְקַבֵּל עֲלֵיהֶן בַּתְּחִלָּה. בַּת חָבֵר שֶׁנִּשֵּׂאת לְעַם הָאָרֶץ, אֵשֶׁת חָבֵר שֶׁנִּשֵּׂאת לְעַם הָאָרֶץ, עַבְדּוֹ שֶׁל חָבֵר שֶׁנִּמְכַּר לְעַם הָאָרֶץ - הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן עַד שֶׁיֵּחָשְׁדוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְיְעֶזֶר אוֹמֵר: צְרִיכִין לְקַבֵּל עֲלֵיהֶן בַּתְּחִלָּה. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁנִּשֵּׂאת לְחָבֵר - וְהָיְתָה קוֹמַעַת עַל יָדוֹ תְּפִלִּין. נִשֵּׂאת לְמוֹכֵס - וְהָיְתָה קוֹשֶׁרֶת עַל יָדוֹ קְשׁוּרִין. בְּנוֹ שֶׁל חָבֵר שֶׁהָיָה לָמוּד[20] אֵצֶל עַם הָאָרֶץ, עַבְדּוֹ שֶׁל חָבֵר שֶׁהָיָה לָמוּד אֵצֶל עַם הָאָרֶץ - הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן עַד שֶׁיֵּחָשְׁדוּ. בְּנוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ שֶׁלָּמוּד אֵצֶל חָבֵר, עַבְדּוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ שֶׁהָיָה לָמוּד אֵצֶל חָבֵר, כָּל זְמַן שֶׁהֵן אֲצָלוֹ - הֲרֵי הֵן כְּחָבֵר. יָצְאוּ מֵאֶצְלוֹ - הֲרֵי הֵן כְּעַם הָאָרֶץ:

יג. לֹא יֹאמַר אָדָם חָבֵר לְעַם הָאָרֶץ: 'הוֹלֵךְ כְּכַר זוֹ וְתֵן לְפְלוֹנִי חָבֵר'; שֶׁאֵין מְשַׁלְּחִין טָהֳרוֹת בְּיַד עַם הָאָרֶץ. חָבֵר שֶׁאָמַר לוֹ עַם הָאָרֶץ: 'הוֹלֵךְ כְּכַר זוֹ וְהוֹלֵךְ לְפְלוֹנִי עַם הָאָרֶץ' - לֹא יִתֵּן לוֹ, שֶׁאֵין מוֹסְרִין טָהֳרוֹת לְעַם הָאָרֶץ:

יד. עַם הָאָרֶץ שֶׁאָמַר לְחָבֵר: 'תֵּן לִי כְּכַר זֶה וְאוֹכְלֶנּוּ' - 'יַיִן זֶה וְאֶשְׁתֶּנּוּ' - לֹא יִתֵּן לוֹ, שֶׁאֵין מַאֲכִילִין טָהֳרוֹת לְעַם הָאָרֶץ.

הָיָה נָדוּר מִן הַכִּכָּר, וְאָמַר לוֹ: 'תֵּן לִי וְאוֹכְלֶנּוּ'. אֲבַטִּיחַ שֶׁנִּקַּר, וְאָמַר לוֹ: 'תֵּן לִי וְאוֹכְלֶנּוּ'. יַיִן וְנִתְגַּלָּה, וְאָמַר לוֹ: 'תֵּן לִי וְאֶשְׁתֶּנּוּ' - לֹא יִתֵּן, שֶׁאֵין מַאֲכִילִין אֶת הָאָדָם דָּבָר הָאָסוּר לוֹ.

כַּיּוֹצֵא בּוֹ, לֹא יוֹשִׁיט יִשְׂרָאֵל אֵבֶר מִן הַחַי לִבְנֵי נֹחַ, וְלֹא כּוֹס יַיִן לְנָזִיר, שֶׁאֵין מַאֲכִילִין אֶת הָאָדָם דָּבָר הָאָסוּר לוֹ. וְעַל כֻּלָּן - אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶן, וְאֵין מְזַמְּנִין עֲלֵיהֶן, וְאֵין עוֹנִין אַחֲרֵיהֶן 'אָמֵן':

טו. נִשְׁאָלִין לְעַם הָאָרֶץ עַל טָהֳרוֹתָיו. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ: 'צֵא אֱכוֹל', 'צֵא שְׁרֹף'. אֶלָּא אוֹמְרִים לוֹ: 'אִם כָּזֶה שְׁאֵלְתָּ - טָמֵא, וְאִם כָּזֶה שְׁאֵלְתָּ - טָהוֹר':

מַסֶּכֶת דְּמַאי פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הֵעִיד רַבִּי יוֹסֵי בֶּן הַמְּשֻׁלָּם מִשּׁוּם רַבִּי נָתָן אָחִיו, מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר חִסְמָא - שֶׁאֵין עוֹשִׂין טָהֳרוֹת לְעַם הָאָרֶץ. לֹא יַעֲשֶׂה לוֹ חַלַּת עִסָּתוֹ שֶׁל תְּרוּמָה בְּטָהֳרָה. אֲבָל עוֹשֶׂה לוֹ עִסָּתוֹ שֶׁל חֻלִּין בְּטָהֳרָה - מַפְרִישׁ מִמֶּנָּה חַלָּה וְנוֹתֵן בִּכְפִישָׂה אוֹ בְּאַנְחוּתָא, וְעַם הָאָרֶץ בָּא וְנוֹטֵל זוֹ וְזוֹ. לֹא יַעֲשֶׂה לוֹ תְּרוּמַת זֵיתָיו בְּטָהֳרָה, אֲבָל עוֹשֶׂה לוֹ זֵיתִים שֶׁל חֻלִּין בְּטָהֳרָה. מַפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ כֵּלָיו שֶׁל חָבֵר, וְעַם הָאָרֶץ בָּא וְנוֹטֵל אֶת שְׁתֵּיהֶן:

ב. כְּשֵׁם שֶׁאֵין נוֹתְנִין תְּרוּמָה אֶלָּא לְכֹהֵן חָבֵר - כָּךְ אֵין מְשַׁלְּמִין קֶרֶן וְחֹמֶשׁ אֶלָּא לְכֹהֵן. חָבֵר הָאוֹכֵל תְּרוּמַת עַם הָאָרֶץ - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לְכֹהֵן חָבֵר, וְחָבֵר נוֹטֵל דָּמָיו וּמְפַיֵּס לְעַם הָאָרֶץ:

ג. תְּרוּמַת חָבֵר וּתְרוּמַת עַם הָאָרֶץ שֶׁנִּתְעָרְבָה - כּוֹפִין אֶת עַם הָאָרֶץ לִמְכּוֹר אֶת חֶלְקוֹ וְחֶלֶק כֹּהֵן. וְחוֹלֵק כֹּהֵן עִם יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל עִם כֹּהֵן, כּוּתִי בִּמְקוֹם כּוּתִי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִיָּדוֹ. אֲבָל לֹא בָּאָרֶץ, מִפְּנֵי שֶׁמַּחֲזִיקִין אוֹתָם בַּכְּהֻנָּה. אַף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מָקוֹם שֶׁמַּכִּירִין בּוֹ שֶׁהוּא כּוּתִי - מֻתָּר לַחֲלֹק הֵימֶנּוּ:

[20] רָגִיל.

תּוֹסֶפְתָּא

ד. אוֹכֶל כֹּהֵן יִשְׂרָאֵל עִם כֹּהֵן כּוּתִי - בִּזְמַן שֶׁעוֹשֶׂה בְּטָמְאָה. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁעוֹשֶׂה בְּטָהֳרָה - הֲרֵי זֶה לֹא יֹאכַל עִמּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמַּאֲכִילוֹ בשר בְּכוּר טָהוֹר, וּמַשְׁקֶה אוֹתוֹ יַיִן רִבְעִי טָהוֹר:

ה. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: חָבֵר שֶׁנַּעֲשָׂה גַּבַּאי - דּוֹחִין אוֹתוֹ מֵחֲבוּרָתוֹ. חָזְרוּ לוֹמַר: כָּל זְמַן שֶׁהוּא גַּבַּאי - אֵינוֹ נֶאֱמָן, פֵּרֵשׁ מִגַּבָּאוּתוֹ - הֲרֵי זֶה נֶאֱמָן:

ו. חָבֵר שֶׁהָיָה חוֹכֵר מֵעַם הָאָרֶץ עִקָּרֵי תְּאֵנִים וְדָלִיּוֹת שֶׁל עֲנָבִים - מְעַשֵּׂר וְנוֹתְנִין לוֹ. וְאֵין נוֹתֵן לוֹ אֶלָּא מִשֶּׁלּוֹ:

ז. בֶּן חָבֵר שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ אֵצֶל אֲבִי אִמּוֹ עַם הָאָרֶץ - אֵין אָבִיו חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מַאֲכִילוֹ דְּבָרִים שֶׁאֵינָן מְתֻקָּנִין. הָיוּ בְיָדוֹ פֵּרוֹת - אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא אֵינָן מְתֻקָּנִין הֵן. אִם אָמַר לוֹ: ״הַאֲכִילֵנִי!״ - מְעַשֵּׂר וּמַאֲכִילוֹ:

ח. לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ חָבֵר בְּמִשְׁתָּאוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, וּבִסְעוּדָתוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה מְתֻקָּן תַּחַת יָדוֹ. אֲפִלּוּ אֵינָהּ אֶלָּא מֵינֶקֶת אַחַת שֶׁל יַיִן. לְפִיכָךְ חָבֵר שֶׁשִּׁמֵּשׁ בְּמִשְׁתָּאוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ וּבִסְעוּדָתוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ - הֲרֵי זֶה חָזָקָה לַמַּעֲשְׂרוֹת:

ט. חָבֵר שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בְּמִשְׁתָּאוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ וּבִסְעוּדָתוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, אֲפִלּוּ רוֹאִין אוֹתוֹ נוֹטֵל וְאוֹכֵל מִיָּד, נוֹטֵל וְשׁוֹתֶה מִיָּד - אֵין לוֹ חָזָקָה לַמַּעֲשְׂרוֹת, שֶׁמָּא עָשַׂר בְּלִבּוֹ. הָיָה בְּנוֹ מֵיסֵב אֲצָלוֹ - מְעַשֵּׂר עָלָיו. אַחֵר - אֵין מְעַשֵּׂר עָלָיו. בְּנוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר - מְעַשֵּׂר עָלָיו:

י. בֶּן חָבֵר שֶׁהָיָה מֵיסֵב בְּמִשְׁתָּאוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, בִּסְעוּדָתוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, אֲפִלּוּ רוֹאִין אוֹתוֹ נוֹטֵל וְאוֹכֵל מִיָּד, נוֹטֵל וְשׁוֹתֶה - אֵין לוֹ חָזָקָה לַמַּעֲשְׂרוֹת, שֶׁמָּא עָשַׂר בְּלִבּוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ, כָּל אֵלּוּ תַּקָּלָה לָאֲחֵרִים הֵן, אִם הָיָה שָׁתָף עִמּוֹ בַּחֲנוּת - הֲרֵי זֶה חָזָקָה לַמַּעֲשְׂרוֹת:

הַשָּׁלֵם

יא. עַם הָאָרֶץ שֶׁהָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲנוּת שֶׁל חָבֵר, אַף עַל פִּי שֶׁחָבֵר יוֹצֵא וְנִכְנָס - הֲרֵי זֶה מַתָּר, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא הֶחְלִיף:

יב. הָיָה הוּא נֶאֱמָן, וְאִשְׁתּוֹ אֵין נֶאֱמֶנֶת - לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ, וְאֵין מִתְאָרְחִין אֶצְלוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ, הֲרֵי הוּא כְּשָׁרוּי עִם הַנָּחָשׁ בְּכְפִיפָה. אִשְׁתּוֹ נֶאֱמֶנֶת, וְהוּא אֵינוֹ נֶאֱמָן - מִתְאָרְחִין אֶצְלוֹ, וְאֵין לוֹקְחִין הֵימֶנּוּ. הוּא אֵינוֹ נֶאֱמָן, וְאֶחָד מִבָּנָיו נֶאֱמָן, וְאַחַת מִשְׁפְּחָתוֹ נֶאֱמֶנֶת - לוֹקְחִין וְאוֹכְלִין עַל פִּיהֶן, וְעוֹשִׂין לוֹ וְאוֹכֵל בַּשְּׁבִיעִית. וּבְטָהֳרוֹת - אֵינָן רַשָּׁאִין לַעֲשׂוֹת כֵּן:

יג. הַנַּחְתּוֹמִין, לֹא חִיְּבוּ אוֹתָן חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ אֶלָּא כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְחַלָּה, וּפְטוּרִין מִן הַשְּׁנִי. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמוֹכֵר בַּחֲנוּתוֹ עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ. אֲבָל הַמּוֹכֵר בְּפַלְטֵר, אוֹ בַּחֲנוּת הַסְּמוּכָה לְפַלְטֵרִין - חַיָּב בַּשֵּׁנִי:

יד. אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לָמוּד בַּגַּסָּה, וּמְדָדוֹ בֵּין בַּדַּקָּה בֵּין בַּגַּסָּה - דַּקָּה טְפֵלָה לְגַסָּה. אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לִמְדֹּד בַּדַּקָּה, וּמְדָדוֹ בֵּין בַּדַּקָּה בֵּין בַּגַּסָּה - טְפֵלָה גַּסָּה לַדַּקָּה:

טו. אֵלּוּ דְּבָרִים הַנִּמְכָּרִין בַּגַּסָּה: מֵינֵי תְּבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת - דַּרְכּוֹ לִמְדֹּד בַּדַּקָּה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: דְּבָרִים שֶׁדַּרְכָּן לִמְדֹּד בַּדַּקָּה וּמְדָדָן בַּגַּסָּה - מַשְׁפִּיעָה וּמוֹכָרָן דְּמַאי. דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִמְדֹּד בַּגַּסָּה, אִם מְדָדָן בַּגַּסָּה - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: הַנִּטְפָּל לַדַּקָּה - הֲרֵי הוּא כַּדַּקָּה. וְהַנִּטְפָּל לַגַּסָּה - הֲרֵי הוּא כַּגַּסָּה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: הַנִּמְכָּר בַּדַּקָּה - הֲרֵי זֶה חַיָּב. אֲפִלּוּ לֹא מָכַר לוֹ אֶלָּא סְאָה וְרֹבַע - צָרִיךְ לְעַשֵּׂר אֶת הָרֹבַע. לִימוֹן[21] - מִדָּה גַּסָּה. מִלִּימוֹן וּלְמַטָּה - מִדָּה דַּקָּה. וּבְלַח, הֵין - מִדָּה גַּסָּה. מֵהֵין וּלְמַטָּה - מִדָּה דַּקָּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: קְלִיעָה שֶׁל שׁוּם, וְסַלֵּי תְּאֵנִים, וְסַלֵּי עֲנָבִים,

[21] שֵׁם שֶׁל מַטְבֵּעַ.

תּוֹסֶפְתָּא

וְקַפָּה שֶׁל יָרָק, שְׁמָכָרָן אַכְסָרָה[22] – הֲרֵי הוּא כְּמִדָּה גַּסָּה:

טז. לֹא הִתִּירוּ לְמָכוֹר דְּמַאי אֶלָּא לְסִיטוֹן בִּלְבַד. בַּעַל הַבַּיִת, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - צָרִיךְ לְעַשֵּׂר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד סִיטוֹן וְאֶחָד בַּעַל הַבַּיִת - מָתָר לְמָכוֹר, וְלִשְׁלֹחַ לַחֲבֵרוֹ, וְלִתֵּן לוֹ בְּמַתָּנָה:

יז. הַשּׁוֹלֵחַ וַדַּאי בֵּין לְעַם הָאָרֶץ וּבֵין לְחָבֵר - צָרִיךְ לְעַשֵּׂר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לְעַם הָאָרֶץ - צָרִיךְ לְעַשֵּׂר. לְחָבֵר - צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מַעֲשֶׂה שֶׁשָּׁלַח לִי רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי אֶתְרוֹג גָּדוֹל מִצִּפּוֹרִי, וְאָמַר: ״זֶה בָּא בְּיָדֵי מִקֶּסָרִי״. וְלָמַדְתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: אֶחָד, שֶׁהָיָה וַדַּאי. וְשֶׁהָיָה טָמֵא. וְשֶׁלֹּא הָיָה בְּיָדוֹ אֶלָּא זֶה בִּלְבַד. שֶׁאִלּוּ הָיָה בְּיָדוֹ אַחֵר - הָיָה מְעַשֵּׂר מִמֶּנּוּ עָלָיו:

יח. הַלּוֹקֵחַ מִן הַתַּגָּר וְאָמַר: ״זֶה מְתֻקָּן וְזֶה אֵינוֹ מְתֻקָּן״ - אַף עַל הַמְתֻקָּן אֵינוֹ נֶאֱמָן. אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לְמָכֵר דְּמַאי - נֶאֱמָן:

יט. חָבֵר שֶׁהָיָה מוֹכֵר מַשְׁפִּיעַ וּמְתֻקָּן, וְנִתְמַנָּה לוֹ דָּבָר שֶׁהוּא דְּמַאי - צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ, שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל דְּמַאי צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ. רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה מַאֲכִיל אֶת פּוֹעָלָיו דְּמַאי, וּמוֹדִיעַ. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁאֵין לְבַעַל הַבַּיִת מֵאוֹתוֹ הַמִּין - אֵין צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ:

כ. גַּבָּאֵי קַפָּה - אֵין גּוֹבִין וּמַכְרִיזִין בְּיוֹם טוֹב, כְּדֶרֶךְ שֶׁגּוֹבִין וּמַכְרִיזִין בַּחוֹל. אֲבָל גּוֹבִין בְּצִנְעָא בְּתוֹךְ חֵיקָן, וּמְחַלְּקִין עַל כָּל שְׁכוּנָה וּשְׁכוּנָה:

כא. גַּבָּאֵי צְדָקָה, בַּשְּׁבִיעִית - מְדַלְּגִין עַל פִּתְחֵיהֶן שֶׁל אוֹכְלֵי שְׁבִיעִית; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין צְרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּאוֹכְלֵי שְׁבִיעִית, אֶפְלוּ פַּת נָתְנוּ לָהֶם - מְקַבְּלִין אוֹתָם הֵימֶנּוּ, שֶׁלֹּא נֶחְשְׁדוּ לִהְיוֹת נוֹתְנִים מַתָּנוֹת אֶלָּא מְעוֹת וּבֵיצִים בִּלְבַד. אִם

הַשָּׁלֵם

הָיְתָה עִיר כְּלָהּ שֶׁל אוֹכְלֵי שְׁבִיעִית - אֵין צְרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּאוֹכְלֵי שְׁבִיעִית. הַכֹּהֲנִים מְקַבְּלִין[23] בְּטָהֳרָה - צְרִיכִין לְדַקְדֵּק בְּאוֹכְלֵי שְׁבִיעִית:

---

[22] לֹא בְּמִדָּה, וְלֹא בְּמִשְׁקָל, אֶלָּא לְפִי הָאֹמֶד.

[23] בְּמִנְחַת בְּכוּרִים גּוֹרֵם: ׳מְגַבְּלִין׳.

ישעיהו פרק נג

א מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ וּזְרוֹעַ יְהוָה עַל־מִי
נִגְלָתָה: **ב** וַיַּעַל כַּיּוֹנֵק לְפָנָיו וְכַשֹּׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ צִיָּה
לֹא־תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ וְלֹא־מַרְאֶה
וְנֶחְמְדֵהוּ: **ג** נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים אִישׁ מַכְאֹבוֹת
וְיֹדֻעַ חֹלִי וּכְמַסְתֵּר פָּנִים מִמֶּנּוּ נִבְזֶה וְלֹא
חֲשַׁבְנֵהוּ: **ד** אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ
סְבָלָם וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים
וּמְעֻנֶּה: **ה** וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ
מוּסַר שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא־לָנוּ: **ו** כֻּלָּנוּ
כַּצֹּאן תָּעִינוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנִינוּ וַיהוָה הִפְגִּיעַ בּוֹ
אֵת עֲוֹן כֻּלָּנוּ: **ז** נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה וְלֹא יִפְתַּח־פִּיו
כַּשֶּׂה לַטֶּבַח יוּבָל וּכְרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה וְלֹא
יִפְתַּח פִּיו: **ח** מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח וְאֶת־דּוֹרוֹ מִי
יְשׂוֹחֵחַ כִּי נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע עַמִּי נֶגַע
לָמוֹ: **ט** וַיִּתֵּן אֶת־רְשָׁעִים קִבְרוֹ וְאֶת־עָשִׁיר בְּמֹתָיו
עַל לֹא־חָמָס עָשָׂה וְלֹא מִרְמָה בְּפִיו: **י** וַיהוָה חָפֵץ
דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי אִם־תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע
יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח: **יא** מֵעֲמַל
נַפְשׁוֹ יִרְאֶה יִשְׂבָּע בְּדַעְתּוֹ יַצְדִּיק צַדִּיק עַבְדִּי
לָרַבִּים וַעֲוֹנֹתָם הוּא יִסְבֹּל: **יב** לָכֵן אֲחַלֵּק־לוֹ
בָּרַבִּים וְאֶת־עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר
הֶעֱרָה לַמָּוֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת־פֹּשְׁעִים נִמְנָה וְהוּא
חֵטְא־רַבִּים נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ: {פ}

ישעיהו פרק נד

א רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי לֹא־חָלָה
כִּי־רַבִּים בְּנֵי־שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה אָמַר
יְהוָה: **ב** הַרְחִיבִי | מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת
מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יַטּוּ אַל־תַּחְשֹׂכִי הַאֲרִיכִי מֵיתָרַיִךְ
וְיתֵדֹתַיִךְ חַזֵּקִי: **ג** כִּי־יָמִין וּשְׂמֹאול תִּפְרֹצִי וְזַרְעֵךְ
גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים נְשַׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ: **ד** אַל־תִּירְאִי
כִּי־לֹא תֵבוֹשִׁי וְאַל־תִּכָּלְמִי כִּי לֹא תַחְפִּירִי כִּי
בֹשֶׁת עֲלוּמַיִךְ תִּשְׁכָּחִי וְחֶרְפַּת אַלְמְנוּתַיִךְ לֹא
תִזְכְּרִי־עוֹד: **ה** כִּי בְעֹלַיִךְ עֹשַׂיִךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ
וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל־הָאָרֶץ
יִקָּרֵא: **ו** כִּי־כְאִשָּׁה עֲזוּבָה וַעֲצוּבַת רוּחַ קְרָאָךְ
יְהוָה וְאֵשֶׁת נְעוּרִים כִּי תִמָּאֵס אָמַר
אֱלֹהָיִךְ: **ז** בְּרֶגַע קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים
אֲקַבְּצֵךְ: **ח** בְּשֶׁצֶף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רֶגַע מִמֵּךְ
וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ אָמַר גֹּאֲלֵךְ יְהוָה:
{ס} **ט** כִּי־מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר
מֵי־נֹחַ עוֹד עַל־הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְצֹף עָלַיִךְ
וּמִגְּעָר־בָּךְ: **י** כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת
תְּמוּטֶינָה וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא־יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי
לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָה: {ס} **יא** עֲנִיָּה
סְעָרָה לֹא נֻחָמָה הִנֵּה אֲנֹכִי מַרְבִּיץ בַּפּוּךְ אֲבָנַיִךְ
וִיסַדְתִּיךְ בַּסַּפִּירִים: **יב** וְשַׂמְתִּי כַּדְכֹד שִׁמְשֹׁתַיִךְ
וּשְׁעָרַיִךְ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח וְכָל־גְּבוּלֵךְ לְאַבְנֵי־
חֵפֶץ: **יג** וְכָל־בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה וְרַב שְׁלוֹם
בָּנָיִךְ: **יד** בִּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי רַחֲקִי מֵעֹשֶׁק כִּי־לֹא
תִירָאִי וּמִמְּחִתָּה כִּי לֹא־תִקְרַב אֵלָיִךְ: **טו** הֵן גּוֹר
יָגוּר אֶפֶס מֵאוֹתִי מִי־גָר אִתָּךְ עָלַיִךְ
יִפּוֹל: **טז** הן הִנֵּה אֲנֹכִי בָּרָאתִי חָרָשׁ נֹפֵחַ בְּאֵשׁ
פֶּחָם וּמוֹצִיא כְלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וַאֲנֹכִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית
לְחַבֵּל: **יז** כָּל־כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח וְכָל־לָשׁוֹן
תָּקוּם־אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט תַּרְשִׁיעִי זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי
יְהוָה וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם־יְהוָה: {ס}

ישעיהו פרק נה

א הוֹי כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין־לוֹ כֶּסֶף לְכוּ
שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְלוֹא־כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר
יַיִן וְחָלָב: **ב** לָמָּה תִשְׁקְלוּ־כֶסֶף בְּלוֹא־לֶחֶם
וִיגִיעֲכֶם בְּלוֹא לְשָׂבְעָה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי וְאִכְלוּ־

טֹוב וְתִתְעַנַּג בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם׃ **ג** הַטּוּ אָזְנְכֶם וּלְכוּ
אֵלַי שִׁמְעוּ וּתְחִי נַפְשְׁכֶם וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית
עוֹלָם חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים׃ **ד** הֵן עֵד לְאוּמִּים
נְתַתִּיו נָגִיד וּמְצַוֵּה לְאֻמִּים׃ **ה** הֵן גּוֹי לֹא־תֵדַע
תִּקְרָא וְגוֹי לֹא־יְדָעוּךָ אֵלֶיךָ יָרוּצוּ לְמַעַן יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פֵאֲרֶךָ׃ {ס} **ו** דִּרְשׁוּ
יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאֻהוּ בְּהְיוֹתוֹ קָרוֹב׃ **ז** יַעֲזֹב
רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו וְיָשָׁב אֶל־יְהוָה
וְיִרַחֲמֵהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ׃ **ח** כִּי לֹא
מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְּרָכָי נְאֻם
יְהוָה׃ **ט** כִּי־גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי
מִדַּרְכֵיכֶם וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם׃ **י** כִּי כַּאֲשֶׁר
יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי
אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן
זֶרַע לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל׃ **יא** כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר
יֵצֵא מִפִּי לֹא־יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־
אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו׃ **יב** כִּי־
בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת
יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ־
כָף׃ **יג** תַּחַת הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְּרוֹשׁ
תחת וְתַחַת הַסִּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס וְהָיָה לַיהוָה
לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת׃ {פ}

ישעיהו פרק נו

א כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי־
קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת׃ **ב** אַשְׁרֵי
אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה־זֹּאת וּבֶן־אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת
מֵחַלְּלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל־רָע׃ {ס} **ג** וְאַל־
יֹאמַר בֶּן־הַנֵּכָר הַנִּלְוָה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַבְדֵּל
יַבְדִּילַנִי יְהוָה מֵעַל עַמּוֹ וְאַל־יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי
עֵץ יָבֵשׁ׃ {פ}
ד כִּי־כֹה | אָמַר יְהוָה לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת־
שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפָצְתִּי וּמַחֲזִיקִים
בִּבְרִיתִי׃ **ה** וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וָשֵׁם
טֹוב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן־לוֹ אֲשֶׁר לֹא
יִכָּרֵת׃ {ס} **ו** וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל־יְהוָה לְשָׁרְתוֹ
וּלְאַהֲבָה אֶת־שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל־
שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וּמַחֲזִיקִים
בִּבְרִיתִי׃ **ז** וַהֲבִיאוֹתִים אֶל־הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים
בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל־
מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית־תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל־
הָעַמִּים׃ **ח** נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹד אֲקַבֵּץ עָלָיו לְנִקְבָּצָיו׃ **ט** כֹּל חַיְתוֹ שָׂדָי אֵתָּיוּ
לֶאֱכֹל כָּל־חַיְתוֹ בַּיָּעַר׃ {פ}
י צֹפָיו עִוְרִים כֻּלָּם לֹא יָדָעוּ כֻּלָּם כְּלָבִים אִלְּמִים
לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ הוֹזִים שֹׁכְבִים אֹהֲבֵי
לָנוּם׃ **יא** וְהַכְּלָבִים עַזֵּי־נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה
וְהֵמָּה רֹעִים לֹא יָדְעוּ הָבִין כֻּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ
לְבִצְעוֹ מִקְּצֵהוּ׃ **יב** אֵתָיוּ אֶקְחָה־יַּיִן וְנִסְבְּאָה
שֵׁכָר וְהָיָה כָזֶה יוֹם מָחָר גָּדוֹל יֶתֶר מְאֹד׃

ישעיהו פרק נז

א הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב וְאַנְשֵׁי־חֶסֶד
נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי־מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף
הַצַּדִּיק׃ **ב** יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ
נְכֹחוֹ׃ {ס} **ג** וְאַתֶּם קִרְבוּ־הֵנָּה בְּנֵי עוֹנְנָה זֶרַע
מְנָאֵף וַתִּזְנֶה׃ **ד** עַל־מִי תִּתְעַנָּגוּ עַל־מִי תַּרְחִיבוּ
פֶּה תַּאֲרִיכוּ לָשׁוֹן הֲלוֹא־אַתֶּם יִלְדֵי־פֶשַׁע זֶרַע
שָׁקֶר׃ **ה** הַנֶּחָמִים בָּאֵלִּים תַּחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן
שֹׁחֲטֵי הַיְלָדִים בַּנְּחָלִים תַּחַת סְעִפֵי
הַסְּלָעִים׃ **ו** בְּחַלְקֵי־נַחַל חֶלְקֵךְ הֵם הֵם גּוֹרָלֵךְ גַּם־
לָהֶם שָׁפַכְתְּ נָסֶךְ הֶעֱלֵית מִנְחָה הַעַל אֵלֶּה
אֶנָּחֵם׃ **ז** עַל הַר־גָּבֹהַּ וְנִשָּׂא שַׂמְתְּ מִשְׁכָּבֵךְ גַּם־
שָׁם עָלִית לִזְבֹּחַ זָבַח׃ **ח** וְאַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה

שַׂמְתִּ זִכְרוֹנֵךְ כִּי מֵאִתִּי גֹּלִית וַתַּעֲלִי הִרְחַבְתִּ מִשְׁכָּבֵךְ וַתִּכְרֻת־לָךְ מֵהֶם אָהַבְתִּ מִשְׁכָּבָם יָד חָזִית: **ט** וַתָּשֻׂרִי לַמֶּלֶךְ בַּשֶּׂמֶן וַתַּרְבִּי רִקֻּחָיִךְ וַתְּשַׁלְּחִי צִרַיִךְ עַד־מֵרָחֹק וַתַּשְׁפִּילִי עַד־שְׁאוֹל: **י** בְּרֹב דַּרְכֵּךְ יָגַעַתְּ לֹא אָמַרְתְּ נוֹאָשׁ חַיַּת יָדֵךְ מָצָאת עַל־כֵּן לֹא חָלִית: **יא** וְאֶת־מִי דָּאַגְתְּ וַתִּירְאִי כִּי תְכַזְּבִי וְאוֹתִי לֹא זָכַרְתְּ לֹא־שַׂמְתְּ עַל־לִבֵּךְ הֲלֹא אֲנִי מַחְשֶׁה וּמֵעוֹלָם וְאוֹתִי לֹא תִירָאִי: **יב** אֲנִי אַגִּיד צִדְקָתֵךְ וְאֶת־מַעֲשַׂיִךְ וְלֹא יוֹעִילוּךְ: **יג** בְּזַעֲקֵךְ יַצִּילֵךְ קִבּוּצַיִךְ וְאֶת־כֻּלָּם יִשָּׂא־רוּחַ יִקַּח־הֶבֶל וְהַחוֹסֶה בִּי יִנְחַל־אֶרֶץ וְיִירַשׁ הַר־קָדְשִׁי: **יד** וְאָמַר סְלוּ־סְלוּ פַּנּוּ־דָרֶךְ הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי: {ס} **טו** כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכֹּון וְאֶת־דַּכָּא וּשְׁפַל־רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים: **טז** כִּי לֹא לְעוֹלָם אָרִיב וְלֹא לָנֶצַח אֶקְצוֹף כִּי־רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטֹוף וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עָשִׂיתִי: **יז** בֶּעָוֹן בִּצְעוֹ קָצַפְתִּי וְאַכֵּהוּ הַסְתֵּר וְאֶקְצֹף וַיֵּלֶךְ שׁוֹבֵב בְּדֶרֶךְ לִבּוֹ: **יח** דְּרָכָיו רָאִיתִי וְאֶרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וַאֲשַׁלֵּם נֶחָמִים לוֹ וְלַאֲבֵלָיו: **יט** בּוֹרֵא נוב נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם | שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְהוָה וּרְפָאתִיו: **כ** וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגָּרֵשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט: **כא** אֵין שָׁלוֹם אָמַר אֱלֹהַי לָרְשָׁעִים: {פ}

ישעיהו פרק נח

א קְרָא בִגְרוֹן אַל־תַּחְשֹׂךְ כַּשּׁוֹפָר הָרֵם קוֹלֶךָ וְהַגֶּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם וּלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם: **ב** וְאוֹתִי יוֹם יוֹם יִדְרֹשׁוּן וְדַעַת דְּרָכַי יֶחְפָּצוּן כְּגֹוי אֲשֶׁר־צְדָקָה עָשָׂה וּמִשְׁפַּט אֱלֹהָיו לֹא עָזָב יִשְׁאָלוּנִי מִשְׁפְּטֵי־צֶדֶק קִרְבַת אֱלֹהִים יֶחְפָּצוּן: **ג** לָמָּה צַמְנוּ וְלֹא רָאִיתָ עִנִּינוּ נַפְשֵׁנוּ וְלֹא תֵדָע הֵן בְּיוֹם צֹמְכֶם תִּמְצְאוּ־חֵפֶץ וְכָל־עַצְּבֵיכֶם תִּנְגֹּשׂוּ: **ד** הֵן לְרִיב וּמַצָּה תָּצוּמוּ וּלְהַכּוֹת בְּאֶגְרֹף רֶשַׁע לֹא־תָצוּמוּ כַּיּוֹם לְהַשְׁמִיעַ בַּמָּרוֹם קוֹלְכֶם: **ה** הֲכָזֶה יִהְיֶה צ֫וֹם אֶבְחָרֵהוּ יוֹם עַנּוֹת אָדָם נַפְשׁוֹ הֲלָכֹף כְּאַגְמֹן רֹאשׁוֹ וְשַׂק וָאֵפֶר יַצִּיעַ הֲלָזֶה תִּקְרָא־צוֹם וְיוֹם רָצוֹן לַיהוָה: **ו** הֲלוֹא זֶה צ֫וֹם אֶבְחָרֵהוּ פַּתֵּחַ חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע הַתֵּר אֲגֻדּוֹת מוֹטָה וְשַׁלַּח רְצוּצִים חָפְשִׁים וְכָל־מוֹטָה תְּנַתֵּקוּ: **ז** הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וַעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בָּיִת כִּי־תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוֹ וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם: **ח** אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד יְהוָה יַאַסְפֶךָ: **ט** אָז תִּקְרָא וַיהוָה יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי אִם־תָּסִיר מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שִׁלַּח אֶצְבַּע וְדִבֶּר־אָוֶן: **י** וְתָפֵק לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ וְנֶפֶשׁ נַעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ וְזָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹרֶךָ וַאֲפֵלָתְךָ כַּצָּהֳרָיִם: **יא** וְנָחֲךָ יְהוָה תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא־יְכַזְּבוּ מֵימָיו: **יב** וּבָנוּ מִמְּךָ חָרְבוֹת עוֹלָם מוֹסְדֵי דוֹר־וָדוֹר תְּקוֹמֵם וְקֹרָא לְךָ גֹּדֵר פֶּרֶץ מְשׁוֹבֵב נְתִיבוֹת לָשָׁבֶת: **יג** אִם־תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְהוָה מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר: **יד** אָז תִּתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל־בָּמֳתֵי בָּאָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר: {פ}

ישעיהו פרק נט

א הֵן לֹא־קָצְרָה יַד־יְהוָה מֵהוֹשִׁיעַ וְלֹא־כָבְדָה אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ: **ב** כִּי אִם־עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּלִים

בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם וְחַטֹּאותֵיכֶם הִסְתִּירוּ פָנִים
מִכֶּם מִשְׁמֹועַ: **ג** כִּי כַפֵּיכֶם נְגְאֲלוּ בַדָּם
וְאֶצְבְּעֹותֵיכֶם בֶּעָוֹן שִׂפְתֹותֵיכֶם דִּבְּרוּ־שֶׁקֶר
לְשׁוֹנְכֶם עַוְלָה תֶהְגֶּה: **ד** אֵין־קֹרֵא בְצֶדֶק וְאֵין
נִשְׁפָּט בֶּאֱמוּנָה בָּטֻוחַ עַל־תֹּהוּ וְדַבֶּר־שָׁוְא הָרֹו
עָמָל וְהֹולִיד אָוֶן: **ה** בֵּיצֵי צִפְעֹונִי בָּקֵעוּ וְקוּרֵי
עַכָּבִישׁ יֶאֱרֹגוּ הָאֹכֵל מִבֵּיצֵיהֶם יָמוּת וְהַזָּרֻה
תִּבָּקַע אֶפְעֶה: **ו** קוּרֵיהֶם לֹא־יִהְיוּ לְבֶגֶד וְלֹא
יִתְכַּסּוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם מַעֲשֵׂי־אָוֶן וּפְעַל
חָמָס בְּכַפֵּיהֶם: **ז** רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרֻצוּ וְיִמַהֲרוּ
לִשְׁפֹּךְ דָּם נָקִי מַחְשְׁבֹתֵיהֶם מַחְשְׁבֹות אָוֶן שֹׁד
וָשֶׁבֶר בִּמְסִלֹותָם: **ח** דֶּרֶךְ שָׁלֹום לֹא יָדָעוּ וְאֵין
מִשְׁפָּט בְּמַעְגְּלֹותָם נְתִיבֹותֵיהֶם עִקְּשׁוּ לָהֶם כָּל
דֹּרֵךְ בָּהּ לֹא יָדַע שָׁלֹום: **ט** עַל־כֵּן רָחַק מִשְׁפָּט
מִמֶּנּוּ וְלֹא תַשִּׂיגֵנוּ צְדָקָה נְקַוֶּה לָאֹור וְהִנֵּה־חֹשֶׁךְ
לִנְגֹהֹות בָּאֲפֵלֹות נְהַלֵּךְ: **י** נְגַשְּׁשָׁה כָעִוְרִים קִיר
וּכְאֵין עֵינַיִם נְגֻשֵּׁשָׁה כָּשַׁלְנוּ בַצָּהֳרַיִם כַּנֶּשֶׁף
בָּאַשְׁמַנִּים כַּמֵּתִים: **יא** נֶהֱמֶה כַדֻּבִּים כֻּלָּנוּ
וְכַיֹּונִים הָגֹה נֶהְגֶּה נְקַוֶּה לַמִּשְׁפָּט וָאַיִן לִישׁוּעָה
רָחֲקָה מִמֶּנּוּ: **יב** כִּי־רַבּוּ פְשָׁעֵינוּ נֶגְדֶּךָ
וְחַטֹּאותֵינוּ עָנְתָה בָּנוּ כִּי־פְשָׁעֵינוּ אִתָּנוּ וַעֲוֹנֹתֵינוּ
יְדַעֲנוּם: **יג** פָּשֹׁעַ וְכַחֵשׁ בַּיהוָה וְנָסֹוג מֵאַחַר
אֱלֹהֵינוּ דַּבֶּר־עֹשֶׁק וְסָרָה הָרֹו וְהֹגוּ מִלֵּב דִּבְרֵי־
שֶׁקֶר: **יד** וְהֻסַּג אָחֹור מִשְׁפָּט וּצְדָקָה מֵרָחֹוק
תַּעֲמֹד כִּי־כָשְׁלָה בָרְחֹוב אֱמֶת וּנְכֹחָה לֹא־תוּכַל
לָבֹוא: {ס} **טו** וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדָּרֶת וְסָר מֵרָע
מִשְׁתֹּולֵל וַיַּרְא יְהוָה וַיֵּרַע בְּעֵינָיו כִּי־אֵין
מִשְׁפָּט: **טז** וַיַּרְא כִּי־אֵין אִישׁ וַיִּשְׁתֹּומֵם כִּי אֵין
מַפְגִּיעַ וַתֹּושַׁע לֹו זְרֹעֹו וְצִדְקָתֹו הִיא
סְמָכָתְהוּ: **יז** וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיֹן וְכֹובַע יְשׁוּעָה
בְּרֹאשֹׁו וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם תִּלְבֹּשֶׁת וַיַּעַט כַּמְעִיל
קִנְאָה: **יח** כְּעַל גְּמֻלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם חֵמָה לְצָרָיו
גְּמוּל לְאֹיְבָיו לָאִיִּים גְּמֹול יְשַׁלֵּם: **יט** וְיָרְאוּ
מִמַּעֲרָב אֶת־שֵׁם יְהוָה וּמִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ אֶת־כְּבוֹדֹו
כִּי־יָבֹוא כַּנָּהָר צָר רוּחַ יְהוָה נֹסָסָה בֹּו: **כ** וּבָא
לְצִיֹּון גֹּואֵל וּלְשָׁבֵי פֶּשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם
יְהוָה: **כא** וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְהוָה רוּחִי
אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא־יָמֻושׁוּ
מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְהוָה
מֵעַתָּה וְעַד־עֹולָם: {ס}

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת בראשית

יום **ראשון**	**כג** 8	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין נו **ירושלמי:** מעשר שני כח **תוספתא:** פאה א **נ"ך:** ישעיהו נג	**אסרו חג** עלות השחר (72 דק') ... 5:25 | חצות היום ..... 12:26 נץ החמה ..... 6:37 | שקיעה ..... 6:13 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:56 | צאת הכוכבים ..... 6:27 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:31 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:25
יום **שני**	**כד** 9	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין נז **ירושלמי:** מעשר שני כט **תוספתא:** פאה ב **נ"ך:** ישעיהו נד	עלות השחר (72 דק') ... 5:25 | חצות היום ..... 12:25 נץ החמה ..... 6:37 | שקיעה ..... 6:12 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:56 | צאת הכוכבים ..... 6:26 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:31 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:24
יום **שלישי**	**כה** 10	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין נח **ירושלמי:** מעשרו שני ל **תוספתא:** פאה ג **נ"ך:** ישעיהו נה	עלות השחר (72 דק') ... 5:26 | חצות היום ..... 12:25 נץ החמה ..... 6:38 | שקיעה ..... 6:11 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:57 | צאת הכוכבים ..... 6:25 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:31 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:23
יום **רביעי**	**כו** 11	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין נט **ירושלמי:** מעשר שני לא **תוספתא:** פאה ד **נ"ך:** ישעיהו נו	עלות השחר (72 דק') ... 5:27 | חצות היום ..... 12:25 נץ החמה ..... 6:39 | שקיעה ..... 6:10 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:57 | צאת הכוכבים ..... 6:23 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:32 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:22
יום **חמישי**	**כז** 12	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין ס **ירושלמי:** מעשר שני לב **תוספתא:** דמאי א **נ"ך:** ישעיהו נז	עלות השחר (72 דק') ... 5:27 | חצות היום ..... 12:25 נץ החמה ..... 6:39 | שקיעה ..... 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:57 | צאת הכוכבים ..... 6:22 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:32 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:20
יום **ששי**	**כח** 13	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין סא **ירושלמי:** מעשר שני לג **תוספתא:** דמאי ב **נ"ך:** ישעיהו נח	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 5:28 | חצות היום ..... 12:24 נץ החמה ..... 6:40 | שקיעה ..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:58 | צאת הכוכבים ..... 6:21 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:32 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:19 **הדלקת נרות** (40 דק'): 5:27 (20 דק'): 5:47
שב"ק	**כט** 14	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין סב **ירושלמי:** מעשר שני לד **תוספתא:** דמאי ג **נ"ך:** ישעיהו נט	**שבת בראשית, מברכין חודש מרחשון, ער"ח** עלות השחר (72 דק') ... 5:29 | חצות היום ..... 12:24 נץ החמה ..... 6:41 | שקיעה ..... 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:32 | צאת הכוכבים ..... 6:20 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:31 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:18 **מוצש"ק לשיטת ר"ת:** 7:18

מולד חודש מרחשון יהיה ביום שבת בשעה 6 בערב, 33 דקות ו 1 חלקים

"אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לִטְעֹם מִיּפִי הַתּוֹרָה - כָּל הַחַיִּים שֶׁלּוֹ מִשְׁתַּנִּים לְגַמְרֵי, הַבַּיִת שֶׁלּוֹ הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי"... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)